

# **Universitatea Liberă Internațională din Moldova**



## **SYMPOSIA PROFESSORUM**

**Seria: Biblioteconomie.  
Informare. Documentare**

**Materialele sesiunii științifice  
din 12 octombrie 2006**

**Chișinău, 2007**

CZU 02(082):378.4(478-25)=135.1=111  
S 98

## **SYMPOSIA PROFESSORUM**

**Director publicație:**

*Academician, prof. univ., dr. hab. Andrei GALBEN*

**Coordonator științific:**

*Vicerector, dr. Mihai Șleahțișchi*



### **Seria: Biblioteconomie. Informare. Documentare 2006**

*Redactor responsabil: Ludmila CORGHENCI*

**Colegiul de redacție:**

*Prof. univ., dr. Ana Guțu, conf. univ., dr. Mihai Cernencu,  
conf. univ., dr. Svetlana Rusnac, conf. univ., dr. Lidia Kulikovski,  
MA Zinaida Sochircă, MA Veronica Ghețu*

**Abstracte în limba engleză:**

**Zinaida Sochircă, Mihaela Corghenci**

Volumul a fost recomandat pentru publicare de către Consiliul  
Coordonator al DIB ULIM (*proces verbal nr. 1 din 12 ianuarie 2007*) și  
Senatul ULIM (*proces verbal nr. 1 din 30 ianuarie 2007*)

#### **Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții**

Universitatea Liberă Internațională din Moldova.

Symposia Professorum: Materiale sesiunii șt. din 12 oct., 2006  
/Univ. Liberă Int. din Moldova; dir. A. Galben; coord. M.  
Șleahțișchi; resp. de ed. L. Corghenci. – Ch.: ULIM, 2007.

Ser.: Biblioteconomie. Informare. Documentare. - 2006.  
– 140 p. - Text: lb. rom; Bibliogr. la sfârșitul art.

ISBN 978-9975-920-04-9

55 ex.

02(082):378.4(478-25)=135.1=111

ISBN 978-9975 -920-04-9

© ULIM, 2007

## CUPRINS

|                                                                                                                                                        |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| <b><i>Ludmila Corghenci</i></b>                                                                                                                        |    |
| Argument .....                                                                                                                                         | 5  |
| <b><i>Mariana Harjevschi, Silvia Antufiev</i></b>                                                                                                      |    |
| Nu plagiatiului@bibliotecii tale. Campania Bibliotecii<br>Publice de Drept în promovarea culturii informaționale<br>pentru comunitatea juridică ... .. | 7  |
| <b><i>Renata Cozonac</i></b>                                                                                                                           |    |
| Prezențe ale Republicii Moldova în sistemul<br>informațional internațional<br>(ISBN, ISSN, CIP, Index Translationum) .....                             | 19 |
| <b><i>Maria Ciocanu</i></b>                                                                                                                            |    |
| Interesele pentru lectură: suport al dezvoltării<br>permanente a personalității .....                                                                  | 34 |
| <b><i>Zinaida Sochircă</i></b>                                                                                                                         |    |
| Instruirea pe parcursul întregii vieți și<br>cultura informațională a bibliotecarului:<br>reflecții conceptuale și implementări .....                  | 41 |
| <b><i>Svetlana Cîrlan</i></b>                                                                                                                          |    |
| „Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe”<br>și biblioteca universitară .....                                                              | 52 |
| <b><i>Veronica Ghețu</i></b>                                                                                                                           |    |
| Metode didactice de formare a culturii informaționale<br>a studentului .....                                                                           | 60 |
| <b><i>Viorica Lupu</i></b>                                                                                                                             |    |
| E-instruire în domeniul managementului<br>informației agrare .....                                                                                     | 71 |
| <b><i>Ludmila Corghenci</i></b>                                                                                                                        |    |
| Program „Grija pentru noii beneficiari”: necesitate,<br>orientări și impact .....                                                                      | 77 |
| <b><i>Elena Scurtu, Anișoara Nagherneac</i></b>                                                                                                        |    |
| Bibliografii și biobibliografii – modalități informale de<br>progresare a culturii informaționale .....                                                | 86 |

***Tatiana Levința***

Programele analitice ale cursurilor universitare: suport  
de orientare documentar-informațională ..... 95

***Georgeta Ghenghea***

Formarea profesională continuă a bibliotecarilor:  
oportunități interne ..... 101

***Elena Bordian***

Diversitatea utilizării surselor de informare – criteriu al  
deținerii culturii informaționale ..... 106

***Eleonora Idrisov***

Aspect comportamental vs cultura informațională a  
utilizatorilor bibliotecii universitare ..... 113

***Lorina Beșelea***

Satisfacerea necesităților informațional-documentare  
ale utilizatorilor DIB:  
(pe marginea rezultatelor unui sondaj) ..... 118

***Natalia Ghimpu***

Serviciile DIB ULIM în viziunea studenților  
Departamentului Limbi Străine:  
(pe marginea rezultatelor unui sondaj) ..... 125

***Inesa Soltan***

Luna Licențiatului – formă de promovare a culturii  
informaționale ..... 134

***Autorii materialelor incluse în Symposia Professorum.***

***Seria „Biblioteconomie. Informare. Documentare” ..... 138***

## ARGUMENT

Lucrările secțiunii „Biblioteconomie. Informare. Documentare” a Symposia Professorum ULIM, ediția a 10-a (12 octombrie, 2006), au fost axate asupra subiectului „*Cultura informațională a utilizatorilor și a personalului bibliotecii din învățământ – cerință inerentă a Procesului de la Bologna*”. Actualitatea și importanța subiectului poate fi argumentată prin următoarele. În concluziile și recomandările Consiliului Forului European pentru Învățământul Superior (19-20 septembrie 2006, Strasbourg) este reliefat faptul, că implementarea calității – este o responsabilitate comună a tuturor partenerilor în cadrul învățământului superior. Or, biblioteca universitară fiind un actor al procesului de învățare, predare și cercetare, deține responsabilități funcționale pentru afirmarea valorilor universitare, acestea fiind înrădăcinate în Spațiul European al Învățământului Superior. Calitatea învățământului superior, implementarea principiilor Spațiului European Unic, depinde mult, chiar fiind în proporție directă cu asigurarea unui suport informațional eficient. Aceste principii pot fi puse în aplicare de oameni (cadre didactice, studenți, alte categorii) bine informați, care știu să manipuleze, să caute, să utilizeze, să gestioneze informația. Biblioteca și bibliotecarul dețin pârgii esențiale pentru formarea acestor abilități.

Comunicările prezentate în cadrul secțiunii au confirmat prezența și afirmarea la Departamentul Informațional Biblioteconomic ULIM, dar și în comunitatea universitară (dat fiind participarea cu comunicări a reprezentanților din biblioteci universitare, publice, pentru copii, de la Camera Națională a Cărții etc.), a unei viziuni complexe, multispectuale a fenomenului „cultura informațională a utilizatorului și a bibliotecarului”. Astfel, au fost abordate aspecte teoretice și experiențe reprezentative vizavi de

domeniile: biblioteca din învățământ – actor al Procesului Bologna; rolul și locul bibliotecii din învățământ în acceptarea / implementarea principiului instruirii pe parcursul întregii vieți; concepte și viziuni privind cultura informațională (la nivel internațional, experiențe reprezentative ale bibliotecilor etc.); metode didactice de formare a culturii informaționale (curs opțional: conținut, experiențe; mini-cursuri etc.); experiențe in-formale în promovarea culturii informaționale (campanii, programe, activități inter-active etc.); dreptul de autor, plagiatul: implicații și responsabilități / posibilități ale bibliotecii, precum și alte aspecte de importanță majoră.

Sintezele și concluziile, efectuate de către participanții la lucrările Symposia Professorum, orientează biblioteca și bibliotecarul din învățământ pentru asumarea responsabilității în educarea culturii informaționale, abordarea acesteia drept un suport indispensabil reformării procesului educațional și de cercetare, îmbinarea organică a metodelor tradiționale și in-formale în acest sens.

Prezenta lucrare are drept grup-țintă managerii instituțiilor info-bibliotecare, fondatorii acestora, în mod deosebit personalul, implicat nemijlocit în procesul de formare a culturii informaționale.

Echipa de lucru este recunoscătoare tuturor celor, care au fost implicați în procesul de pregătire și realizare a ediției a zecea a secțiunii „Biblioteconomie. Informare. Documentare” a Symposia Professorum ULIM.

*Ludmila Corghenci*

**NU PLAGIATULUI@BIBLIOTECII TALE.  
CAMPANIA BIBLIOTECII PUBLICE DE DREPT  
ÎN PROMOVAREA CULTURII INFORMAȚIONALE  
PENTRU COMUNITATEA JURIDICĂ**

*Mariana Harjevschi,  
Silvia Antufiev*

*The paper attempts to explore the plagiarism dilemma from a librarian's vantage point. It examines Moldova's legal system that covers plagiarism issue: laws and code of ethics. Consequently, outlines the strong support that has been offered to teaching students with plagiarism problems by the Public Law Library through "Nu plagiatului@bibliotecii tale" Campaign held in 2005.*

**Argument<sup>1</sup>**

În „cultura” și mediul academic, studentesc, inclusiv și cel liceal din Republica Moldova s-a pus atât de puțin accent pe subiectul furtului intelectual, încât, nesanționat adecvat, a devenit o adevărată „regulă”. De obicei, în perioada de pregătire a sesiunii, a unei comunicări științifice, în timpul pregătirii unui eseu pentru o sarcină, elevii, studenții devin victime inocente ale atitudinii de a evita abordarea a ceea ce înseamnă *respect pentru creația intelectuală a altuia*. Am menționat doar aceste categorii, ca fiind cei mai frecvenți delapidatori ai furtului intelectual, ceea ce nu înseamnă că furtul intelectual nu s-a consemnat și în mediul academic de cel mai înalt nivel.

---

<sup>1</sup> Ideea lansării campaniei Nu plagiatului@bibliotecii tale a apărut în cadrul programului JFDP, program finanțat de Guvernul SUA și administrat de Consiliul American, derulat în anii 2004-2005, la Universitatea Indiana din or. Bloomington, SUA

Plagiatul nu reprezintă un subiect nou pentru comunitatea bibliotecară și cea academică/universitară de la noi. Mediul ziaristic, universitar, apoi cel juridic, au consemnat asemenea fapte și anterior, deși foarte vag. Însă, odată cu modernizarea tehnicii de calcul, plasarea studiilor pe Internet și accesul electronic la aceste produse intelectuale, problema plagierii a devenit mai alarmantă. Dacă până la apariția calculatoarelor, scannerelor, plagiatorii erau obligați să transcrie zile la rând pagini întregi cu pixul, actualmente, tehnica performantă permite efectuarea furtului în câteva minute. Tocmai din aceste motive plagierea a luat asemenea amploare. De aceea abordarea acestui subiect necesită o atenție deosebită. Acest lucru înseamnă că trebuie să îl analizăm nici de cum la nivel de suprafață - ci trebuie să identificăm cauzele apariției, cadrul juridic de combatere și etic al acestui fenomen negativ, pentru a găsi remedii de soluționare și prevenire.

De regulă, universitățile sunt responsabile de promovarea *valorilor academice*, drept o normă instituțională, stimulative a gândirii critice la studenți, iar bibliotecile sunt considerate ca laboratoare de idei și cunoștințe, acestea urmând misiunea societății informaționale - cea de dezvoltare a *culturii informaționale* a fiecăruia.

Motivul studiului acestui subiect a constituit lipsa abordării în literatura de specialitate autohtonă a subiectului “plagiat” sau a „însușirii dreptului de paternitate” (evidențiat în *Noul Cod penal al R.M.*) sau „violarea dreptului de autor și a drepturilor conexe” (prevăzut de *Legea R.M. privind dreptul de autor și drepturile conexe*).

Totodată, lipsa unor discuții la nivel oficial sau colegial între membrii comunității bibliotecare și cele universitare, ne îndeamnă să credem nu doar în lipsa unui interes față de acest flagel, ci chiar în indiferența manifestată față de plagiat în Republica Moldova. Plagiatul rămâne a fi tratat ca o greșeală neimportantă, deseori tolerată de profesori prin argumente, că

„studentii totuși au depus efort”. Dar, *volens-nolens* prin aceasta se promovează furtul intelectual, înlesnind astfel procesul de finisare a studiilor pentru unele persoane, total nepregătite profesional și cu grave lacune etice în cultura informațională.

Dealtfel, practica judiciară autohtonă a consemnat doar o singură dată un act de plagiere, dar rămas neobservat de mediul universitar de la noi. Precizez, că actul de plagiere consemnat, nu se referă la mediul studentesc, universitar, ci la cel scriitoricesc.

Bibliotecarii reprezintă o forță majoră în promovarea integrității academice, protejării noilor idei în domeniul științei. Din aceste considerente bibliotecarii trebuie să manifeste o atitudine proactivă pentru a submina plagiatul, și nu a juca rolul de detectivi. În contextul celor expuse, bibliotecarii trebuie să-și asume rolul de experți în evaluarea informației, prevederi de altfel, stipulate și în *Codul etic al bibliotecarului Republicii Moldova* (2). În fine, bibliotecarii trebuie să se angajeze în prevenirea plagiatului, decât să reacționeze la acesta, ceea ce de fapt nu este de competența lor. Deoarece bibliotecarii au multiple roluri (apărători ai libertății intelectuale, intermediari ai informației și resurselor intelectuale în căutarea informației etc.), credem că stabilirea unui parteneriat între instituțiile școlare/liceale/universitare și biblioteci prin intermediul serviciilor informaționale și cele de referințe, vor contribui la crearea unui mediu academic vibrant.

De ce o bibliotecă publică să se angajeze într-o campanie de acest gen, alături de cele universitare?

Ultimele statistici ale Bibliotecii Municipale „B.P. Hașdeu” demonstrează, că bibliotecile publice devin sursa principală în susținerea mediului academic, prevalând celor universitare. Circa 152,875 elevi și 87,282 studenți sunt membri activi ai rețelei de biblioteci publice din municipiul Chișinău. La fel, în acest context, este situația și la Biblioteca

Publică de Drept (BPD): 85% din utilizatori țin de categoria studenții (licențiații, masteranzii și doctoranzii).

Și totuși, de ce campania *Nu plagiaturii@bibliotecii tale* în cadrul Bibliotecii Publice de Drept? Un studiu realizat în anul 2003 de către studenții Catedrei de Biblioteconomie și Asistență Informațională a USM (Rodica Popovschi, Eugenia Căldare și Liliana Katerov) în cadrul unui stagiu la Universitatea Boras din Suedia, prevedea studierea „culturii informaționale” a utilizatorilor din comunitatea juridică, în special a celor de la Biblioteca Publică de Drept (7). Rezultatele au demonstrat, cu regret, că utilizatorii acestui segment ar trebui să acorde o atenție deosebită îmbunătățirii strategiilor și tehnicilor de căutare a informației juridice electronice. În final, au fost întreprinse unele acțiuni conexe ridicării culturii informaționale – editarea materialelor referitoare la bazele de date juridice, inițierea cursurilor de scrută durată privitoare la căutările în bazele de date *Jurist și Practica Judiciară* și a informației juridice în Internet etc.

Statisticele BPD referitoare la utilizarea surselor tipărite (cărți și ediții periodice) vs utilizarea surselor electronice demonstrează o creștere vizibilă a ponderii informației electronice full-text, preluată din bazele de date, Internet și CD-uri. Desigur, aceasta ar trebui să ne bucure, fiind și un argument pentru continuarea abonării la bazele de date și oferirea informației electronice textuale prin accesul la Internet. Dar aici ne-am confruntat cu o altă problemă – amplificarea riscului de a însuși un drept de autor care aparține, adică plagierea. De asemenea, printre întrebările parvenite la serviciul electronic de referințe *Întreab@bibliotecarul*, prevalează cele referitoare la elaborarea listelor bibliografice pentru lucrările academice. Aceasta ne duce la ideea că studenții nu dispun de capacități suficiente de căutare a informației, abilități importante culturii informaționale.

În această ordine de idei, nici comportamentul utilizatorilor vis-a-vis de regăsirea informației electronice nu este una satisfăcătoare. Deseori utilizatorii apelează la bibliotecari cu rugămintea de a fi ajutați în căutarea referatelor, eseurilor „gata făcute”, și nu a „informației primare”. Mediul electronic a devenit cu adevărat un excelent instrument pentru cei leneși prin simpla utilizare a formulei “copy&paste” (copie&înserează), și ca regulă, utilizatorii Internet-ului nementionând sursa accesată. Site-urile cu referate și comerțul cu lucrări elaborate – oferte gata de plagiat, pot fi găsite fără multă osteneală pe web.

Toate aceste situații ne-au făcut să înțelegem că există o problemă – cea a lipsei culturii informaționale, a insuficienței unei alfabetizări informaționale – care duce nemijlocit la o crimă intelectuală, cea a plagiatului. Cultura informațională aici incluzând și cunoașterea proprietății intelectuale, drepturile de autor etc.

Astfel, prin intermediul acestei comunicări dorim să ne împărtășim sau să sugerăm colegilor practica Bibliotecii Publice de Drept referitoare la modalitățile de ajutorare a cititorilor în studierea utilizării căilor de obținere a informației și de prevenire a plagiatului, lăsând identificarea acestuia în obligațiile profesorilor și a universităților în general.

Încercăm să nu întrepătrundem cu activitatea pe care ar trebui să o efectueze învățătorii, profesorii și alți prim-actori ai mediului academic. Ne-am limitat doar la cea, ce ar putea fi încorporat în activitatea bibliotecii, nemijlocit al responsabilităților bibliotecarilor în dezvoltarea culturii informaționale, și anume a bibliotecarilor care interacționează cu studenții și elevii.

### ***Cadrul etic și juridic în Republica Moldova privind plagiatul***

Tradiția nobilă de a respecta ideile altora în Republica Moldova nu este tratată la nivelul standardelor academice.

Plagiatul poate fi abordat din mai multe puncte de vedere: *legal* – poate constitui încălcările dreptului de autor, *etic* – poate aduce excluderea din cadrul comunității științifice sau academice. La fel plagiatul cu implicațiile sale etice și juridice reprezintă o „crimă”, deoarece fură prestigiul adevăraților autori și descalifică colegii onești.

„Excluderea plagiatului nu înseamnă eliminarea plagiatorilor, ci mai degrabă sprijinirea oamenilor onești prin asigurarea unui mediu academic corect” - spune autorul american Bloomfield.

Menționasem anterior, că aspectul juridic și etic este inclus în câteva dintre actele normative: ***Constituția R.M., Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe; Codul penal al R.M. și Codul cu privire la știință și inovare al R.M*** (3; 8; 9; 10). Responsabilitățile bibliotecarilor sunt cuprinse în ***Codul etic al bibliotecarilor***.

Să efectuăm o succintă incursiune în aceste acte legislative pentru a aduce lumină asupra conținutului problemei:

### ***Constituția R.M.***

#### **Art. 33 Libertatea creației**

- 1) Libertatea creației artistice și științifice este garantată. Creația nu este supusă cenzurii.
- 2) Dreptul cetățenilor la proprietatea intelectuală, interesele lor materiale și morale ce apar în legătură cu diverse genuri de creație intelectuală sunt apărute de lege.
- 3) Statul contribuie la păstrarea, la dezvoltarea și la propagarea realizărilor culturii și științei, naționale și mondiale.

### ***Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe***

#### **Art.20 Reproducerea operelor în scopuri personale:**

- (1) Fără consimțământul autorului sau al altui titular al dreptului de autor și fără plata remunerației de autor se permite

reproducerea într-un singur exemplar a operei publicate legal de către o persoană fizică exclusiv în scopuri personale, respectând condițiile prevăzute la alin.3.

Art. 37 Violarea drepturilor de autor și a drepturilor conexe

(1) Valorificarea operelor literare, de artă și științifice cu violarea dreptului de autor și a drepturilor conexe stabilite prin prezenta lege se consideră nelegitimă.

### ***Codul penal al R.M.***

Art.185/1 p. 1

Însușirea dreptului la paternitate (*plagiatul*) sau altă violare a dreptului de autor și/sau a drepturilor conexe este [considerată] de proporții mari, aceasta fiind săvârșită prin:

- a) reproducerea integrală/parțială, modificată sub orice formă a obiectului protejat de dreptul de autor
- i) traducerea, publicarea în culegeri, adaptarea sau transformarea operei, precum și prelucrarea, aranjamentul acesteia,

se pedepsește cu amendă în mărime de la 800 la 1000 u.c. sau munca în folosul comunității de la 180 la 240 de ore.

### ***Codul cu privire la știință și inovare al R.M.***

Art. 104 Atribuțiile Comisiei de atestare

- v) Comisia de atestare inițiază în instanță de judecată revocarea gradului și/sau titlului științific sau titlului științifico-didactic persoanelor, care au comis falsificări de date, *plagiat* ori alte acțiuni incompatibile cu etica de om de știință

***Codul etic al bibliotecarului*** stipulează foarte clar în:

P. 11 - Bibliotecarul respectă proprietatea intelectuală, dreptul de autor (copyright)

P. 18 - Bibliotecarul contribuie la formarea informațională a beneficiarului, încurajându-l și sprijinindu-l în procesul de instruire continuă.

Putem concluziona, că actele oficiale totuși tratează problema plagiatului mai mult ca un „furt integral al lucrării

intelectuale”, ci nu cel al „furtului de idei”. Astfel, că sugerăm de a include în actele oficiale pe măsura posibilității importanța definirii faptului „plagiat” pentru studiul din care s-a plagiat, criteriile de stabilire a datelor furate și gradul de răspundere pentru înstrăinarea dreptului de paternitate în aceste circumstanțe.

### **Motivele plagiatului în mediul academic**

Pentru a lua decizii pe marginea cauzelor plagiatului este necesar de a stabili motivele, pentru care acesta nu este ignorat. Desigur, situația de conținut al lucrărilor rămâne o responsabilitate a instituțiilor academice, aici bibliotecarii nu pot și nu e cazul să se implice. Bibliotecarii sunt cei, care pun la dispoziție surse și modalitățile de evitare a plagiatului.

Multiplele motive, pentru care studenții cad în mrejele plagiatului le-am desprins din conversațiile personale zilnice cu utilizatorii BPD: *lipsa de timp* - duce la administrarea ineficientă a procesului de cercetare a subiectului; *lipsa deprinderilor de a cita sursele utilizate* în lucrările elevilor, studenților; *inabilitatea de a găsi informația necesară* – necunoașterea strategiilor și mecanismelor de căutare a informației; *ignorarea dreptului de autor* – necinstirea cercetătorilor sau studiilor efectuate anterior; *cultura informațională neadecvată* – include lipsa abilităților de a elabora o listă bibliografică în cadrul lucrărilor, cunoștințe insuficiente în efectuarea descrierilor bibliografice. Ocazional sau frecvent, intenționat sau involuntar, studenții totuși nu conștientizează această problemă, iar riscul de a fi învinuit de plagiere persistă chiar de la începutul procesului de cercetare. De aceea se consideră oportun și necesar ca bibliotecile să fie una din instituțiile majore în promovarea unui culturi informaționale, ceea ce ar putea include drept urmare diminuarea plagiatului.

## **Rolul bibliotecilor în lupta cu plagiatul**

Suntem convinși, că conceperea plagiatului de către bibliotecari este abordată cu reticență. Universitatea este responsabilă de această problemă. Însă pe seama cui rămâne explicarea cum se elaborează o listă bibliografică, care sunt regulile/standardele de descriere bibliografică, în ce situații trebuie introduse citatele, cum trebuie făcute și ce trebuie acestea să includă?

Bibliotecarii, după cum menționează Francine Fialkoff în revista „Library”, trebuie să se implice mai mult nu doar în navigarea și evaluarea informației, ci și ce este legitim și ce nu (5). Făcând aceasta, bibliotecarii promovează utilizarea inteligentă a informației și respectă dreptul de autor. Rezultă, că bibliotecarii trebuie să învețe studenții ce reprezintă proprietatea intelectuală și ce înseamnă să devii proprietar al unei idei care îți aparține. Brain Smith propune strategia, prin intermediul căreia bibliotecarii ar putea contribui la promovarea integrității academice:

1. să devină un promotor al utilizării inteligente și etice a informației prin cunoașterea integrității și onestității academice și încorporarea valorilor prin intermediul serviciilor de referințe și a celor de instruire;
2. instruirea asupra complexității resurselor web, inclusiv și a bazelor de date, precum și a tehnicilor de căutare. Aceasta permite dezvoltarea gândirii critice, necesare pentru evaluarea resurselor informaționale;
3. diseminarea informației prin intermediul paginii web, care promovează studiul activ și subliniază procesul de studiu, abilitați necesare pentru aceasta;
4. elaborarea unor aplicații de computer pentru a ajuta utilizatorii să evite unele probleme de plagiat;
5. crearea parteneriatelor cu diferite instituții academice pentru a promova ideea importanței informației;

Sugestiile lui G. Wood indică, că bibliotecarii pot lansa programe de cultură informațională și elaborare a aparatului bibliografic al lucrării academice (10). Studenții nu percep diferența între o căutare și o cercetare plauzibilă. Pentru acest motiv bibliotecarii trebuie să depună eforturi pentru a conlucra cu cei care efectuează cercetarea. Astfel bibliotecarii pot deveni misionari ai culturii informaționale.

La fel, mulți bibliotecari sugerează că bibliotecile pot să se includă în organizarea lecțiilor atât asupra modului în care trebuie citat un text, cum se parafrazează niște idei și riscurile plagiatului. Multiple lecții detaliate asupra sensului și implicațiilor plagiatului, cu numeroase exemple, cu sfaturi pentru evitarea acestui fenomen ar trebui să apară în setul de cursuri din cadrul bibliotecilor.

### **Implicațiile BPD în promovarea culturii informaționale pentru comunitatea juridică**

Un aspect major al misiunii Bibliotecii Publice de Drept este promovarea culturii informaționale ale utilizatorilor.

Mulți dintre utilizatori, deși consideră că sunt bine versați în localizarea informației, pot să nu fie conștienți de modalitățile de utilizare corectă a informației și citarea acesteia cât mai exact. În prezent unii dintre utilizatorii resurselor electronice pot sau ezită să nu cunoască cum să citeze documentele răsfoite sau site-urile accesate de pe web. Alteori unii nu pot să folosească sânguincios citarea, fiind confuzi sau frustrați de regulile de descriere bibliografică.

Este important că Biblioteca Publică de Drept a conștientizat rolul ei în promovarea culturii informaționale a comunității juridice, implicit în evitarea plagiatului și încearcă să urmeze strategiile propuse de C. Brain Smith privind lupta împotriva plagiatului:

- bibliotecarii trebuie să răspândească cunoștințele privind accesul la informație;

- bibliotecarii trebuie să instruiască cum să însușească mecanismele de căutare a informației în baze de date, Internet, și de ce nu, și în cadrul colecției de carte;
- bibliotecarii trebuie să instruiască metodologia scrierii referințelor și a citării.

Agenda de activitate a BPD include următoarele activități în campania lansată în toamna-iarna a anului 2005 *Nu plagiaturii@bibliotecii tale*:

- organizarea seminarelor de scurtă durată ce include riscul plagiatului, importanța citării, parafrazării și cum utilizatorii pot vedea lucrarea/proiectul/sarcina academică ca o lucrare personală;
- elaborarea pliantelor în cadrul seriei „BPD Ajutor” – *Elaborarea listelor bibliografice, Cele zece reguli ale lui Umberto Eco, Regulile de descriere bibliografică, Elementele de descriere bibliografică, Metodele de evitare a plagiatului: citarea, parafrizarea, analiza*;
- oferirea instrucțiunilor individuale referitoare la descrierea bibliografică, elaborarea listelor bibliografice.

Desigur, aceasta nu e forma perfectă care ar avea impactul suprem al evitării plagiatului, dar cu siguranță oferă un climat favorabil formării culturii informaționale.

Biblioteca Publică de Drept a lansat inițiative, deoarece dorește ca utilizatorii ei să vadă biblioteca ca o instituție viabilă, o alternativă autentică mediului electronic. „BPD nu e cu ochii pe utilizatori”, ci îi pasă de crearea onestității academice, ceea ce dorește să însușească și utilizatorilor ei.

### ***Referințe bibliografice:***

1. Burke, M.; Axine, J. Deterring Plagiarism: A New Role for Librarians. In: Library Philosophy and Practice, 2004, vol. 6, nr 2, p. 1-9.
2. Codul etic al bibliotecarilor din Republica Moldova. In: Magazin bibliologic, 2000, nr 2, p. 33-34.
3. Constituția Republicii Moldova = Конституция Республики Молдова: adopt. la 29 iul. 1994. Ch.: Moldpres, 1994. 48 p.
4. Ecco, U. Cum se face o teză de licență: Discipline umanistice. București: Pontica, 2000. 203 p.
5. Fialkoff, F. Rampant Plagiarism. In: Library Journal, 2002, nr 48, p. 21.
6. Gherasim, A.; Turcan, N. Ghidul metodologic pentru elaborarea tezelor de licență și de masterat. Ch., USM, 2005. 67 p.
7. Popovschi, R.; Căldare, E; Caterov, E. Evaluarea nivelului de competența informațională a beneficiarilor bibliotecii publice de drept. In: BiblioPolis, 2004, nr 1, p. 7-11.
8. Republica Moldova. Parlamentul. Codul cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova: [nr. 259-XV din 15 iul. 2004]. In: Monitorul oficial al Rep. Moldova, 2004, nr 125-129, p. 12-70.
9. Republica Moldova. Parlamentul. Codul penal al Republicii Moldova: [nr.985-XV din 18 apr. 2002]. In: Monitorul oficial al Rep. Moldova, 2002, nr 128-129, p. 2-63.
10. Republica Moldova. Parlamentul. Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe: [nr. 293-XIII din 23 noiemb. 1994]. In: Monitorul oficial al Rep. Moldova. 1995, nr 13, p. 34-87.
11. Wood, G.; Warnken, P. Managing technology Academic Original Sin: Plagiarism, the Internet and Librarians. In: Journal of Academic Librarianship, 2004, nr 3, p. 237-242.

# PREZENȚE ALE REPUBLICII MOLDOVA ÎN SISTEMUL INFORMAȚIONAL INTERNAȚIONAL (ISBN, ISSN, CIP, INDEX TRANSLATIONUM)

*Renata Cozonac*

*The National Book Chamber (NBC) are assuring the presence of Republic of Moldova on international market through developing of cultural relations and spreading information about ISBN, ISMN, ISSN, CIP and Index Translationum system. This article is elucidating the radical modification on ISBN system in Moldova by implementation of ISBN-13, how is used ISMN, ISSN system, which type of publications can be assigning with ISBN, ISMN or ISSN number. In the same time is reflecting which advantages of using it for editors and clients are. Another important issue is CIP (Cataloguing in Publication) and Index Translationum (translated items). NBS is a important key-factor for promoting country image throughout including in documentary informational international circuit (ISBN, ISSN, ISMN, Index Translationum etc.). These unique attribute confer to NBC impressive app and professional position in informational-biblioteconomic and publishing-commercial institutions system.*

La ora actuală Camera Națională a Cărții (CNC) asigură prezența/afirmarea Republicii Moldova pe plan internațional prin valorificarea relațiilor culturale și difuzarea informației cu privire la sistemele: ISBN, ISMN, ISSN, CIP, Index Translationum (lucrări traduse).

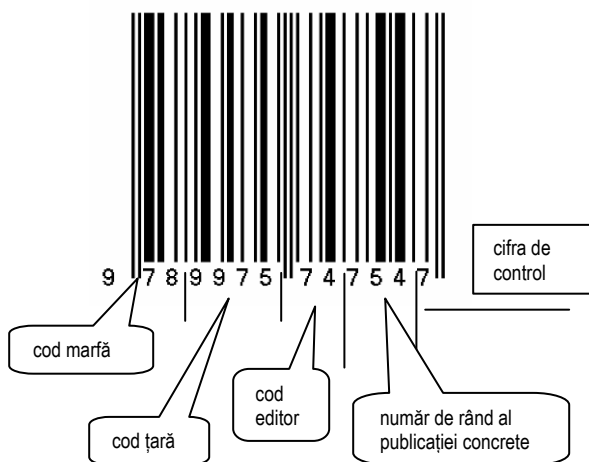
## ***Sistemul ISBN***

***Sistemul de numerotare standardizată a cărților ISBN***, introdus în Republica Moldova, prin crearea în cadrul Camerei Naționale a Cărții a ***Agenției Naționale ISBN***, a fost modificat radical în anul 2006.

Până în anul 2006 codul ISBN (International Standard Book Number) era constituit din 10 cifre, acestea fiind structurate în patru segmente:

- primul segment - identifica țara, teritoriul sau putea fi subînțeles ca un cod de limbă (de ex.: 0 – SUA și alte țări de limbă engleză; 9975 – Republica Moldova etc.);
- al doilea segment - includea de la 2 până la patru cifre, reprezentând codul editorului;
- al treilea segment – identifica numărul de rând al publicației concrete (conținând până la patru cifre, în funcție de numărul de semne al identificatorului factorului editorial);
- ultimul grup de cifre (ori litere) îndeplinea funcții de control.

ISBN 9975-74-754-X



În ce constă noua modificare a ISBN? Din punct de vedere cantitativ, acesta a trecut la sistemul de prezentare din 13 cifre. Numărul internațional ISBN începe cu codul identificator al produsului / mărfii, menționat prin cifra 978. Implementarea noii forme a codului ISBN a impus modificări a

modului de generare a cifrei de control, poziționarea grupurilor de coduri rămânând neschimbate.

Agenția Națională ISBN din Republica Moldova a implementat noul cod din 13 cifre începând cu anul 2006, acest fapt determinând alte modificări și schimbări prin convertirea codului de 10 cifre în 13 cifre în baza de date.

Exemplele alăturate redau modificările de structură a numărului ISBN:



Este semnificativ următorul fapt: la înregistrarea înaintea publicării a tipăriturilor, în baza de date ISBN, are loc stocarea informației despre publicația respectivă. La apariția cărții de sub tipar se confruntă datele, concomitent în baza de date a Agenției fiind adăugate datele necesare pentru ca informația să fie completă și relevantă.

Informația renovată și completată este transferată în baza de date a bibliografiei naționale. La solicitarea centrelor bibliografice, a instituțiilor de vânzare a cărților, informația respectivă poate fi transmisă on-line, asigurând o operativitate reprezentativă.

Tot În anul 2006 Agenția Națională ISBN a implementat sistemul de acorduri de colaborare cu editorii naționali. În prezent în Republica Moldova activează 261 edituri, centre editorial-poligrafice, tipografii cu dreptul de editură. Sistemul de acorduri contribuie la amplificarea procesului de recepționare a Depozitului Legal, controlul și verificarea prezentării acestuia fiind efectuate prin intermediul bazei de date ISBN. La fel putem menționa, că sistemul de

acorduri a adus la mărirea gradului de responsabilitate a editorilor asupra respectării Legii cu privire la activitatea editorială. Factorii editoriali, „restanțieri” la capitolul depozitului legal, sunt lipsiți de dreptul de atribuire a numărului ISBN, fiind impuși să completeze Arhiva Depozitului Legal cu exemplarele ne-prezentate. Implicațiile insistente ale Agenției Naționale ISBN, modificările organizaționale și de conținut din anul 2006 s-au soldat cu următoarele rezultate: în luna noiembrie a anului 2006 numărul titlurilor „depozitului legal”, intrate în colecția Camerei Naționale a Cărții, a atins cea mai mare cifră – 2600.

Baza de date a editorilor, deținători de ISBN, conține următoare date: denumirea editorului, codul de identificare ISBN, adresa juridică, numele directorului și a redactorului șef, informația contact (număr telefon, e-mail), URL (pagina Web). **(Tabel 1).**

Baza de date ISBN conține următoarele date despre document: numărul ISBN din 10 cifre, din 13 cifre, codul EAN, autorul, titlul propriu-zis, tipografia și tirajul. **(Tabel 2)**

Uneori la imprimarea numărului ISBN de către editori se produc greșeli, în acest caz sistemul respingând înregistrarea publicației respective. Acest lucru se răsfrânge și asupra codului de bare, deoarece bar-codarea publicațiilor se efectuează în baza numărului ISBN corect atribuit.

Informația referitoare la numerele ISBN, acordate producției editoriale naționale (cărți, broșuri), precum și la factorii editoriali, înregistrați în anul concret, este prezentată anual Agenției Internaționale ISBN (cu sediul la Londra) și reflectată în bază internațională de date ISBN și în publicația tradițională "Publisher's International ISBN Directory".

**Tabel 1. Baza de date a editorilor, deținători de ISBN**

| Lista editorilor din Republica Moldova<br>deținători de ISBN și înregistrați în anul 2006 |    |                                                               |      |        |                                                                                         |                          |                  |                          |           |                                     |          |                                                                |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|----|---------------------------------------------------------------|------|--------|-----------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|------------------|--------------------------|-----------|-------------------------------------|----------|----------------------------------------------------------------|
| Data<br>încheierii<br>contractului                                                        | Nr | Denumirea                                                     | ISBN | Fax    | Adresa                                                                                  | Director                 | Telefon          | Redactor-șef             | Telefon   | Contabil /<br>secretar<br>gălindnic | Telefon  | Email                                                          |
| 14.04.2006                                                                                | 1  | AAP (Academia de<br>Administrare Publică)                     | 9533 | 723886 | șt. Iakovni 100, MD-<br>2070, Orșinău, Moldova                                          | Mironic Ala              | 234073<br>723830 | Mironic Ala              | 723830    | Olenicenco<br>Leonid                | 234079   | <a href="mailto:aaa@mdmova.com">aaa@mdmova.com</a>             |
|                                                                                           |    | AAP (Academia de<br>Administrare Publică)                     | 9885 |        |                                                                                         |                          |                  |                          |           |                                     |          |                                                                |
|                                                                                           | 2  | Abeceluș                                                      | 9115 |        | șt. Bernadazi 64, MD-<br>2009                                                           | Abrasaș Sergiu           | 781379           |                          | 243373    |                                     |          |                                                                |
|                                                                                           |    | Abeceluș                                                      | 9556 |        |                                                                                         |                          |                  |                          |           |                                     |          |                                                                |
| 27.01.2006                                                                                | 3  | Academia "Ștefan cel Mare"                                    | 9320 | 738984 | șt. Gheorghe Asachi 21,<br>MD-2009, Orșinău,<br>Moldova                                 | Pogurschi<br>Andrei      | 229727           | Pîșcă<br>Nicolae         | 725144    | Borodin Sergiu                      | 73403292 | <a href="mailto:academ@mdmova.com">academ@mdmova.com</a>       |
|                                                                                           |    | Academia "Ștefan cel Mare"                                    | 9325 |        |                                                                                         |                          |                  |                          |           |                                     |          |                                                                |
|                                                                                           |    | Academia "Ștefan cel Mare"                                    | 9549 |        |                                                                                         |                          |                  |                          |           |                                     |          |                                                                |
| 16.01.2006                                                                                | 4  | ACAP (Asociația Contabililor și<br>Auditorilor Profesioniști) | 9547 | 223065 | șt. Mitropolitul Varlaam<br>65, of. 432, 434, 437,<br>439, MD-2012,<br>Orșinău, Moldova | Gologan Raissa           | 221925           |                          | 213592    | Gologan Lidia                       | 221925   | <a href="mailto:info@acp.md">info@acp.md</a>                   |
|                                                                                           |    | ACAP (Asociația Contabililor și<br>Auditorilor Profesioniști) | 9702 |        |                                                                                         |                          |                  |                          |           |                                     |          |                                                                |
| 12.01.2006                                                                                | 5  | Acmed-Plus SRL                                                | 9612 | 245136 | șt. 31 August 78A, of.<br>37A, MD-2012,<br>Orșinău, Moldova                             | Solodachina<br>Valentina | 24 51 36         | Solodachina<br>Valentina | 692 43120 |                                     |          | <a href="mailto:acmedplus@mdmova.com">acmedplus@mdmova.com</a> |
|                                                                                           |    | Acmed-Plus SRL                                                | 9892 |        |                                                                                         |                          |                  |                          |           |                                     |          |                                                                |
|                                                                                           |    | Acmed-Plus SRL                                                | 9963 |        | șt. M. Kozăncescu 80, ...                                                               |                          |                  |                          |           |                                     |          |                                                                |

Tabel 2. Baza de date ISBN

| A      | B             | C                 | D                  | E                       | F                                                                                     | G                  | H     | I      |
|--------|---------------|-------------------|--------------------|-------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|-------|--------|
| Data   | ISBN-10       | ISBN-13           | EAN                | Autor                   | Denumirea                                                                             | Tipografia         | Tiraj |        |
| 96-515 | 9975-928-00-5 | 978-9975-928-00-7 | EAN: 9789975928007 | Ciocan Iulian           | Metamorfoze narative                                                                  | Tipogr. Centrală   |       |        |
| 96-511 | 9975-928-01-3 | 978-9975-928-01-4 | EAN: 9789975928014 | Dumbrăveanu<br>Luminița | Claviziunea omului                                                                    | Tipogr. Centrală   |       |        |
| 96-833 | 9975-928-02-1 | 978-9975-928-02-1 | EAN: 9789975928021 | Buzilă Serafim          | Interpreți din Moldova                                                                | Tipogr. Centrală   |       |        |
| 97-602 | 9975-928-02-5 | Eronat            |                    | Trofăia Vasile          | Soroca                                                                                | Presa              | 1000  |        |
| 96-548 | 9975-928-03-X | 978-9975-928-03-8 | EAN: 9789975928038 | Arhip Arva              | Educația ecologică și supraviețuirea omului                                           | Tipogr. Centrală   |       |        |
| 96-727 | 9975-928-04-8 | 978-9975-928-04-5 | EAN: 9789975928045 | Mănușă Dan              | Aglaia                                                                                |                    |       |        |
| 96-881 | 9975-928-05-6 | 978-9975-928-05-2 | EAN: 9789975928052 | Satanulovic Milan       | Utilizarea medicamentelor generice                                                    | Combinatul Poligr. |       |        |
| 96-882 | 9975-928-06-4 | 978-9975-928-06-9 | EAN: 9789975928069 | Eșanu Andrei            | Cultură și civilizație medievală românească                                           | Combinatul Poligr. |       |        |
| 06-871 | Eronat        | 978-9975-928-6-9  |                    | Cojocaru Radion         | Drept penal                                                                           | Elena V.I.         | 300   |        |
| 96-832 | 9975-928-07-2 | 978-9975-928-07-6 | EAN: 9789975928076 | Gagim Ion               | Știința și arta educației muzicale                                                    | Tipogr. Centrală   |       | 04-734 |
| 96-884 | 9975-928-08-0 | 978-9975-928-08-3 | EAN: 9789975928083 | Hâncu Ion               | Străvechi monumente din RM                                                            | Combinatul Poligr. |       | 04-579 |
| 96-823 | 9975-928-08-9 | 978-9975-928-09-0 | EAN: 9789975928090 | Rusnac George           | Limba română corectă                                                                  | Tipogr. Centrală   |       |        |
| 02-233 | 9975-928-10-2 | 978-9975-928-10-6 | EAN: 9789975928106 | Platon Tomas            | Marketingul                                                                           |                    | 1000  |        |
| 02-234 | 9975-928-11-0 | 978-9975-928-11-3 | EAN: 9789975928113 | Platon Tomas            | Marketingul (rusă)                                                                    |                    | 1000  |        |
| 06-353 | 9975-928-12-9 | 978-9975-928-12-0 | EAN: 9789975928120 | Conf.                   | Ukreplenie mestnogo samoupravleniia i<br>povyşenie effektivnosti sudëbnnoi vlasti.... | Bons Offices       | 1000  |        |
| 02-306 | 9975-928-13-7 | 978-9975-928-13-7 | EAN: 9789975928137 | Exarhos Stephanos       | Managementul calității totale și marketingul<br>internațional                         |                    | 1000  |        |
| 02-307 | 9975-928-14-5 | 978-9975-928-14-4 | EAN: 9789975928144 | Exarhos Stephanos       | Managementul calității totale și marketingul<br>internațional (rusă)                  |                    | 1000  |        |
| 06-486 | 9975-928-15-3 | 978-9975-928-15-1 | EAN: 9789975928151 | Balaban Claudia         | Cartea. Biblioteca. Cititorul                                                         | Bibli Copii        | 1000  |        |

## ***Sistemul ISMN***

Sistemul ISMN (International Standard Music Number) are drept scop înregistrarea publicațiilor muzicale tipărite. Acesta de



asemenea a fost supus modificărilor, aliniindu-se la codul din 13 cifre. Astfel, litera „M” în procesul de bar-codare este înlocuită cu cifrele 979 – codul produsului, urmând fără schimbări cifra de control și codul de bare. În exemplul alăturat se pot observa modificările numărului ISMN M-3481-0027-2 la crearea bar-codului.

În baza de date ISMN sunt înregistrați doar doi editori de publicații muzicale imprimate (CD, audio-casete): "Master Music" SRL și Poli Disc Radio, dar care, din păcate, nu-și onorează obligațiunea de prezentare a Depozitului Legal. Codurile ISMN au fost repartizate doar la solicitarea acestor doi beneficiari.

Informația asupra atribuirii codurilor ISMN este expediată anual Agenției Internaționale ISMN (cu sediul la Berlin).

## ***Sistemul ISSN***

Republica Moldova a aderat la Sistemul Internațional de Înregistrare a Publicațiilor Seriale (ISSN) în anul 2004. Codul ISSN în sistemul informațional identifică titlul unei publicații seriale, înregistrat sub o formă standardizată numită "titlu cheie". *ISSN = International Standard Serial Number* (Număr Internațional Standardizat al Publicațiilor Seriale) este un cod format din 8 caractere, dintre care 7 sunt cifre, iar ultimul, având rol de control – poate fi prezentat prin cifră ori litera X.

Codul ISSN este folosit pentru gestionarea automatizată a publicațiilor seriale. El asigură baza de calcul pentru codul de bare. Codul ISSN, împreună cu URL-ul, formează un identificator unic pentru publicațiile electronice.

Publicațiile seriale, fiind înregistrate la Centrul Național ISSN, sunt introduse automat în baza de date a Camerei Naționale a Cărții, în bibliografia națională (compartiment „publicații seriale”), începând cu primul număr de apariție.

La nivel internațional, fiecare cod ISSN, împreună cu titlul publicației și descrierea bibliografică aferentă, este înregistrat într-o bază de date specializată "Registrul ISSN". Ea este realizată de către Centrul Internațional ISSN, în principal prin reunirea tuturor bazelor de date naționale. "Registrul ISSN" reprezintă sursa de referință la nivel mondial, în materie de identificare a publicațiilor seriale. El poate fi accesat și consultat on-line ([www.issn.org](http://www.issn.org)).

Procesul de acordare a codului ISSN în Republica Moldova se efectuează în baza Acordului-cerere, completat de editor sau de instituția, care poartă responsabilitate pentru publicațiile existente sau cele în curs de apariție. Solicitantul poartă răspunderea pentru corectitudinea și veridicitatea datelor, incluse în Acordul-cerere. În scopul atribuirii codului ISSN publicațiilor tipărite, solicitantul prezintă Agenției Acordul-cerere, precum și copia (format A4) a copertei publicației seriale; pentru publicațiile electronice – Acordul-cerere, macheta electronică a ediției.

La demararea formalităților de atribuire a codului ISSN sunt verificate telefonic sau prin Internet, titlul publicației în baza de date ISSN, adresa electronică, site-ul.

Baza de date ISSN conține informații despre 209 publicații seriale înregistrate în Republica Moldova. Ea conține următoarele informații: (***Tabel 3***).

Tabel 3. Baza de date ISSN

| A                                                                                            | B                   | C                                                   | D                                                  | E             | F         | G      | H                                                                 | I             | J        | K             | L       | M     | N                    | O       | P                                                        | Q                                                                |
|----------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|-----------------------------------------------------|----------------------------------------------------|---------------|-----------|--------|-------------------------------------------------------------------|---------------|----------|---------------|---------|-------|----------------------|---------|----------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------|
| Lista editorilor din Republica Moldova<br>deținători de ISSN și înregistrați în anul<br>2006 |                     |                                                     |                                                    |               |           |        |                                                                   |               |          |               |         |       |                      |         |                                                          |                                                                  |
| Nr.<br>înregistrat                                                                           | Data<br>înregistrat | Denumirea                                           | Fondator                                           | Periodicitate | ISSN      | Fax    | Adresa                                                            | Director      | Telefon  | Redactor șef  | Telefon | Email | Secretar<br>găzduiri | Telefon | URL                                                      | Email                                                            |
| 71                                                                                           | 07.07.2006          | Teze de doctorat                                    | Biblioteca<br>Națională a<br>Republicii<br>Moldova | Anual         | 1857-1548 | 221475 | str. 31 August 78A,<br>MD-2012, Chișinău,<br>Moldova              | Rău, Alexe    | 221475   | Rău, Alexe    | 221475  |       |                      |         |                                                          | <a href="mailto:bnrm@moldova.md">bnrm@moldova.md</a>             |
| 72                                                                                           | 07.07.2006          | Calendar Național                                   | Biblioteca<br>Națională a<br>Republicii<br>Moldova | Anual         | 1857-1557 | 221475 | str. 31 August 78A,<br>MD-2012, Chișinău,<br>Moldova              | Rău, Alexe    | 221475   | Rău, Alexe    | 221475  |       |                      |         |                                                          | <a href="mailto:bnrm@moldova.md">bnrm@moldova.md</a>             |
| 73                                                                                           | 07.07.2006          | Imagina Republicii<br>Moldova în străinătate        | Biblioteca<br>Națională a<br>Republicii<br>Moldova | Anual         | 1857-1565 | 221475 | str. 31 August 78A,<br>MD-2012, Chișinău,<br>Moldova              | Rău, Alexe    | 221475   | Rău, Alexe    | 221475  |       |                      |         |                                                          | <a href="mailto:bnrm@moldova.md">bnrm@moldova.md</a>             |
| 74                                                                                           | 07.07.2006          | Raport anual                                        | Biblioteca<br>Națională a<br>Republicii<br>Moldova | Anual         | 1857-1573 | 221475 | str. 31 August 78A,<br>MD-2012, Chișinău,<br>Moldova              | Rău, Alexe    | 221475   | Rău, Alexe    | 221475  |       |                      |         |                                                          | <a href="mailto:bnrm@moldova.md">bnrm@moldova.md</a>             |
| 75                                                                                           | 12.07.2006          | Anuar științific: Muzică,<br>teatru, arte plastice  | Academia de<br>Învățământ<br>Artele Plastice       | Anual         | 1857-1581 |        |                                                                   |               |          |               |         |       |                      |         |                                                          |                                                                  |
| 76                                                                                           | 14.07.2006          | SIMS                                                | Examna SRL                                         | Lunar         | 1857-159X |        |                                                                   |               |          |               |         |       |                      |         |                                                          |                                                                  |
| 77                                                                                           | 14.07.2006          | Contratant                                          | Contratant PP<br>SRL                               | Lunar         | 1857-1603 | 232479 | str. 31 August 88, et.<br>507, MD-2012,<br>Chișinău, Moldova      | Găneș, Vasile | 69346760 | Oikamu Vasile | 232479  |       |                      |         | <a href="http://www.contrafact.md">www.contrafact.md</a> | <a href="mailto:contratant@moldnet.md">contratant@moldnet.md</a> |
| 78                                                                                           | 19.07.2006          | Bessarabia Info =<br>Bessarabia Info.ro<br>o PP SRL | Bessarabia Info<br>o PP SRL                        | săptămânal    | 1857-1611 |        | str. Dumitru carea,<br>Colțanu 78, MD-<br>3100, Bălți,<br>Moldova | Eliga Dan     | 2314565  |               |         |       |                      |         |                                                          | <a href="mailto:bessarabia@mail.md">bessarabia@mail.md</a>       |
|                                                                                              |                     |                                                     |                                                    |               |           |        |                                                                   |               |          |               |         |       |                      |         |                                                          |                                                                  |

10-04-06 Revizuirea

## **Avantajele utilizării ISBN, ISMN și ISSN:**

- ISBN, ISMN și ISSN sunt folosite pentru gestionarea automatizată a cărților, publicațiilor muzicale și publicațiilor seriale respectiv;
- reprezintă o cheie de acces și un mijloc de control foarte sigur;
- permit o identificare rapidă a comenzii, facilitând relațiile editorilor cu angrosiștii de carte, librării și distribuitorii;
- facilitează operațiile de identificare, achiziții, împrumut și schimb de documente în cazul bibliotecilor și altor instituții informaționale;
- contribuie la utilizarea eficientă și corectă a referințelor bibliografice (citarea titlurilor se poate face cu mai multă certitudine, mai ales în caz de omonimie);
- minimizează fenomenul plagiatului;
- codul ISBN, ISMN și ISSN asigură baza pentru calculul codului de bare;
- codul ISSN, împreună cu URL-ul, formează un identificator unic pentru publicațiile electronice;
- toate publicațiile, înregistrate la Agenția Națională ISBN, ISMN și la Centrul Național ISSN, sunt introduse automat în baza de date a Camerei Naționale a Cărții și în bibliografia națională. Aceste informații sunt transmise la Agenția Internațională ISBN, ISMN și la Centrul Internațional ISSN, unde se editează Registrul ISBN și ISSN (pe CD-ROM și on-line), ce reflectă toate publicațiile purtătoare de ISBN, ISMN și ISSN din lume. Registrul menționat este sursa de informații cea mai importantă pentru toate cataloagele internaționale de publicații. Deci, putem conchide că ISBN, ISMN și ISSN sunt pârghii eficiente de promovare a producției editoriale naționale, de integrare a acestora în fluxul editorial internațional.

### ***Catalogare în Publicare (CIP)***

**CIP** (de la Cataloging in Publication – Catalogare în Publicare) presupune descrierea bibliografică standardizată a publicației, fiind expusă pe versoul foii de titlu. Pe baza informațiilor furnizate de editori, Centrul Național CIP elaborează descrierile bibliografice ale cărților în curs de apariție. Aceste informații cuprind date utile pentru identificarea publicațiilor: autor, titlu, editură, locul publicării, vedete de subiect, ISBN, indice de clasificare. Descrierea bibliografică a cărților în curs de apariție se realizează în conformitate cu normele internaționale ISBD(M) - International Standard Bibliographic Description for Monographs și cu formatele internaționale de schimb de date bibliografice. Prin Programul CIP librăriile, bibliotecile, difuzorii de carte dispun din timp de informațiile necesare pentru selectarea, achiziționarea și prelucrarea noilor apariții editoriale.

***Participarea la programul CIP:*** În vederea obținerii descrierii CIP pentru fiecare carte, ce urmează a fi tipărită, editorii completează formularul CIP pe care îl expediază la Centrul național CIP (prin fax, e-mail, poștă, curier). Acestui formular i se anexează, dacă e posibil, o copie a paginii de titlu.

În cadrul Centrului Național CIP aceste date sunt prelucrate și concentrate într-o descriere bibliografică standardizată, descriere ce va fi transmisă editurii în timp util.

***Completarea formularului:*** Formularul CIP se completează în momentul în care sunt cunoscute datele esențiale pentru descrierea lucrării (numele autorului, titlul cărții, locul și anul publicării, denumirea editurii etc.) și pentru analiza conținutului (descrierea pe scurt a subiectului cărții).

Sursa principală pentru obținerea informațiilor necesare realizării descrierii CIP este pagina de titlu. Editorul poartă responsabilitatea asupra corectitudinii datelor transmise

Transmiterea formularelor incomplete atrage după sine imposibilitatea prelucrării informațiilor și a redactării "descrierii CIP"

***Tipărirea descrierii CIP:*** Principala caracteristică a descrierii CIP constă în faptul că este realizată înainte de apariția lucrării și difuzată odată cu aceasta, fiind tipărită pe carte.

Descrierea CIP se tipărește pe verso-ul paginii de titlu, respectându-se întocmai punctuația și forma, în care a fost redactată. În acest fel se identifică în mod corect cartea. Descrierea bibliografică este realizată în conformitate cu standardele internaționale din domeniu, de aceea este foarte important ca descrierea CIP să fie reprodusă conform originalului.

Centrul Național CIP deține dreptul de autor asupra descrierilor CIP și nu-și asumă responsabilitatea pentru descrierile CIP, realizate în afara Centrului Național.

***Tipuri de documente incluse în programul CIP:*** Programul CIP se adresează atât editurilor, cât și instituțiilor, asociațiilor profesionale, comerciale, institutelor de cercetare, diferitelor organizații cu sediul în Republica Moldova sau persoanelor particulare, care editează cărți.

***Documente pentru care se realizează descrierea CIP :***

- publicații monografice (publicații ne-periodice ce apar într-un singur volum sau într-un număr limitat de volume) ;
- beletristică;
- cărți de artă, cataloage de expoziții;
- manuale școlare;
- lucrări de specialitate (medicină, drept, tehnică etc.);
- cărți pentru copii (sunt excluse cărțile de colorat).

***Documente pentru care nu se realizează descrierea CIP:***

- publicații seriale (apar, sub același titlu, cu o anumită frecvență);
- documente audio-vizuale, microfilme, soft-uri, documente multimedia, publicații electronice;
- extrase din publicații periodice;
- publicații cuprinzând informații de natură efemeră, cum ar fi: cataloage comerciale, cărți de telefon, orare;
- partituri muzicale fără text;
- cărți de colorat;
- nu se realizează descrierea CIP pentru cărțile, care nu apar prin intermediul unei edituri acreditate.

***Scopul programului CIP:***

Rezultatele acestui program se concretizează în buletinul "Bibliografia cărților în curs de apariție - CIP". Această bibliografie apare la sfârșitul fiecărei luni și cuprinde descrierile cărților semnalate Centrului Național CIP în cursul lunii respective.

Materialul bibliografic este organizat tematic și dispune de mai multe indexuri. Bibliografia CIP are apariție lunară, sub formă tipărită și/sau pe CD-ROM.

Partenerii noștri sunt editorii, iar beneficiarii se înscriu într-o sferă mult mai largă:

*bibliotecile* - au la dispoziție descrierea bibliografică ISBD în momentul apariției cărții; Atât pentru bibliotecile din țară, cât și pentru partenerii din străinătate, "Bibliografia Cărților în curs de apariție - CIP" reprezintă un instrument de lucru dinamic în activitatea de achiziții;

*editorii* - beneficiază de un serviciu gratuit, rapid, realizat la standarde internaționale, de promovare în țară și în străinătate a cărților pe care le editează; au la dispoziție un material de referință deosebit de util pentru alcătuirea planului editorial.

*difuzorii de carte* - pot afla din timp informații asupra aparițiilor editoriale, putând contacta editurile în vederea achiziționării noilor titluri;

*cititorii* - dispun de o sursă de informare simplă și rapidă.

Bibliografia cărților în curs de apariție - CIP conține și un index al editurilor participante la programul CIP, fiind precizate și numerele de telefon ale acestora.

### **DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII**

**Pedologia modernă în dezvoltarea agriculturii ecologice", conf. șt.-practică (2006; Chișinău).** Pedologia modernă în dezvoltarea agriculturii ecologice : Materialele conf. șt.-practice, 6-7 mai 2006 / com. org. : Anatolie Gorodenco (preș.),.... – Ch. : CRPA, 2006 (Tipogr. "Balacron"). – 320 p.

Antetit. : Min. Agriculturii și Ind. Alimentare, Min. Ecologiei și Resurselor naturale, Centrul Rep. de Pedologie Aplicată

ISBN 978-9975-100-12-0

1500 ex.

631.4:631.95(082)=135.1=111

### **DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII**

**Universitatea de Stat din Moldova.** Analele științifice ale Universității de Stat din Moldova / Univ. de Stat din Moldova; resp. ed. : Tatiana Bulimaga,.... – Ch. : CEP USM, 2006. – ISSN 1814-3199

Seria : Lucrări studențești : Științe socio-umanistice. – 2006. – 340 p. – Bibliogr. la sfârșitul art. – ISBN 978-9975-70-020-7

90 ex.

- - *I. Științe socio-umane – Anale.*

082+378.4(478)=00

## ***Index Translationum***

Index Translationum reprezintă o bază internațională de date a traducerilor lumii. Compartimentul traducerilor, apărute pe teritoriul Republicii Moldova, este ținut la zi de către Camera Națională a Cărții, prezentând informații anuale pentru „Index Translationum” (editat sub egida UNESCO).

Exemplu:

**Laza, Doru:** Profilaktičeskij i terapevtičeskij spravočnik prirodnoj mediciny [ Rus ] / Ljubov' Popescu / Chișinău : S.n., 2004 (F.E.-P. "Tipogr. Centrală"). Ed. a 2-a. 296 p. : il. color.

ROM : Îndreptar profilactic și terapeutic de medicină naturistă

CNC deține pârgșii importante de promovare a imaginii țării prin includerea în circuitul documentar informațional internațional (ISBN, ISSN, ISMN, Index Translationum etc.). Aceste atribuții-unicat conferă CNC prestanță și poziție profesională deosebită în sistemele instituțiilor informațional-biblioteconomice și editorial-comerciale.

### ***Referințe bibliografice:***

1. Camera Națională a Cărții = National Book Chamber = Национальная Книжная Палата: 45 de ani, 1957-2002. Ch., 2002. 173 p.
2. Chitoroagă, Valentina. ISSN – deschideri informaționale pentru Republica Moldova. In: Symposia Pofessorum. Seria Biblioteconomie. Informare. Documentare: materialele ses. șt. din 21 oct. 2005. Univ. Liberă Int. din Moldova. Ch., 2006, p. 74-78.
3. Cozonac, Renata. Identificarea cărților: o nouă viziune asupra sistemului ISBN. In: Marketing, 2006, nr 1, p. 114-115.
4. Cozonac, Renata. O nouă viziune asupra sistemului ISBN și ISMN. In: Buletin. Șc. de Biblioteconomie din Moldova, 2006, Nr 1/2, P. 52-55; Magazin bibliologic, 2006, nr 2/3, p. 20-21.

## LECTURA ȘI FORMAREA PERSONALITĂȚII CONTEMPORANE

*Maria Ciocanu, dr., conferențiar*

*In the article we put the problem of reading as an instrument to form the personality. Here is presented the „tree of main necessity” covered by reading, developed both on the traditional and on the electronic base. It is showed the main impediments blocked the access at the information necessary for the readers of today.*

La formarea personalității prin lectură contribuie mai mulți actori sociali. Printre cei principali vom numi familia, școala, instituțiile de guvernare, bibliotecile, mass-media și societatea civilă.

Familia, în calitate de grup primar, inițiază lecturi, cultivă interesul pentru anumite genuri de literatură, învață copilul să conștientizeze cele citite. Școala învață copiii să pătrundă în straturile de profunzime a celor citite pentru a descoperi sensurile și semnificația expresiei verbale, formează în baza lecturilor deprinderi de a crea noi mesaje. Guvernarea prin intermediul legilor orientează instituțiile să asigure accesul la informația plasată pe diferite suporturi. Bibliotecile, care sunt instituții mediatore în acest proces, între familie și școală, orientează tineretul la crearea unui sistem de lectură. Prin coordonare cu instituțiile de învățământ ele formează deprinderi de utilizare a surselor, învață cititorii să aplice diferite tactici și strategii de folosire a lor în baza tipologiilor de lectură (4,5), ceea ce favorizează dezvoltarea persoanei dornice de cunoaștere a „cosmosului literar” (4, 121) și al celui social. Mass-media contribuie la dezvoltarea intereselor pentru lectură prin intermediul emisiunilor literare, distractiv-cognitive etc., care sunt eficiente atunci, când orientează auditoriul la probleme și surse concrete. Societatea civilă contribuie la menținerea vitalității lecturii prin intermediul

ONG-urilor, care organizează întâlniri cu cititorii și îi orientează spre perceperea valorilor societății prin intermediul lecturii.

Procesul de lectură a documentelor, atât pe suport tradițional, cât și pe cel electronic, contribuie la formarea unui cuget activ, care favorizează crearea noilor mesaje, noilor straturi informaționale.

Lectura se dezvoltă mai activ în sfera de instruire și a timpului liber, mai extensiv – în sfera de producție. Ea satisface un sistem de necesități ale individului, care îi poate asigura formarea personalității. Cu cât munca individului este direct ori indirect mai inteligentă, cu atât deprinderile de lectură sunt mai trainice, interesul pentru lectură este satisfăcut prin utilizarea diferitor surse informaționale.

Lectura are o contribuție valoroasă în procesul de autoinstruire. Individul, în acest proces de comunicare cu surse din diferite domenii ale activității umane, se descoperă pe Sine și pe Altul, cu care intră într-un contact virtual. „Altul” este în acest sens – modelul de persoană decupat de memorie, care nu mai rămâne a fi identificat dacă este prezent în viața cotidiană.

Lectura creatoare, element de bază al nivelului de cultură, orientează individul spre decodificarea completă a textelor. Cultivarea acestui tip de lectură depinde nu doar de instituțiile abilitate, dar și de „efortul de autorealizare a indivizilor” (3, 16).

Lectura este un proces polifuncțional, care acoperă un sistem de necesități ale personalității contemporane. Mai clar influența lecturii asupra personalității poate fi văzută din figura nr.1.

Lectura, în calitate de instrument biblio-terapeutic (2,4,6,7), se folosește în baza cărții publicate, deși în acest proces se pot utiliza și articole din edițiile periodice publicate pe suport tradițional și electronic.

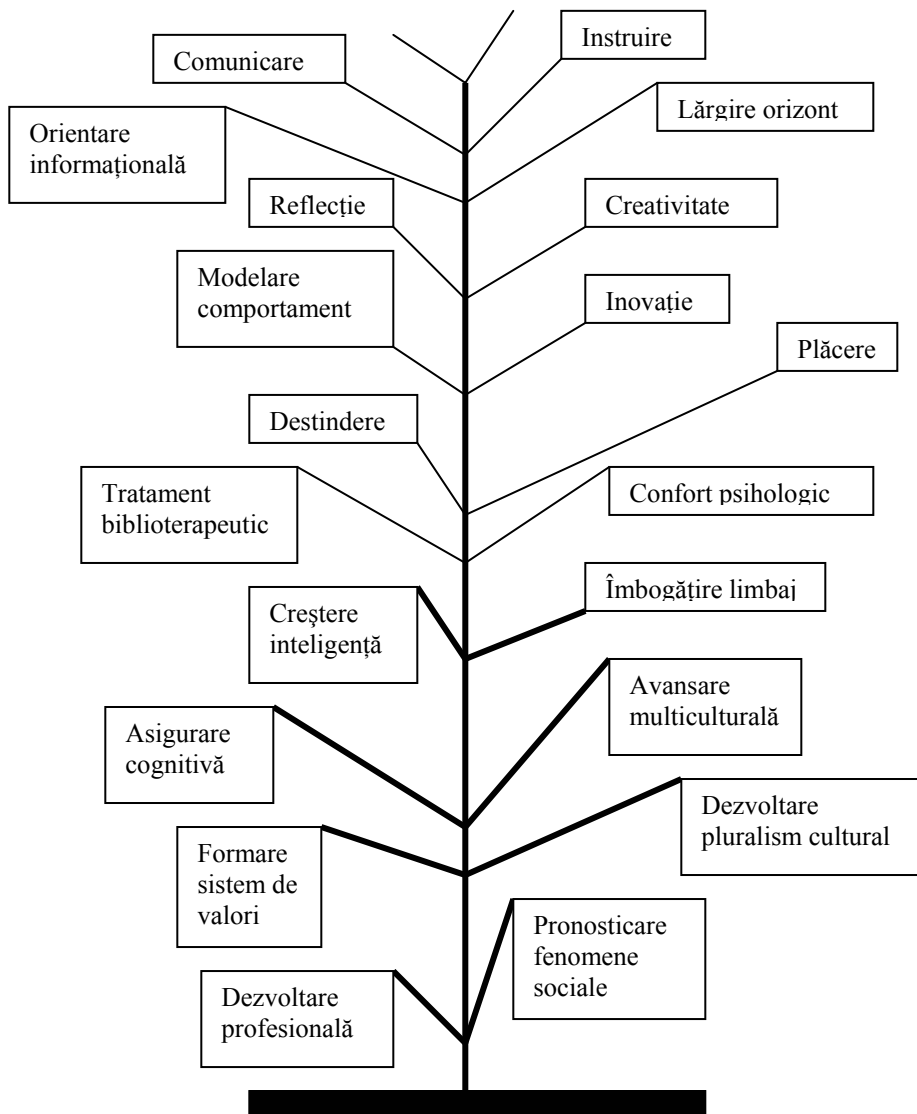
Omul contemporan, copil ori tânăr, adult ori în etate, este supus diferitor situații stresante. Copiii sunt stresați de valul de informații ce se revarsă asupra lor, de inadaptarea la mediul social. Tinerii în prezent sunt, în mare parte, stresați de situația economică, chiar de ofertele din mass-media, ce le descriu o avalanșă de modele de viață, deseori compromise de realitatea socială. Cei în etate deseori sunt stresați de imposibilitatea de a face față necesităților vitale pentru omul contemporan: alimentație calitativă, îmbrăcăminte, acoperire a necesităților de instruire a generației tinere etc. Cei de vârstă a treia sunt adesea atacați de boli, de indiferența celor din jur și nu rareori de lipsa de comunicare confidențială. Pentru toate aceste categorii de vârstă lectura poate fi un instrument de siguranță în ziua de mâine, un instrument de alinare sufletească.

Necesitățile spirituale de bază, acoperite de lectura tradițională și cea electronică, sunt reflectate în „*Arborele necesităților*”, prezentat în Fig. 1.

Promovarea lecturii cu efecte psihologice pozitive pune în fața societății problema pregătirii cadrelor ori recalificării lor, deoarece acest fel de lectură necesită de la prestatorul de servicii informaționale cunoașterea nu doar a literaturii cu efect psihologic, dar și cunoașterea mai profundă a psihologiei individului și a intereselor lui.

În prezent, pentru a nu rămâne infantil pe tot parcursul vieții, este necesar ca fiecare om să manifeste calități de manager pentru a selecta și a valorifica informația, pentru a fi în stare să-și asigure creșterea profesional-spirituală, pentru înțelegerea „Altuia” și pentru a fi un agent activ al „societății cunoașterii” (8).

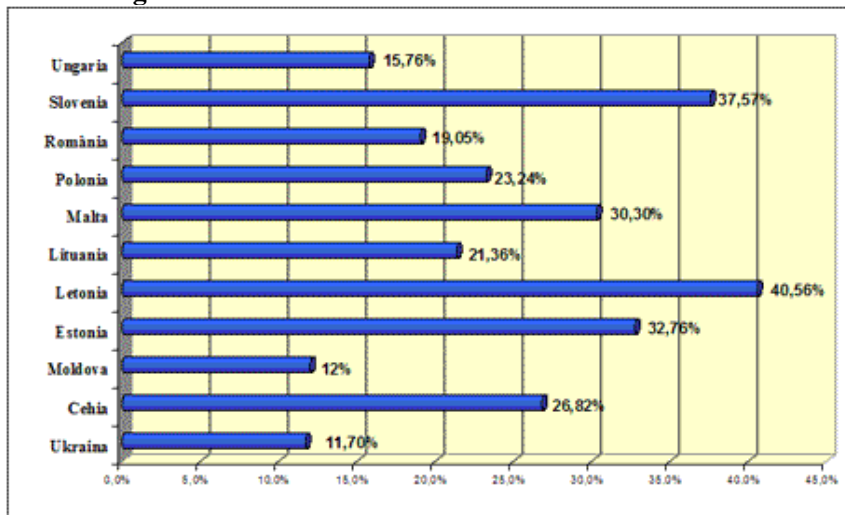
**Fig.1.** *Arborele necesităților. Necesități spirituale de bază acoperite de lectura tradițională și cea electronică.*



Edificarea Societății Informaționale în Republica Moldova a fost oficializată prin hotărârea nr. 632 din 8 iunie 2004 a Guvernului Republicii Moldova, unde a fost reflectată strategia națională de edificare a societății informaționale – „Moldova electronică” (1).

Moldova abia a început să pătrundă pe piața electronică. O serie de date statistice vin să confirme că noi deocamdată, spre deosebire de mai multe țări, în raport procentual avem cel mai mic număr de utilizatori Internet (fig.2).

**Fig.2. Utilizatori Internet în diferite țări europene (2005) - [www.mdi.gov.md](http://www.mdi.gov.md)**

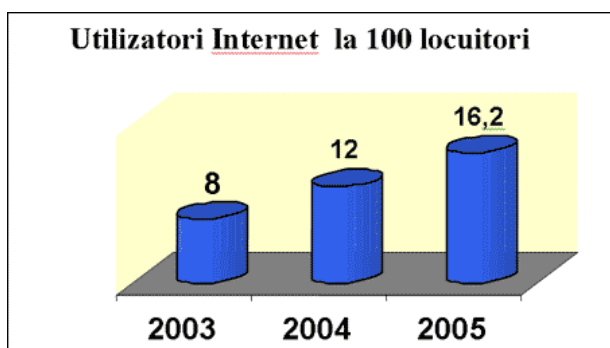


Conform datelor de mai sus putem conchide următoarele: cu cât economia țării este mai dezvoltată, cu atât mai multe persoane utilizează Internetul. În caz dacă serviciile Internet vor deveni mai ieftine, numărul de populație conectată va crește. În prezent, în Republica Moldova există 6,3 % de posesori de calculatoare, iar conectați la Internet – doar 3,5 %. În România au calculatoare 22 %, conectați la Internet – 7 %

din populație. În Lituania, din punct de vedere procentual, există tot atâția posesori de calculatoare (22 %), conectați la serviciile Internet însă fiind – 8 %.

Procesul de creștere a numărului utilizatorilor Internet în Republica Moldova este lent, dar are o dinamică pozitivă (fig.3). Acesta este un semn bun și prin faptul, că actualmente sursa respectivă este folosită preponderent pentru soluționarea intereselor profesionale și cognitive.

**Fig.3. Dinamica dezvoltării utilizării Internetului în Republica Moldova în anii 2003-2005 - [www.mdi.gov.md](http://www.mdi.gov.md)**



E de menționat faptul, că cititorul contemporan întâlnește un șir de obstacole în cadrul extragerii informației din surse tradiționale și netradiționale. În primul rând, lipsa unui contract de colaborare cu România pentru asigurarea Bibliotecii Naționale din Republica Moldova cu Depozitului Legal, altor biblioteci cu literatură în limba română, formează lacune importante în fondurile lor. Din cauza respectivă fondurile nu reflectă complet dezvoltarea științei în diferite domenii ale activității umane, aspecte oglindite în patrimoniul documentar de limbă română.

În al doilea rând, tot mai actuală devine problema formării în bibliotecile tradiționale a fondurilor pe suport electronic, care pot fi create în baza stocării informației din

Internet, proces mai puțin costisitor decât cumpărarea documentelor pe suport tradițional. Crearea acestor fonduri ar contribui la dezvoltarea spirituală nu doar în baza surselor de valoare în limba română, dar și în alte limbi europene.

În al treilea rând, o problemă actuală a devenit cultivarea lecturii virtuale, din cauza că solicitanții de informație deseori nu cunosc metodologia extragerii ei.

În concluzie menționăm că lectura formativă este un proces complex, care solicită îmbinarea organică a abilităților personale, a tehnologiilor de stocare și de extragere a informației, a atitudinilor creatoare ale individului. Aceste și alte elemente constitutive ale procesului de lectură contribuie la crearea mesajelor noi, amplifică procesul de cunoaștere a realității sociale și dezvoltă din punct de vedere spiritual personalitatea.

### ***Referințe bibliografice:***

1. Republica Moldova. Guvernul. Hotărâre despre aprobarea politicii de edificare a Societății Informaționale: [nr. 632 din 8 iun. 2004]. In: Monitorul Oficial al Rep. Moldova, 2004, nr 96/99, p. 42-50.
2. Biblioterapiâ: vliânie citatelskoj i literaturno-tvorceskoj dejatel'nosti na licnost'. In: Kabacek, U.L. Skazka v vek komputera. M.: Liberia, 2000, p. 130-180.
3. Câmpul social: intervenții psihopedagogice. Chișinău: Știința, 1996. 246 p.
4. Carpentiers, Nicolas. La lecture selon Barthes. Paris, 1998. 190 p.
5. Cornea, Paul. Introducere în teoria lecturii. Iași: Polirom, 1998. 236 p.
6. Dresler, Juri. Sovremennoe sostoanie biblioterapii za rubezom. In: Biblioteca (Moskova), 1999, nr 3, p. 68-99.
7. Negru, Nina. Problema lecturii în societatea cunoașterii. In: Magazin Bibliologic, 2006, nr 2/3, P. 85-93.
8. [Summit-ul Informațional din Tunis, 2005]. Biblioteca, inima societății informaționale. In: Gazeta bibliotecarului, 2006, Mai (Nr 5), p. 2.

# **INSTRUIREA PE PARCURSUL ÎNTREGII VIEȚI ȘI CULTURA INFORMAȚIONALĂ A BIBLIOTECARULUI: REFLECȚII CONCEPTUALE ȘI IMPLEMENTĂRI**

***Zinaida Sochircă, MA***

*The subject tackled by the author in the present article refers to the importance of continuing professional development of librarians and specialists from information field and to the necessities imposed by the progresses from information technologies' domain and great changes that have been made in most of the fields of activity, inclusively in the info-librarian institutions. The author tries to elucidate the impediments and obstacles the librarians and libraries face with concerning the problem of continuing professional development. The author makes a comparative study of the specialists' professional training from European info –librarian institutions and the situation of librarians from the Republic of Moldova.*

Societatea contemporană este caracterizată de o serie de evoluții spectaculoase la nivelul tuturor domeniilor de activitate. Chiar și cele mai conservatoare zone au fost afectate de schimbări profunde, printre ele numărându-se și domeniul informării și documentării (4).

Domeniul biblioteconomiei și științei informării din Moldova a cunoscut în ultimii 15 ani transformări majore la nivelul conceptelor, structurilor, activităților, resurselor etc. Utilizarea tot mai intensă a calculatorului, dezvoltarea rapidă a tehnologiei informației, a tehnologiilor de rețea, ritmul tot mai susținut al producției de informație, toate caracteristici ale societății informaționale, au adus noi provocări pe scena profesiilor informării documentare. Bibliotecile, centrele de informare etc. au nevoie astăzi de specialiști capabili să opereze cu tehnicile tradiționale, dar care să se descurce și cu tehnicile moderne.

Progresele din domeniul tehnologiilor informației au impus, de asemenea, nu doar necesitatea instruirii utilizatorilor, ci și pe aceea a dezvoltării continue a competențelor și a cunoștințelor intermediarilor - bibliotecarii și specialiștii în informare.

Mai mult ca oricând, bibliotecile au un rol educativ și formativ, pentru că pun la dispoziția utilizatorilor resurse documentare și informaționale noi, dar și instrumente și metodologii de utilizare a lor, astfel *în condițiile în care rolul acestora cunoaște modificări permanente, importanța dezvoltării profesionale continue a bibliotecarilor și a specialiștilor din domeniul informării devine o prioritate pentru fiecare instituție info-bibliotecară* (4).

Care sunt necesitățile dezvoltării profesionale continue a bibliotecarilor și specialiștilor din domeniul informării?

Orice instituție care se vrea competitivă și mai ales instituția info-bibliotecară pune accentul pe managementul cunoașterii, care a devenit în ultimii ani un concept cheie în dezvoltarea organizațiilor. Astfel, organizațiile cu cel mai mare succes sunt cele, în care fiecare angajat este încurajat să devină un manager al cunoașterii. Putem conchide, că bibliotecile, centrele de informare și alte instituții documentare, trebuie să acorde o atenție tot mai mare instruirii profesionale și educației continue a personalului în direcția îmbunătățirii abilităților acestuia de achiziționare, dezvoltare, comunicare, utilizare și inovare a cunoașterii.

În prezent, în Republica Moldova nivelurile de pregătire și de competență ale bibliotecarilor și ale profesioniștilor din domeniul informării sunt foarte inegale. Tipul de bibliotecă în care aceștia lucrează, fondurile financiare avute la dispoziție, obiectivele și prioritățile instituției, deschiderea managerilor spre nou – toate acestea se numără printre factorii, care stau la baza acestei inegalități. Astfel, cea mai gravă problemă, cu referință la instruirea continuă, este

„diferența mare dintre abilitățile bibliotecarilor din bibliotecile mari și mici, dintre bibliotecile din spațiul urban și cele din spațiul rural, dintre cele din bibliotecile universitare și cele din colegii și școlare.” (2, p.144).

Revenind totuși la conceptul instruirii continue, la nivelul structurilor infodocumentare este necesară dezvoltarea unor noi servicii care să corespundă cerințelor actuale ale utilizatorilor. Dezvoltarea unor astfel de servicii bazate în special pe noile tehnologii ale informației presupune și o continuă dezvoltare a competențelor și a cunoștințelor bibliotecarilor și specialiștilor din domeniul informării. Necesitatea instruirii profesionale continue este recunoscută și susținută în mare parte de toți specialiștii domeniului. Dar relevante sunt în acest sens mențiunile profesorului universitar I. Stoica (România) într-o comunicare la tema “Profesiile informării documentare și educația permanentă”: "ceea ce lipsește nu este dorința oamenilor de a se perfecționa permanent, ci voința de a constitui un sistem de educație continuă în domeniu" (4). Fiind de acord cu cele menționate, am mai adăuga poate importanța îmbinării organice a „voinței” cu posibilitățile existente (mentalitatea factorilor de resort; lideri în domeniu; echipă de formatori; aspecte financiare și materiale etc.).

Constituirea unui astfel de sistem va schimba rolul personalului de bibliotecă. La nivelul de bază bibliotecarii trebuie să poată să învețe utilizatorul prin diferite metode – unu la unu, în cadrul unor mini-cursuri - nu numai cum se utilizeze calculatorul, dar să-i implementeze deprinderi de căutare, selectare și folosire a informației,

Pe lângă inegalitatea nivelului de pregătire și competență a bibliotecarilor, există și un șir de *bariere și obstacole*:

- lipsa de cunoștințe informatice;
- lipsa bibliotecarilor specializați în informatică.

Teoretic vorbind, dar și practic, personalul oricărei biblioteci, trebuie, la nivelul de bază să poată să utilizeze instrumentele de lucru, cum ar fi calculatorul, să știe să folosească echipamentul tehnic (fax, xerox, audio-video, prezentări PowerPoint etc.). Din păcate, realitatea din țara noastră este de altă natură. Nu în toate instituțiile info-bibliotecare se pune accentul pe instruirea continuă, iar pentru unele din aceste instituții instruirea continuă nu este o prioritate. Ca scuză, de regulă managerii acestor instituții invocă mai multe argumente, cum ar fi: lipsă de timp; lipsă de bani; pentru ce instruirea continuă, dacă biblioteca nu are fonduri pentru completare etc. Nu putem fi de acord cu astfel de poziții. Instituția, care pune accentul pe instruirea continuă a specialistului, pe dezvoltarea abilităților profesionale generale (tehnice, de comunicare, munca în echipă, manageriale etc.), dar și profesionale speciale (de conservare, informare, metadate și terminologice, bibliografice etc.), va putea rămâne în top, și oricând va găsi soluții optime pentru rezolvarea unor sau altor probleme existente.

Pe lângă barierele, expuse mai sus, există un șir de obstacole pentru biblioteci, acestea manifestându-se atât la nivel instituțional și profesional, cât și la nivel extern. Dintre acestea cele mai frecvent întâlnite sunt:

- *la nivel instituțional și profesional:*

- rezistența internă la produsele informatice;
- lipsa competențelor manageriale;
- insuficienta instruire;
- frica de schimbare;
- nesiguranța privind strategia și alegerea soluțiilor adecvate;

- *la nivel extern:*

- lipsa unei politici clare;
- lipsa unei politici de colaborare între biblioteci;

- lipsa fondurilor pentru investiții în domeniul tehnologiei informației și al costurilor de operare;
- lipsa suportului tehnic ori dificultăți la capitolul înlocuirii echipamentului învechit cu echipament performant etc.

Experiența demonstrează, că majoritatea bibliotecilor mari din Republica Moldova, inclusiv și Departamentul Informațional Biblioteconomic (DIB) ULIM, au știut cum să depășească, în mare parte, aceste obstacole. Este vorba în deosebi de cele, manifestate la nivel instituțional și profesional. Referitor la factorii externi, aceste obstacole vor rămâne atâta timp cât nu vom avea documente reglatoare bine puse la punct, dar mai ales respectate și implementate (spre exemplu, „Legea despre biblioteci” și altele). În ce privește bibliotecile mici și cele din spațiul rural, aceste obstacole există și probabil vor exista încă mult timp, dacă instituțiile în cauză vor continua să lucreze pe vechi, accentul fiind pus pe metode și forme tradiționale de lucru, fără intenții serioase de schimbare. Managerii acestor instituții trebuie să pună în primul rând accentul pe instruirea bibliotecarilor întru dezvoltarea continuă.

Viitorul profesiilor din domeniul biblioteconomiei și științei informării depinde în mare măsură de programele de instruire și educație permanentă, oferite personalului din biblioteci și centre de informare. Este necesară o planificare atentă a instruirii în scopul unei utilizări sporite a tehnologiei informației în structurile documentare. Pentru bibliotecarii practici aceste abilități pot fi obținute în cadrul Instruirii Profesionale Continue (IPC), sub diverse forme: mini-cursuri, traininguri cu implicarea formatorilor, ateliere pe subiecte în cadrul instituției etc.

Reieșind din situația existentă în Republica Moldova și în dependență de nivelul fiecărei instituții info-bibliotecare, programele de educație continuă ar trebui să răspundă nevoilor

de instruire tehnologică ale bibliotecarilor (ITB) și ale specialiștilor din domeniul informării, acestea fiind poziționate pe două nivele : de bază și avansat. Nivelul de bază ar include următoarele subiecte: introducerea în domeniul sistemelor de bibliotecă automatizate; regăsirea informației on-line; regăsirea în baze de date pe CD-ROM; CD-ROM-ul ca mijloc de comunicare; prelucrarea textelor. Pentru nivelul avansat am putea specifica următoarele aspecte: integrarea în rețea cu acces la sistemele locale; conectarea interbibliotecară (OPAC); furnizarea electronică a documentelor; proiectarea bazelor de date pentru documente locale; construirea siturilor pentru biblioteci; educația utilizatorilor pentru folosirea instrumentelor bazate pe tehnologiile informării și comunicării; documente multimedia: categorii și utilizare.

Ultimii cinci ani au fost favorabili pentru bibliotecarii din Republica Moldova în vederea IPC, grație funcționării Școlii de Biblioteconomie (ȘBM). Este un proiect bine gândit de către fondatori și care a pus la dispoziția întregii comunități info-bibliotecare moldovene o gamă vastă de cursuri, seminare, traininguri, mese rotunde pe diverse tematici. Multe dintre subiectele prezentate mai sus în vederea instruirii tehnologice s-au reflectat în cursurile ținute de către formatorii naționali, specialiștii de la IATP în cadrul ȘBM, dar și în particular la nivel local, adică prin instruirea la locul de muncă. Experiența DIB în acest sens este reprezentativă (aceste aspecte fiind abordate la diverse reuniuni profesionale de către subsemnata), dat fiind faptul că managerii superiori au conștientizat că instruirea și dezvoltarea profesională continuă a bibliotecarilor este o prioritate instituțională. Este important, că și toți angajații DIB consideră procesul de modernizare și actualizare a cunoștințelor și deprinderilor indispensabil unei cariere profesionale reușite.

În continuare este prezentat un studiu comparativ vizavi de posibilitățile de perfecționare și instruire continuă a

bibliotecarilor și specialiștilor în domeniu de pe continentul european și Republica Moldova (studiu comparativ: Marea Britanie, Franța, Moldova)

În Marea Britanie, de exemplu, există politici, care stimulează educația permanentă pentru întreaga populație. În ceea ce privește domeniul biblioteconomiei și științei informării, se pot obține calificări profesionale postuniversitare la 16 instituții de învățământ superior. De asemenea, Asociația Bibliotecarilor oferă o serie de cursuri de perfecționare profesională pentru a-i sprijini pe noii intrați în acest domeniu, precum și cursuri care vizează dezvoltarea profesională continuă de genul: *Tehnici de management, Management organizațional, Management al performanței, Management și instruire a personalului, Abilități profesionale și tehnice* etc. O altă asociație din domeniu, AsLib, oferă cursuri de instruire cu durată între 1 și 3 zile pe teme precum: *Folosirea tehnologiei informației în biblioteca dumneavoastră, Marketing strategic, Folosirea motoarelor de căutare pe Internet, Tehnici de comunicare avansate* etc. (3). Cursuri de instruire cu caracter general sau specifice profesiei de bibliotecar sunt oferite și de numeroase organizații comerciale. Cei fără studii superioare pot frecventa colegiile locale pentru cursuri în vederea obținerii atestatelor profesionale naționale sau a atestatelor profesionale scoțiene. Există și grupuri de instruire în colaborare (Alianța Bibliotecilor Universitare din Centrul și Estul Angliei, Grupul de Instruire al Bibliotecilor Universitare Scoțiene etc.), care oferă cursuri de perfecționare. În Marea Britanie există numeroase inițiative oficiale și numeroase oportunități centralizate pentru perfecționarea profesională a bibliotecarilor și a specialiștilor din domeniul informării.

În Franța, programe de perfecționare profesională în domeniul biblioteconomiei și științei informării sunt oferite de către organisme însărcinate cu formarea continuă în bibliotecile de stat. Acestea sunt: Centrul Regional de Formare

în vederea obținerii gradațiilor profesionale în biblioteci (există 12 astfel de centre în Franța) și Școala Națională Superioară de Științe ale Informării și Bibliotecilor. Cursuri de pregătire în domeniul limbilor străine, managementului, gestiunii, biroticii, informaticii oferă Ministerul Culturii. Există însă și instituții private, care oferă astfel de programe de pregătire profesională. Biblioteca Publică de Informare, de exemplu, pe lângă stagii intensive, cu durată între o jumătate de zi și șase zile, și stagii extensive la instituțiile amintite mai înainte, recurge pentru dezvoltarea profesională continuă a personalului și la metode precum: vizitarea altor instituții documentare din zona pariziană, participarea la congrese, colocvii, saloane, reuniuni etc.

În Republica Moldova se încearcă oferirea unor programe de educație continuă a bibliotecarilor, cât mai adecvate nevoilor acestora. Astfel, după cum cunoașteți cu toții, bibliotecarii din Moldova au beneficiat pe parcursul a cinci ani de programe de instruire profesională în domeniul biblioteconomiei și științei informării. Aceste programe au fost oferite de către Școala de Biblioteconomie din Moldova – Centru de Instruire Continuă a Bibliotecarilor, care cu părere de rău, din acest an nu are fonduri necesare pentru continuarea programelor și cursurilor propuse. Să sperăm totuși într-o rezolvare pozitivă a problemei asigurării funcționării acestui centru de formare continuă, fiindcă bibliotecarii și specialiștii în domeniu din țară îi simt lipsa.

Puțini sunt favorizați în acest sens bibliotecarii școlari, ei fiind incluși în programul de instruire al Institutului de Științe ale Educației. În ultimii ani a fost simțitor modificat curriculum-ul educațional al cursurilor, fiind introduse teme și subiecte actuale, legate de implementarea noilor tehnici și tehnologii, cultura managerială și arta comunicării bibliotecarilor. Au fost diversificate și metodele de instruire, axându-se pe cele inter-active (atelieri, mese rotunde,

brainstorming-uri etc.). Aceste rezultate pozitive în mare parte sunt determinate de intensificarea colaborării specialiștilor de la Institutul de Științe ale Educației, Biblioteca Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”, precum și a formatorilor naționali (L. Corghenci, E. Bejan, V. Chitoroagă etc.).

Procesul de la Bologna a provocat reformări majore a învățământului superior în Europa, acestea fiind amplificate de cerințele dictate de Societatea Informației, de era digitală. Aderarea Republicii Moldova la acest Proces (mai, 2005) a generat și continuă să genereze schimbări, care trebuie luate în considerație în procesul de instruire continuă a bibliotecarilor (conținut, organizare etc.). Instruirea continuă trebuie orientată spre obținerea multiplelor abilități (tehnice, de comunicare și interacțiune umană; pedagogice; conceptuale; marketing și promovare etc.) (2, p.146).

În cadrul DIB ULIM sunt create condiții optime de instruire profesională continuă: funcționarea Școlii BliBns (din anul 1999), care oferă absolut tuturor bibliotecarilor posibilități de dezvoltare profesională continuă; implicații în miniproiecte profesionale; stagii și vizite de documentare; rotarea posturilor, învățarea prin muncă (Working by doing) etc.

Instruirea fiind un proces flexibil, necesită permanente schimbări și modificări, atât de ordin logistic, cât și organizațional. Astfel, la DIB ULIM, se urmărește centrarea formării continue a personalului pe următoarele priorități strategice, acceptate și promovate la nivel internațional:

- formarea / dezvoltarea unor „euro-competențe în informare și documentare”, care să fie unanim recunoscute, astfel încât un specialist format în orice context educațional să poată fi competitiv pe plan european;
- realizarea programului "cultura informațională a bibliotecarului și utilizatorului";

- contribuția la asigurarea calității educației și învățării, a egalității șanselor de acces și informare, optimizării serviciilor oferite;
- participarea efectivă a bibliotecarilor la organizarea și extinderea învățării la distanță;
- contribuția acestei categorii de personal la formarea unei „noi culturi a informației și cunoașterii”, cu efecte atât în formarea inițială, cât și în cea continuă, a tuturor membrilor societății, tineri și adulți (5).

Realizarea acestor obiective depinde și vor depinde și în continuare de cele trei trepte de formare și dezvoltare profesională: formarea de bază, aprofundarea cunoștințelor și specializarea superioară în conformitate cu cerințele instituției angajatoare și cu opțiunile personale.

Instruirea și educația permanentă a bibliotecarilor și a specialiștilor din domeniul informării constituie în prezent o problemă extrem de importantă pentru care instituțiile info-bibliotecare trebuie să găsească;

- soluțiile cele mai adecvate;
- să aibă politici cât mai clare privind formarea și dezvoltarea profesională continuă a personalului, să stabilească noi niveluri de competențe ale acestuia și astfel să îmbunătățească în permanență asistența și serviciile pe care le oferă utilizatorilor;
- să-și dezvolte competențele de organizare a cunoștințelor, de căutare a informațiilor, de educare a utilizatorilor, de înțelegere a structurii informației;
- să dobândească competențe editoriale, de cercetare, de analiză și sinteză, de realizare a unor proiecte practice, de interpretare a cunoștințelor și de evaluare a calității resurselor de cunoaștere;

Bibliotecarul trebuie să dețină deprinderi pentru munca în echipă, pentru utilizarea creativă a mediilor electronice, pentru discuții profesionale, pentru proiecte bazate pe

partajarea resurselor și pentru proiectarea sistemelor de informare (1, p. 68).

### **Referințe bibliografice:**

1. Albrechtsen, H.; Kajberg, L. Dezvoltarea profesională: educație, instruire și educație permanentă. În: Bibliotecile publice și societatea informației. București: Asociația Bibliotecarilor din Bibliotecile Publice din România, 1998, p. 68-69.
2. Kulikovski, Lidia. Cartea, modul nostru de a dăinui. Ch.: Reclama, 2006. 262 p.
3. Pors, Niels Ole; Schreiber, Trine. Librarian Training in Information and Communication Technologies: A Typology of Needs and Deliverables [On-line]. 1996. [citat la 11.12.2006]. Accesibil pe Internet: <URL: [http://www.coe.int/T/E/Cultural\\_Cooperation/education/Teacher\\_training](http://www.coe.int/T/E/Cultural_Cooperation/education/Teacher_training)>
4. Porumbeanu, Octavia-Luciana. Utilizatorii și intermediarii de informații și documente în epoca contemporană [On-line]. București, 2004 [citat la 12.12.2006]. Accesibil pe Internet: <URL: <http://www.unibuc.ro/eBooks/filologie/utilizatorii/index.htm>>
5. Schmidt, Anne-Marie; Virtanen, Kristina. Training guideline: Training and Continuing Education in Archives, Libraries and Museums [On-line]. 2005. [citat la 22.12.2006]. Accesibil pe Internet: <URL: <http://www.calimera.org/default.aspx>>
6. Stoica, Ion. Criza în structurile infodocumentare: sensuri și semnificații contemporane. București: Ex Ponto, 2001. 205 p.

# **“LEGEA PRIVIND DREPTUL DE AUTOR ȘI DREPTURILE CONEXE” ȘI BIBLIOTECA UNIVERSITARĂ**

**Svetlana Cîrlan**

*The World Organization of the Intellectual Property defines the intellectual property as “any creation of the human mind”. The prerogative of the author’s right guarantee the recognition and the protection of the intellectual proprieties. Intended or not, the people infringe sometimes these laws, rights, through reproductions, distributions, translations or any others uses non permitted.*

*The activity of library and the author’s right-notions, united reciprocal and interdependent. The library fulfil the informational task, culture, educational and of development of the users, but the author’s right establish relations that appear in connection with creation, use and protection of the literary, science work and art.*

## **Introducere**

Informatizarea societății poartă ca beneficiu progresul vieții umane. Tehnologiile novatoare produc similar în mediul social conflictul legilor, ce poartă un caracter inter-instituțional și inter-personal. De aici descinde din nou dezvoltarea universală la nivel mai superior, derivând mișcarea de spirală sau a Coloanei lui Brâncuși „progres – conflict – progres”.

Biblioteca realizează una din cele mai importante funcții în societate – informarea/documentarea membrilor ei și asigurarea accesului acestora la informația, stocată pe orice tip de suport, sub orice formă. La etapa actuală a dezvoltării se evidențiază vizibil conflictul legilor dintre două sfere:

- dreptul public (dreptul cetățeanului de acces la informație)
- dreptul privat (dreptul autorului asupra operei sale).

Activitatea de bibliotecă și dreptul de autor – noțiuni legate reciproc și interdependente, uneori acestea intrând și în

conflict. Biblioteca îndeplinește sarcina informațională, culturală, educativă și de dezvoltare a utilizatorului, iar dreptul de autor stabilește relațiile ce apar în legătură cu crearea, utilizarea și protecția operelor de știință, literatură și artă.

Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale definește proprietatea intelectuală drept „orice creație a minții umane”. Prerogativa dreptului de autor garantează recunoașterea și protejarea proprietății intelectuale. Intenționat sau nu, oamenii încalcă deseori aceste drepturi prin reproduceri, distribuții, traduceri sau oricare alte utilizări neautorizate.

Anterior, când informația se reproducea doar pe purtători de informație fizici și nu exista posibilitatea de a fi copiată cu ajutorul mijloacelor tehnice, relațiile de drept (dreptul la libera informare (Manifestul IFLA) și dreptul persoanei-creatoare), conviețuiau pacifist: autorul edita opera, cititorul avea acces la ea în bibliotecă. Odată cu evoluția tehnologiei s-au modificat cerințele utilizatorilor: de a primi informația mai complet sau mai succint, mai compact și în termeni mai restrânși. În mare parte, aceasta a determinat biblioteca să implementeze noile tehnologii informaționale. Inițial au apărut noi posibilități de reproducere a operelor, apoi a avut loc revoluția în domeniul bazelor de date și a altor surse multimedia, beneficiarii fiind serviți la distanță prin intermediul livrării documentelor în regim electronic. În rezultat dreptul public intră în conflict cu cel privat: pe de o parte, beneficiarii sunt cointeresați să primească informația cu ajutorul unor metode mai mobile; bibliotecile sunt interesate să pună informația la dispoziția acestuia printr-o modalitate convenabilă pentru beneficiar și pentru însăși bibliotecă. Pe de altă parte - autorul este cointerestat de a-și păstra și de a-și apăra drepturile personale și de proprietate.

### ***Dreptul de autor: terminologie și noțiuni noi***

Problema protecției dreptului de autor (dreptul de copiere și de scanare) se discută pe larg în cercurile profesionale din motivele menționate anterior. În acest context e necesar să fim la curent cu noile tendințe, inclusiv terminologice, în domeniul dreptului de autor.

Termenul *copyright*, cunoscut pe larg, este prezentat în documente prin: ©.

Termenul *copyleft*, antipodul copyright-ului, este marcat prin litera ☺ latină întoarsă invers și încercuită. Inventatorul noțiunii este specialistul american Richard Stallman. A studiat la Universitatea din Harvard, specialitatea „Fizică”, fiind întemeietorul mișcării pentru introducerea servirii gratuite cu programe de computer. O etapă importantă în implementarea copyleft-ului ține de anul 1992, când publicul a primit accesibilitate gratuită asupra sistemului operațional Linux. O altă realizare este legată de utilizarea site-ului Gnutella pentru schimbul de fișiere muzicale în formatul MP3 prin intermediul Internetului.

Termenul *Creative Commons*, notat prin două litere de CC latine, semnifică accesibilitate creativă ori de creație redusă, fiind bazat pe concepția doar a unor drepturi asupra operei protejate. Este vorba despre faptul, că o creație concretă poate fi apărută în anumite condiții, negociate cu autorul. În anul 2001 a fost înființată organizația noncomercială „Creative Commons” cu dreptul de a oferi licență parțială asupra operei create. Obținerea licenței de protecție din partea organizației „Creative Commons” nu înseamnă refuzul autorilor pentru copyright, ci doar transmiterea unor drepturi în unele condiții delimitate și prevăzute clar. Dintre aceste condiții sunt:

- *atribuția* – permite copierea, distribuirea, prezentarea operei, crearea în baza ei a altei opere doar în condițiile propuse de autor;

- *utilizarea necomercială* – utilizare non-profit (utilizarea comercială fiind posibilă doar cu permisiunea specială a prim autorului);
- *utilizarea fără dreptul de a produce în baza documentului inițial alte opere*;
- *procedează similar* – permiterea pentru persoanele străine de a difuza opera creată în baza celei originale în condițiile, stabilite de prim autor; De ex.: fotografie făcută și plasată de autor (tip A) în rețea sub protecția licenței ”Utilizare necomercială” și „Procedează similar”; tipul B, specialist în colaje, poate să realizeze în baza fotografiei un colaj al său, dar nu are dreptul de a-l scoate în vânzare în scopul unui beneficiu financiar.

### ***Dreptul de autor în țările străine***

Problema încălcării dreptului de autor și a drepturilor conexe este în legătură directă cu fenomenul, semnalat A. Kéréver (3, p. 72). Ideea constă în faptul că aportul autorului individual rămâne mai puțin vizibil în cazul, în care operele sunt realizate de „grupuri” de persoane, acestea activând în anumite întreprinderi, instituții. Personalitatea autorilor se diminuează, trecând în prim plan patronul sau organizația, întreprinderea, care a efectuat comanda operei. În rezultat, centrul de greutate se deplasează de la autorul-creator spre industriașul producător sau difuzor al creațiilor intelectuale.

În condițiile actuale rezultă multitudinea de convenții, tratate și aranjamente încheiate de-a lungul timpului pe plan internațional, precum și național. În prezent funcționează Directivele Comunității Europene, care servesc drept instrument de armonizare a legislației țărilor membre în domeniul dreptului de autor. E de menționat modernizarea legislațiilor naționale în acest domeniu prin adoptarea de legi noi sau prin modificarea celor existente.

De exemplu, în septembrie 2004 Guvernul Republicii Federative Germane a introdus corectări cu referire la

aprobarea livrării electronice a documentelor , numai în cazul, dacă însuși autorul nu posedă copia electronică a documentului original. În caz contrar, se admite doar trimiterea prin poștă ori fax. În rezultatul neacceptării acestor modificări de către comunitatea științifică, bibliotecile au obținut dreptul de a trimite copii taxate în format electronic utilizatorilor din toată lumea. Au fost evidențiate grupe de beneficiari cu nivel diferit de plată: 1 euro pentru sistemele de învățământ, 6 euro pentru comercianți.

În iunie 2005 Parlamentul Norvegiei a adoptat noi rectificări privind Legea dreptului de autor. În Norvegia majoritatea asociațiilor de autori fac parte din Organizația Norvegiană pentru Dreptul de Reproducție (Copinor). Această organizație este organul de dirijare, licențiere a dreptului de xerocopiare și de prelucrare a versiunilor electronice a acelor opere, care sunt protejate prin legea dreptului de autor. Organizația achită retribuiția de autor tuturor categoriilor de autori (scriitori, compozitori, pictori etc.), la fel și editorilor. Actual Copinor adună în an aproximativ 25 mln de euro, care sunt transmise atât autorilor din țară, cât și celor de peste hotare. Din anul 2005 în legea norvegiană despre drepturile de autor s-a introdus o nouă noțiune – *licență extinsă pentru biblioteci*, ceea ce permite utilizarea legală a lucrărilor create în oricare țară. Bibliotecile norvegiene dispun de *dreptul de abonament public*, și desigur autorii lucrărilor primesc remunerare în caz de suprasolicitare a documentului.

Implementarea dreptului de autor în Rusia, după cum menționează S.G. Bogatskaia, se confruntă cu o serie de probleme și neclarități de noțiuni și sensuri (2). De exemplu, nu există o poziție unică vizavi de conținutul noțiunii „difuzare”. Printre tipurile de difuzare sunt incluse nu numai vânzarea și închirierea operelor create, dar și transmiterea gratuită pentru utilizarea, dăruirea și schimbul acestora. Bibliotecile din Rusia nu pot să dea exemplarul operei pentru închiriere. Conform

articolului 626 a Codului Civil al Federației Ruse (din anul 2004), în urma încheierii contractului de arendă, responsabilul care dă în chirie se obligă să-i ofere arendatorului averea mobilă (documentul) în posesie și folosință temporară contra plată. Deci, biblioteca trebuie să convină cu autorul asupra permisiunii posesiei și utilizării gratuite a operei din fond.

Fenomenul reliefat - colizia terminologică a noțiunilor – este specific legilor multor țări.

### ***Legea dreptului de autor și drepturilor conexe în Republica Moldova***

În conformitate cu Legea nr. 293-XIII/1994 privind dreptul de autor și drepturilor conexe în Republica Moldova „dreptul de autor protejează operele creației intelectuale în domeniul literaturii, artei și științei, exprimate într-o anumită formă obiectivă, ce permite a le reproduce, atât publicate cât și nepublicate, indiferent de forma , destinația și valoarea fiecărei opere, precum și de procedeul de reproducere a ei” (1, p. 11).

Dintre drepturile conexe fac parte :

- drepturile interpretului;
- drepturile producătorului de fonograme;
- drepturile organizației de difuziune

Subiecți ai drepturilor conexe sunt respectiv interpreții, producătorii de fonograme și organizațiile de difuziune.

Legea dreptului de autor stipulează, că drepturile conexe nu lezează drepturile de autor. Semnul de ocrotire a drepturilor conexe este litera **(P)** încercuită.

Drepturile interpretului se protejează în următoarele condiții (1, p.32):

- interpretul e cetățean al Republicii Moldova;
- interpretarea a avut loc pentru prima dată în Republica Moldova;
- interpretarea este înregistrată pe fonogramă în conformitate cu drepturile producătorului de fonograme;

- interpretarea, nefiind înregistrată pe fonogramă, este inclusă într-o emisiune a organizației de difuziune, respectându-se condițiile subliniate de drepturile organizației de difuziune.

Există și anumite limite în drepturile conexe și anume în cazurile (1, p. 37):

- citării în formă de fragmente scurte în scopuri științifice, de cercetare, polemice, de critică și informative, într-un volum determinat de scopul urmărit;
- ilustrării cu fragmente mici a procesului didactic sau de cercetare științifică;
- includerii unor fragmente mici din interpretări, fonograme, emisiuni ale organizațiilor de difuziune în revista informativă cotidiană.

În ceea ce privește durata drepturilor conexe ca termen este stipulat 50 de ani de la data primei publicări, apariții, difuziuni și se consideră începutul calculării timpului de la 1 ianuarie a anului care urmează. Moștenitorilor interpretului (în cazul persoanelor juridice - succesorilor în drepturi) drepturile se transmit conform limitelor rămase de timp.

Controlul general asupra respectării drepturilor autorilor și ale titularilor de drepturi conexe în Republica Moldova i se atribuie Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală.

O analiză detaliată a Legii privind dreptul de autor și drepturile conexe din Republica Moldova ne permite să conchidem, că unele poziții prezente nu sunt conturate concret. De exemplu: Ce număr de caractere se consideră un „scurt fragment” ? Cum pot fi verificate scopurile pe care le urmăresc persoanele fizice : comerciale, științifice sau informative?

Biblioteca universitară este acea instituție, care posibil mai frecvent se confruntă cu problema respectării dreptului de autor. Argumentăm cele menționate prin următoarele:

- universitatea realizează studii și cercetări științifice, care solicită un proces complex de informare și documentare;
- cadrele didactice și studenții universităților posedă cerințe informaționale complexe, diverse;
- beneficiarii bibliotecii universitare cunosc și utilizează metode și tehnologii informaționale moderne, dar nu posedă deprinderi suficiente pentru a prelucra și a prezenta informația găsită (aceste lucruri contribuind la amplificarea fenomenelor negative, cum ar fi copiatul, plagiatul etc.);

În acest sens biblioteca universitară trebuie să se implice în combaterea fenomenului negativ prin mijloace și modalități specifice: formarea culturii informaționale, formarea deprinderilor de documentare etc.

Esențial este ca în Societatea Informațională și a Cunoașterii să fie respectat un echilibru stabil între interesele economice și cele publice. Acest echilibru poate fi realizat atât prin cunoașterea și realizarea în practică a cadrului legislativ de către cetățeni, cât și prin implicarea acestora în procesul de modificare a prevederilor legislative. Să reținem, că și a avea tot dreptul are o limită – aceea de a nu încălca alte drepturi.

### **Referințe bibliografice:**

1. Republica Moldova. Parlamentul. Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe =Закон об авторском праве и смежных правах: [nr. 293-XIII din 23 noiemb. 1994]. Ch.: Ed. AGEPI, 2005. 112 p.
2. Богатская, С.Г. Авторское право в библиотечном деле. В: Библиография, 2005, nr 2, p. 34-41.
3. Земсков, А.И. Авторское право – новые термины и понятия. В: Научные и технические библиотеки, 2006, nr 4, p. 72-76
4. Земсков, А.И. Новости из мира авторских прав. В: Научные и технические библиотеки, 2006, nr 2, p. 77-81
5. Смирнова, Н.А. Авторское право в библиотечном деле. В: Научные и технические библиотеки, 2006, nr 2, p. 49-53.

## METODE DIDACTICE DE FORMARE A CULTURII INFORMAȚIONALE A STUDENȚILOR

*Veronica Ghețu, MA*

*The informational culture as a result of the informational society is the key to the permanent education, improving the background of teaching and learning. The university studies can improve our personality, also the creative potential's development of students. The course „Informational culture's bases”, theoretical and practical support for the orientation in the informational local, national and international systems, in the modern information's result's tide, in the efficient methods of using and finding out the information, of application of mental work techniques.*

Știința de a învăța, cu toate aspectele pe care le presupune, în special tehnica informării cu procesele de căutare și regăsire, ca și arta lecturii, ocupă în prezent o poziție esențială în cadrul educației.

În perioada studiilor universitare se poate vorbi atât despre desăvârșirea personalității, cât și despre dezvoltarea potențialului creator al studenților. Pentru a gândi sistematic și eficient, pentru a folosi noul, pentru a fi creativ, este necesar un efort susținut și constant. Acest efort trebuie să continue și să fie amplificat pe parcursul întregii vieți.

Studiile au arătat însă faptul că tinerii nu au suficiente deprinderi practice, în primul rând, pentru o dezvoltare armonioasă a personalității, și apoi, pentru desfășurarea unor activități creative. Este vorba despre acele cunoștințe și deprinderi, care amplifică folosirea tehnicilor de muncă intelectuală. Tehnica autoeducativă, a studiului și a documentării individuale nu se desfășoară în mod corespunzător, fiind preferat sistemul preluării cunoștințelor în dauna exersării metodelor și a tehnicilor de muncă independentă, a descoperirii și creativității.

Studiul individual este o formă de dobândire a cunoștințelor, specifică pentru învățământul universitar. Dar însușirea cunoștințelor este, de fapt, individuală, indiferent de nivelul de învățământ. Totuși, fiecare nivel are un anumit specific în privința modului de efectuare a studiului individual.

Un aspect care nu trebuie ignorat în legătură cu formarea personalității ține de faptul, că acest fenomen presupune mai multe tipuri de educație: intelectual/științifică, estetică, fizică, tehnologică, profesională, moral-civică și religioasă. Poziția centrală o ocupă în mod evident educația intelectuală, vizând o serie de obiective. Dintre cele mai importante putem menționa (3):

- asimilarea de către studenți a unui sistem de cunoștințe fundamentale, cu valoare operațională, din principalele domenii de activitate, astfel încât ei să poată gândi independent și să aplice aceste cunoștințe;
- lărgirea continuă a orizontului de cultură generală, care facilitează formarea culturii profesionale și creativitatea;
- dezvoltarea curiozității științifice, a intereselor de cunoaștere, a sentimentelor intelectuale, a pasiunii pentru promovarea științei și a culturii umaniste;
- formarea deprinderilor de muncă intelectuală privind localizarea, selectarea, organizarea și evaluarea informațiilor, asimilarea lor prin lectură științifică pe bază de fișe-conspect și fișe de idei;
- dezvoltarea spiritului de observare, a capacității de prelucrare, interpretare și operare cu informațiile asimilate (proces de transformare a informației, cunoștințelor în cunoaștere);
- însușirea metodelor, a tehnicilor și a regulilor de învățare eficientă;
- dezvoltarea inteligenței și a creativității - dimensiuni importante ale personalității omului contemporan;

- dezvoltarea capacităților cognitiv-operaționale, de a gândi logic, analitic, critic, sintetic și interpretativ, de a sesiza esențialul și relațiile dintre obiecte, fenomene și procese, de a combina și de a recombina cunoștințele în forme noi, de a efectua raționamente în lanț și supraetajate;
- formarea capacității de a extrapola și de a interpola informații, de a formula ipoteze de rezolvare a problemelor;
- formarea capacității de invenție și de inovație, a atitudinii creative;
- dezvoltarea capacității de a gândi interdisciplinar, de a coopera și de a respecta regulile de igienă a muncii intelectuale.

A întocmi referințe, a lucra cu dicționare și enciclopedii, a folosi baze de date - toate aceste acțiuni, frecvente scopului de cunoaștere și de producție, înserează tehnici, procedee, operații de muncă intelectuală, având un conținut variat, după natura obiectului, a disciplinei sau a practicii studiate ori profesate.

Factorii educativi au un rol important atât în favorizarea apariției și dezvoltării lecturii, cât și în formarea la studenți a unor atitudini de receptare corectă a informațiilor, de sistematizare a lor, de organizare rațională, în timp și spațiu, a studiului cărții.

Specialiștii accentuează necesitatea existenței a trei componente la nivelul informării individuale a studentului (1; 3):

- „*informarea fundamentală*” - care este constituită din cunoștințe și noțiuni de bază în profilul și în domeniul respectiv;
- „*informarea tematică*” - care are scopul obținerii de informații pe o temă sau problemă specifică; de exemplu: pentru abordarea unei teme de cercetare

științifică, pentru fundamentarea și elaborarea soluției de dezvoltare a acesteia;

- „*informarea generală, curentă*” - care asigură studentului un orizont științific larg, alimentat continuu cu noutățile, cu progresul, cu direcțiile de dezvoltare și cu tendințele propriului domeniu și ale celor învecinate.

Cultura informațională a fost definită ca "abilitatea de a localiza, de a evalua și de a utiliza în mod efectiv informația necesară" (3). Cultura informațională reprezintă un ansamblu de cunoștințe teoretice și competențe practice, care permit identificarea unei nevoi informaționale, urmată de localizarea, evaluarea și utilizarea informației gândite, într-un demers de rezolvare a unei probleme, de găsire a unui răspuns și de comunicare informației reținute și prelucrate.

În scopul instruirii studenților în ceea ce privește cultura informației, bibliotecarii ULIM au format parteneriate cu cadrele didactice, la nivelul departamentelor, catedrelor universității. În acest sens, Departamentul Informațional Biblioteconomic (DIB) se implică în ***dezvoltarea cunoștințelor și abilităților ce țin de cultura informațională a utilizatorilor*** prin :

- activități ale bibliotecarilor/contact, orientate pentru educarea culturii informaționale ;
- implementarea conceptelor, programelor, diversificarea serviciilor (ex. „Luna Licențiatului, Programul „*Grija pentru noii beneficiari*”, instituirea „*Clinicii informaționale*”, cât și oferirea serviciilor on-line (ex. *Întreab@bibliotecarul*, *Expozitii on-line*, *Catalogul electronic*, accesul la baze de date, etc.);
- cursul „Bazele culturii informaționale”.

În continuare este reliefată experiența reprezentativă a DIB ULIM la capitolul predării cursului opțional „Bazele culturii informaționale”.

***Cursul “Bazele culturii informaționale”*** a fost instituit la Universitatea Liberă Internațională din Moldova încă din anul 1996, la inițiativa administrației DIB (pe atunci Biblioteca ULIM) și cu acceptul Rectoratului Universității. În prezent disciplina este inclusă în planul de studii conform hotărârii nr. 1.9 din 8.11.2002 a Colegiului Ministerului Educației din Republica Moldova (1). Cursul oferă suportul teoretic și practic pentru orientare în sistemele informaționale locale, naționale și internaționale, în fluxul produselor de informare moderne, în metodele eficiente de depistare și utilizare a informației, de aplicare a tehnicilor muncii intelectuale.

Pe parcursul ultimilor ani, standardul curricular al disciplinei a suferit schimbări: a fost redus numărul de ore (de la 30 la 10); în conținutul cursului au fost incluse subiecte noi (tehnologiile informației și comunicării au schimbat contextul logistic); tematica și sarcinile practicurilor sunt orientate pentru formarea abilităților practice, incluzând aspecte de lucru cu toate genurile de documente și surse de informare (tipărite, electronice, on-line) etc.

**Standardul curricular pentru anii 2006/2007, anul I, semestrul 1, BAC** (toate departamentele ULIM), include 10 ore total: din ele – 4 prelegeri, 6 seminare (practicum).

***Competențe gnoseologice și praxologice preliminare:***

- înainte de a audia disciplina „Bazele culturii informaționale”, studenții trebuie să studieze cursul „Inițiere în bibliologie și cultura informării” (2); Drept urmare studentul obține cunoștințe și noțiuni în domeniu, dar ele purtând un caracter general, de orientare tradițională.

***Interdisciplinaritatea:***

- cursul „Bazele culturii informaționale” asigură suportul informațional pentru toate cursurile universitare, bazându-se pe principiile și conceptele unor astfel de

discipline, ca: filosofia, managementul, marketingul, informatica, istoria culturii etc.

***Obiective generale:***

- însușirea cunoștințelor și deprinderilor-suport pentru orientare în fluxul informațional;
- formarea deprinderilor de selectare, utilizare și evaluare a surselor de informare și documentare;
- implementarea deprinderilor de muncă intelectuală (conspectare de documente; elaborare referințe; tehnici de lectură etc.).

***Obiective de referință:***

- *cunoștințe:* definiții și semnificația termenilor din domeniul biblioteconomiei, informării, documentării; metode și posibilități de selectare a informației; sistemul instituțiilor informaționale și a ofertelor acestora;
- *capacități:* utilizarea surselor de informare conform destinației funcționale a acestora; selectarea informației necesare (în format tradițional și electronic); formularea necesităților informaționale;
- *atitudini:* acceptarea conceptului instruirii pe parcursul întregii vieți; utilizarea eficientă a ofertelor instituțiilor informaționale; aprecierea rolului și locului instituției informaționale, a informației în contextul Societății Informaționale.

***Obiective formative / dezvoltative:***

Studentul trebuie să dețină în urma cursului următoarele competențe de cunoaștere, de aplicare în practică și de creare.

***Competențe gnoseologice (de cunoaștere):***

- să reproducă noțiunile fundamentale ale cursului „*Bazele culturii informaționale*”;
- să opereze cu aparatul informațional și de referințe;

- să cunoască structura sistemului instituțiilor informaționale;
- să opereze cu categorii concrete de genuri documente;
- să utilizeze eficient Internet-ul;
- să cunoască criteriile și standardele de prezentare a referințelor la studiile științifice și didactice;

*Competențe praxiologice (aplicare în practică):*

- să aplice și să utilizeze postulatele fundamentale ale cursului în procesul de formare profesională;
- să cunoască instrumentele de informare în cadrul instituției bibliotecar/ informaționale;
- să dețină metodele de căutare și utilizare a informației din diverse baze de date (catalog electronic, baze de date on-line, portal-uri informaționale etc.);
- să utilizeze publicațiile bibliografice;
- să elaboreze referințe la studiile individuale;
- să aplice tehnici corecte de conspectare, de lecturi;
- să posede tehnica identificării bibliografică a documentelor (descrierea cărților, articolelor, documentelor electronice etc.);
- să elaboreze adnotări și rezumate la documente;

*Competențe de cercetare (creare):*

- utilizarea diverselor surse de informare;
- cunoașterea și respectarea prevederilor legislației în domeniul dreptului de autor și a drepturilor conexe (prevenirea fenomenului plagiatului);
- prezentarea bibliografiei și efectuarea legăturii dintre aceasta și textul studiului;
- capacități de gestionare a informației;
- cunoașterea etapelor de elaborare a unui studiu individual științific și didactic;
- capacități de utilizare a bazelor de date, portalurilor informaționale;

## CONȚINUTUL CURSULUI:

| Subiect, temă                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Gen activitate /Nr ore |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------|
| <b>1. Cultura informațională – și componentele ei de bază.</b><br>Noțiunea culturii informaționale. Repere din istoria cărții, tiparului și a scrisului. Edificarea Societății Informaționale în Republica Moldova. Structura sistemului instituțiilor informaționale: servicii și accesul la acestea                                                                                                             | Prelegere<br>2 ore     |
| <b>2. Genuri de documente. Metode de identificare bibliografică a documentelor.</b><br>Clasificarea documentelor în funcție de suportul de fixare a informației și destinația lor funcțională. Documente tradiționale și produse de informare modernă. Baze de date oferite de DIB ULIM.<br>Elementele de bază ale descrierii bibliografice a documentelor. Standarde privind descrierea bibliografică analitică. | Prelegere<br>2 ore     |

## Tematica și conținutul practicumurilor:

| Subiect,<br>tema                                                                                                                                          | Scop,<br>orientare                                                                                                                                                                                                                                                           | Sarcini ale<br>studenților                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Resurse<br>materiale și<br>informațional-<br>documentare                                                      |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>3. Identificarea bibliografică a documentelor. Elaborarea referințelor bibliografice pentru studiile efectuate</b></p> <p><b>2 ore practice</b></p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Formarea deprinderilor de conspectare a documentelor</li> <li>Cunoașterea și aplicarea elementelor de identificare bibliografică a documentelor.</li> <li>Formarea deprinderilor de elaborare și prezentare a referințelor</li> </ul> | <p>Lucrarea constă din două părți:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>descrierea bibliografică a 3 documente: carte, articol din revistă / ziar, document oficial (din „Monitorul Oficial al Rep. Moldova)</li> <li>elaborarea unei liste de documente (cel puțin 10 titluri documente: cărți, articole din seriale, documente oficiale), respectând criteriul alfabetic de prezentare</li> </ul> | <p>Documente din colecțiile DIB ULM: cărți, reviste, publicația „Monitorul oficial al Republicii Moldova”</p> |
| <p><b>4. Catalogul electronic DIB</b></p> <p><b>2 ore practice</b></p>                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>Formarea deprinderilor de selectare a informației după autori, subiect, titlu etc.</li> <li>Formarea deprinderilor de utilizare a bazelor de date locale ale diverselor instituții informaționale</li> </ul>                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>Variante individuale privind selectarea informației după nume autor, titlu, vedete de subiecte, cuvânt-cheie (variantele sunt elaborate în funcție de profilul departamentului)</li> </ul>                                                                                                                                                                         | <p>Catalog electronic DIB ULM</p> <p>Pagini WEB cu acces la cataloage electronice</p>                         |

|                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                          |                           |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------|
| <b>5. Resurse electronice.</b><br><b>Internet.</b><br><b>Baze de date</b><br><br><b>2 ore practice</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Cunoașterea avantajelor resurselor electronice.</li> <li>• Formarea deprinderilor de a utiliza eficient și economicos Internet-ul și Intranet-ul.</li> <li>• Deținerea capacităților de căutare și selectare a informației necesare.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Lucrul cu paginile WEB ale DIB și ULIM.</li> <li>• Portaluri și motoare de căutare a informației în Internet. Baze de date utile.</li> <li>• Baze de date oferite de către DIB ULIM.</li> </ul> | <p>Acces baze de date</p> |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------|

Cultura informațională este un produs al Societății Informaționale și a Cunoașterii, este cheia pentru educația permanentă, îmbunătățind mediul predării și învățării. Iar formarea unei culturi informaționale în era post-Internet necesită, pentru fiecare din noi, dezvoltarea strategiilor de adaptare, informare și comunicare, extinderea rapidă a abilităților de informare privind cunoașterea, evaluarea și utilizarea resurselor informaționale prin asimilarea de cunoștințe și competențe specifice.

### ***Referințe bibliografice:***

1. Republica Moldova. Ministerul Educației. Cu privire la introducerea în procesul educațional al instituțiilor de învățământ superior a cursului „Bazele culturii informaționale”: [hotărâre nr. 1.9 din 8.11.2002 a Colegiului Min. Educației]. In: Buletin informativ. Min. Educației, 2002, nr 3, p. 115-120.
2. Republica Moldova. Ministerul Educației. Cu privire la includerea în procesul educațional al instituțiilor de

- învățământ preuniversitar a cursului opțional „Inițiere în bibliologie și cultura informării”: [hotărâre nr. 1.8 din 8.11.2002 a Colegiului Min. Educației]. In: Buletin informativ. Min. Educației, 2002, nr 3, p. 75-87.
3. Călin, Marin. *Filosofia educației: antologie*. B., 2001. 278 p.
  4. *Metode și tehnici de muncă intelectuală*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1997. 128 p.
  5. Porumbeanu, Octavia-Luciana. *Utilizatorii și intermediarii de informații și documente în epoca contemporană* [On-line]. București, 2004 [citat la 7.12.2006]. Accesibil pe Internet: <URL: <http://www.unibuc.ro/eBooks/filologie/utilizatorii/index.htm>>
  6. Tîrziman, Elena. *Informarea și comunicarea științifică în context electronic*. In: *Emergența modelelor: studii bibliotecale în onorarea Vasile Țâra*. Timișoara: Ed. Universității de Vest, 2006, p. 93-101.

## E-INSTRUIRE ÎN DOMENIUL MANAGEMENTULUI INFORMAȚIEI AGRARE

*Viorica Lupu*

*This paper deals with the aspects of the distance learning for agricultural information management – IMARK, which provides librarians and agricultural information specialists with the necessary skills and strategies to the effective information management. The article describes the content of the IMARK modules, learning principles, the on-line communities, advantages and facilities of IMARK. Materials contained in IMARK can be used to support face-to-face training with a specific instructional design and methodology, supported by sets of guidelines.*

Actualmente, se produce o revoluție informațională în toate sferile de activitate, informația devenind indispensabilă oricărei activități și fiind considerată drept strategie de bază în dezvoltarea societății. În aceste condiții, toate activitățile referitoare la crearea, organizarea și difuzarea informației cer o atenție deosebită din partea specialiștilor în domeniu, informația necesitând o gestionare cât mai eficientă.

În legătură cu amplificarea interesului față de managementul informației, multe organizații s-au adresat către FAO (Organizația Mondială pentru Agricultură și Alimentație) cu rugămintea de a li se oferi metode și instrumente metodologice adecvate privind managementul informației agrare și de a le acorda asistență în dezvoltarea și formarea abilităților de gestionare a informației agrare. FAO a răspuns acestor cereri prin acordarea asistenței tehnice, oferirea aplicațiilor și instrumentelor privind managementul informației, consultațiilor și trainingurilor. Oricum, resursele umane accesibile să răspundă direct la cereri erau insuficiente și, astfel, a apărut necesitatea de a facilita diseminarea

informației de instruire prin intermediul unor traininguri adecvate, eficiente în aplicare și utilizare.

Ca rezultat FAO a inițiat un program de instruire la distanță, bazat pe parteneriat în domeniul managementului informației agrare, numit „Information Management Resource KIT” (IMARK) (1).

Workshop-ul sub-regional „WEB AGRIS/IMARK Workshop for Central and Eastern Europe”, organizat la Kiev, Ucraina, în perioada 2-10 februarie 2004 (la lucrările căruia a participat și subsemnata), a fost axat pe problemele de organizare și conținut ale programului de instruire menționat. Acest workshop a avut ca scop dezvoltarea cadrelor de formatori pentru instruirea suplimentară la nivel național în domeniul managementului documentelor electronice, amplificarea utilizării instrumentelor și metodologiilor pentru managementul bazelor de date, în special a bazei de date AGRIS, folosind tehnologiile bazate pe web.

IMARK are peste 30 de parteneri și activitățile lui sunt coordonate de *Steering Group*, care are ca membri organizații și instituții cu renume mondial: FAO, UNESCO, Asociația pentru Comunicări Progresive (APC), Agenția Universitară de Francophonie (AUF), Institutul Inter-American pentru Cooperare în domeniul Agriculturii (IICA) și Centrul Tehnic pentru Cooperare în Domeniul Agriculturii și Dezvoltării Rurale ACP-EU (CTA).

Materialele de instruire IMARK sunt dezvoltate ca o serie de module accesibile prin intermediul Internet-ului sau CD-ROM-ului, reflectând cele mai noi concepte, abordări, metode, instrumente referitoare la managementul informației. Fiecare modul se axează pe un aspect al managementului și este dezvoltat și actualizat de experți în domeniu. Modulele IMARK sunt organizate după cum urmează:

- 1) **modulul „Managementul documentelor electronice”** - este primul din seria modulelor IMARK. Lecțiile din cadrul

acestui modul includ informații privind procesele de creare, achiziționare și păstrare a documentelor electronice în diferite formate ca: HTML, XML, PDF, Word, precum și formate utilizate pentru stocarea de imagini. De asemenea, sunt prezente explicații privind implementarea diverselor procedee cu specific managerial, precum și convertirea operativă și eficientă a documentelor electronice dintr-un format în altul;

- 2) ***modulul „Crearea de rețele și comunități electronice”*** - are ca scop formarea și dezvoltarea abilităților strategice, interpersonale și tehnice ale utilizatorului pentru instituirea și susținerea comunităților electronice. Cursanții pot lua cunoștință cu beneficiile și oportunitățile oferite de comunitatea on-line în scopul schimbului de informații, cunoștințe și factorii cheie în crearea unei comunități de succes. Modulul reflectă informații și explicații gen: cum se dezvoltă o echipă de lucru, cum se definesc scopurile, cum se identifică problemele tehnice, financiare, instituționale și sociale, care influențează proiectarea unei comunități on-line. Acest modul asigură accesul la diverse instrumente, aplicații interactive și ghizi de proiectare pentru crearea de comunități on-line;
- 3) ***modulul „Investiții în Informație pentru Dezvoltare”*** - oferă informații necesare în sprijinul persoanelor responsabile de formularea strategiilor de îmbunătățire a managementului informațional în cadrul instituției. Reflectă informații privind procesul de dezvoltare, implementare și comunicare a strategiilor, politicilor, structurilor și procedeelelor pentru un management al informației cât mai eficient, precum și criteriile de evaluare a proiectelor informaționale. Acest modul este destinat managerilor informaționali, instructorilor, managerilor superiori, formatorilor ce activează în agenții guvernamentale, instituții de cercetare, universități, organizații de

extensiune, managerilor din biblioteci, documentariștilor, editorilor.

- 4) **modulul „Digitizare și biblioteci digitale”** - cuprinde 31 de lecții privind crearea și diseminarea bibliotecilor digitale, păstrarea materialelor în format digital.

Modulele IMARK utilizează cele mai noi metode ale e-instruirii: lecții, studii de caz ilustrative, simulări, metode practice și demonstrative, exerciții și teste interactive, feedback. În fiecare modul sunt incluse o varietate de resurse: ghizi practice, software, materiale didactice, liste de literatură recomandate, link-uri la resurse on-line.

Modulele conțin exerciții, instrucțiuni pas cu pas ilustrate, ecranizate și dinamice. Ele oferă persoanelor, ce învață, acces imediat la ajutorul tutorilor, la facilitățile de regăsire a informației, la accesul glosarului, precum și la studiile de caz care demonstrează aplicații reale a conceptelor și a procedeelelor studiate.

Materialele de studiu sunt prezentate într-o formă multimedia – prin îmbinare de text, imagine, acces la alte informații prin realizarea de link-uri multiple. La rândul lor, alte pagini, permit revenirea, aprofundarea prin accesarea altor pagini cu subiect similar, procesul de dobândire a informației fiind continuu.

Modulele IMARK sunt accesibile în 5 limbi: engleză, franceză, spaniolă, arabă și chineză, facilitând colaborarea la nivel internațional și reducând o mare parte din barierele lingvistice.

Pentru întărirea materialului sunt prevăzute puncte de verificare prin teste, exerciții, care evaluează realizarea obiectivelor.

O altă oportunitate, oferită de IMARK, ține de instituirea comunității on-line IMARK. Comunitatea on-line IMARK reprezintă o comunitate „virtuală”, un spațiu interactiv pentru persoanele, ce participă la această acțiune comună.

Comunitatea IMARK are ca scop crearea unui mediu benefic pentru realizarea schimbului de idei, experiență, oferind posibilitatea de a colabora cu alte comunități profesionale on-line. Comunitatea on-line permite o instruire prin cooperare, care facilitează atingerea unor obiective dificil de realizat în mod individual, contribuie la sporirea gradului de compatibilitate și asigură un feedback continuu. Prin intermediul comunității on-line are loc circulația ideilor avansate.

Comunitatea on-line oferă formatorilor și persoanelor ce învață, un spațiu virtual pentru: realizarea schimbului de idei, participarea la discuțiile electronice dedicate unui subiect, temă de interes; lucrul în echipă privind elaborarea programelor; organizarea ședințelor de instruire interactive; utilizarea în comun a diferitor documente; link-uri la alte resurse web; contacte, noutăți și evenimente; asigurarea accesului la discuțiile arhivate; posibilitatea de a alege limba de comunicare. Organizațiile și experții, participanți la comunitatea on-line, au oportunitatea de a-și crea noi parteneri și asociați, ceea ce contribuie la extinderea activității și cunoașterii profesionale.

În cadrul comunității on-line există mai multe grupuri IMARK (2):

a) *General Learners Group – Modulul Managementul Documentelor Electronice* - acest grup oferă utilizatorilor noi înregistrați IMARK informații generale actualizate privind modulele și subiectele relatate, resurse pentru studiu și oportunitatea de a-și împărtăși cunoștințele și resursele cu alți membri, precum și de a solicita consultații, sfaturi de la ei;

b) *Application profile to exchange AGRIS resource metadata in XML/RDF* - acest grup include membrii comunității AGRIS, care doresc să realizeze exportul din baza de date descentralizată în formatul XML;

c) *WebAGRIS* prezintă un mediu pentru utilizatorii Web AGRIS-ului, cărora li se oferă accesul virtual la ultimele versiuni software, resurse, manuale, instrucțiuni, link-uri utile, traininguri privind WebAGRIS-ul.

Adițional la grupurile de discuții IMARK sunt oferite link-uri la liste de discuții care se axează pe subiecte reflectate în modulele IMARK:

a) *Greenstone Digital Library – Users Mailing List*, adresată persoanelor cu statut de începători;

b) *Greenstone Digital Library – Developers Mailing List*, destinată persoanelor avansate.

Comunitatea on-line IMARK este găzduită de *Dgroups* - gazdă on-line pentru grupurile și comunitățile interesate în dezvoltarea informațională, susținând la moment 1 872 grupuri cu un număr de peste 63 450 membri.

IMARK constituie o modalitate de instruire la distanță în domeniul managementului informației agrare ce permite: personalizarea studiului; accesul în timp real la cunoștințe, oriunde și oricând; accesarea informației în ritmul propriu de asimilare; proiectarea unui model personal de instruire; standardizarea cantității de cunoștințe; îmbunătățirea cunoștințelor și capacităților proprii prin autoinstruire continuă.

În contextul aderării Republicii Moldova la procesul de la Bologna și a schimbărilor, survenite în Societatea Informațională și cea a Cunoașterii, bibliotecarii trebuie să fie în pas cu noile tehnologii informaționale, să ofere servicii de calitate utilizatorilor, deținând un nivel de cultură informațională pe potrivă. În acest sens IMARK-ul prezintă o pârghie eficientă de instruire, modernizare a cunoștințelor și deprinderilor.

### ***Referințe bibliografice:***

1. Information Management Resources KIT (IMARK) [online]. FAO, 2006. Disponibil pe Internet: <http://www.imarkgroup.org>
2. Salokhe, G.; Pastore, A.; Richards, B. FAO: Role in Information Management and Dissemination. Challenges, Innovation, Success, Lessons Learned. In: Quarterly Bulletin of IAALD, 2004, Vol.XLIX, nr 3/4, P. 73-83.

## **PROGRAM „GRIJA PENTRU NOII BENEFICIARI”: NECESITATE, ORIENTĂRI ȘI IMPACT**

*Ludmila Corghenci*

*The material reflects the content, the stages and the strategies of the departmental program “The care for new beneficiaries”. This program is an efficient method to creating and maintaining the interest for the documentation and information, educating the information culture. The long life of the program is assured by conceiving the information culture as a primordial component of the educational and research process.*

Tendința Departamentului Informațional  
Biblioteconomic (DIB) ULIM de a deține statutul de structură competitivă orientează (în mod deosebit sub influența noilor situații socio-economice) eforturile și implicațiile prioritare ale acestuia pentru menținerea și atragerea beneficiarilor. Acest lucru poate fi realizat în baza: extinderii și diversificării serviciilor info-bibliotecare calitative, efectuării cercetărilor de marketing, implementării tehnicilor și tehnologiilor informaționale și de comunicare, elaborării și implementării politicilor instituționale adecvate etc. (2, p.12).

Analizele anuale (discuții orale, interviuri, implicații în predarea cursului „Bazele culturii informaționale” etc.), efectuate de către autor pe parcursul mai multor ani, reliefează următoarea situație: studenții, înscriși la primul an de studii, fiind deschiși procesului de documentare și informare, nu posedă (ori posedă insuficient), în mare parte, tehnicile și tehnologiile specifice acestui proces (tehnica conspectării documentului; metode de lectură; deprinderi de identificare bibliografică a documentului și de orientare în fluxul informațional-documentar). Întrebarea, care se iscă în acest context, ține de organizarea, eficacitatea și problemele predării în sistemul de învățământ preuniversitar a disciplinei „Inițiere

în bibliologie și cultura informării” (inclusă în procesul educațional prin hotărârea nr. 1.8 din 8.11.2002 a Colegiului Ministerului Educației din Republica Moldova) (4). Poate fi vorba despre asigurarea continuității procesului de predare a celor două cursuri opționale, orientate pentru formarea culturii informaționale? (4; 5). Drept urmare, DIB ULIM este pus în situația de a acorda o atenție prioritară acestei categorii de utilizatori, facilitându-le procesul de acomodare/implicare la/în spațiul informațional și al cunoașterii. Programul „Grija pentru noii beneficiari” (GNB) este o modalitate eficientă de formare și menținere a interesului pentru documentare și informare.

Fiind deja la cea de-a șaptea ediție (a se vedea Anexa), evident se iscă întrebarea: ce factori asigură vitalitatea Programului ? Aceștia pot fi prezentați după cum urmează:

- generat în cadrul proiectului Tempus-Tacis „Library Training in Moldova” (în anul 2001), Programul GNB se înscrie integral în contextul misiunii DIB ULIM: formarea deprinderilor beneficiarilor privind căutarea, selectarea, identificarea și gestionarea informației (a doua parte a Misiunii) (2, p.6);
- procesul educațional, aflându-se la etapa implementării reformelor, determinate de aderarea la Procesul Bologna, are nevoie de amplificarea dimensiunii informaționale. Or, realizarea principiilor inerente Procesului Bologna (mobilitatea studenților; instruirea continuă; corelarea strânsă între spațiul educațional și cel al cercetării etc.) depinde mult, chiar este în proporție directă, cu asigurarea unui suport informațional calitativ, cu nivelul culturii informaționale al actorilor procesului. Deci, este importantă implicarea bibliotecii universitare pentru formarea deprinderilor de identificare și gestionare a informației din momentul înscrierii în categoria studenților (1, p. 50).
- utilizarea avantajelor (protejarea de dezavantajele) Societății Informaționale și a Cunoașterii este în interesul

oricărei persoane, orientată pentru o carieră profesională în ascensiune.

### ***Etapale dezvoltării Programului GNB:***

- ***Inițiere: anul 2001;*** Factorii care au stimulat elaborarea Programului: implementarea proiectului internațional Tempus-Tacis „Library Training in Moldova” (în colaborare cu parteneri din Marea Britanie și Suedia); elaborarea primului plan strategic DIB (2002-2005); efectuarea studiului de marketing și a analizei SWOT; Poziții de reper în conținutul Programului: orientarea studenților pentru utilizarea eficientă a spațiilor, serviciilor și resurselor disponibile (perioada de inaugurare a noilor spații DIB); accent pus pe formarea deprinderilor informaționale;
- ***Anii 2002-2003:*** predominarea orientării pentru formarea culturii informaționale; diversificarea formelor și metodelor (de ex.: Săptămâna departamentului la DIB ); axarea pe cunoștințe și deprinderi de identificare, selectare a informației; Putem menționa lipsa atenției pentru procesul de documentare ca parte componentă a culturii informaționale, condiție de formare a deprinderilor analitico-sintetice;
- ***Anii 2004-2005:*** elaborarea și implementarea Programului GNB într-o formulă nouă – formula 3C; Aceasta constă în îmbinarea organică a orientării pentru formarea culturii informaționale cu funcția culturală și interculturală a DIB (concept european al universității ca instituție de învățământ superior: formarea unui bun profesionist, dar care cunoaște, respectă valorile culturii, științei civilizației; orientarea pentru formarea culturii generale și a interculturalității) (3);
- ***Anii 2006-2007:*** continuarea implementării formulei 3C; axare pe aspecte ce țin de gestionarea cunoștințelor, pe

tehnici de documentare (nu în detrimentul noilor tehnici și tehnologii); promovarea importanței și necesității procesului de documentare ca reper în formarea deprinderilor de analiză și sinteză, de formulare explicită a concepțiilor și viziunilor; diversificarea activităților specifice Programului (de ex., minicursuri – mandat nou, asumat de către DIB în serviciul comunității universitare); combaterea plagiatului (context al politicii universitare); revizuirea conținutului cursului “Bazele culturii informaționale (utilitate, continuitate, atragerea-incitarea studenților dat fiind statutul de curs opțional);

### ***Impactul Programului GNB :***

- ***aspect comunitar :*** utilizarea eficientă a resurselor, serviciilor și spațiilor funcționale ale DIB ULIM; programul contribuie la formarea culturii informaționale a studenților; programul „Grija pentru noii beneficiari” se integrează în eforturile ULIM privind reformarea procesului educațional și științific conform prevederilor Procesului de la Bologna (calitate; instruire continuă etc.);
- ***aspect managerial:*** implicarea bibliotecarilor în proces creativ, de conceptualizare a activității profesionale; amplificarea imaginii DIB în context universitar; creșterea prestigiului bibliotecarului; îmbunătățirea relațiilor “bibliotecar – beneficiar”; implicarea bibliotecii universitare cu statut de actor în implementarea principiilor Procesului Bologna etc.;
- ***aspect formativ:*** orientarea beneficiarilor DIB pentru utilizarea eficientă a avantajelor (acces liber și operativ la informație; diversitatea genurilor documentelor etc.) și protejarea privind influența negativă a dezavantajelor Societății Informaționale și a Cunoașterii (transpunerea mecanică a informației de pe un suport pe altul; plagiat etc.); conceptualizarea culturii informaționale drept suport

al procesului educațional și de cercetare, dar mai ales al instruirii continue; formarea deprinderilor de orientare în sistemul și fluxul informațional modern (instituții informaționale, genuri documente și utilizarea acestora în funcție de necesitățile informaționale etc.).

### ***Durabilitatea Programului GNB și orientări de perspectivă:***

- conceperea culturii informaționale drept component primordial al formării specialistului/cetățeanului (membru activ) al Societății Informaționale și a Cunoașterii;
- formarea deprinderilor de identificare, formulare și prezentare a necesității informaționale;
- formarea deprinderilor de a beneficia la maximum de serviciile instituțiilor informaționale (Unde merg? Pentru ce? Ce servicii mi se oferă?);
- capacități și deprinderi de a se orienta și de a utiliza beneficiile ( de a ocoli dezavantajele), oferite de fluxul informațional;
- reflectarea (îmbinarea) organică în conținutul programului a bazelor culturii informaționale, culturii generale și a interculturalității (toleranță, solidaritate, schimb, deschidere, reciprocitate prin informație, cultură, știință, cunoștințe);

### ***Referințe bibliografice:***

1. Corghenci, Ludmila. Dimensiunea informațională a Spațiului European al Învățământului Superior. In: Symposia Professorum. Seria Biblioteconomie. Informare. Documentare: materialele ses. șt. din 21 oct. 2005. Ch., 2006, p. 47-52.
2. Direcții strategice de activitate 2006-2010. Departamentul Informațional Biblioteconomic ULIM. Ch., 2006. 25 p.
3. Ghimpu, Natalia. Biblioteca universitară: interculturalitate versus globalizare. In: Symposia Professorum. Seria

Biblioteconomie. Informare. Documentare: materialele ses. șt. din 21 oct. 2005. Univ. Liberă Int. din Moldova. Ch., 2006, p. 102-105.

4. Republica Moldova. Ministerul Educației. Cu privire la includerea în procesul educațional al instituțiilor de învățământ preuniversitar a cursului opțional „Inițiere în bibliologie și cultura informării” : [hotărâre nr. 1.8 din 8.11.2002 a Colegiului Min. Educației]. In: Buletin informativ. Min. Educației, 2002, nr 3, p. 75-87.
5. Republica Moldova. Ministerul Educației. Cu privire la introducerea în procesul educațional al instituțiilor de învățământ superior a cursului „Bazele culturii informaționale” : [hotărâre nr. 1.9 din 8.11.2002 a Colegiului Min. Educației]. In: Buletin informativ. Min. Educației, 2002, nr 3, p. 115-120.

## **Anexă**

### **Program „Grija pentru noii beneficiari” ediția a 7-a, anul universitar 2006/2007 (concept elaborat în iunie, 2006)**

**Scop:** atragerea noilor clienți; facilitarea orientării acestora în spațiile funcționale ale DIB ULIM; conștientizarea necesității formării culturii informaționale; optimizarea utilizării resurselor documentare și informaționale ale DIB ULIM; promovarea serviciilor informațional –documentare; promovarea imaginii DIB ULIM; formarea (amplificarea) interesului pentru valorile culturii, științei, civilizației;

**Destinație:** programul este orientat pentru studenții anului 1 și ciclului 0 de la toate departamentele ULIM, audienți ai programelor de studii master, doctoranzi, universitari (noi angajați la ULIM);

## Forme și metode de realizare:

| <i>Nr. d/r</i> | <i>Gen activități</i>                                                                                         | <i>Conținut</i>                                                                                                                                                                                                                                              | <i>Termen</i>                                                               | <i>Responsabil</i>                               |
|----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------|
| 1.             | Activități de prezentare / promovare generală a serviciilor, spațiilor, condițiilor de acces la resursele DIB | Intervenții în programul de inaugurare a anului de studiu; excursii-panoramic; prezentări de materiale promoționale; orientări pentru vizite în Clinica Informațională DIB                                                                                   | 1 septembrie 2006                                                           | Bibliotecarii contact                            |
| 2.             | Organizarea Săptămânii departamentelor la DIB                                                                 | Program-cadru al Săptămânii: prezentarea la raft a colecțiilor pe domenii; reviste bibliografice asupra serialelor; prezentări de baze de date; prezentarea paginii WEB ULIM, a departamentului și a DIB etc.                                                | Septembrie – octombrie 2006                                                 | Bibliotecarii contact                            |
| 3.             | Analiza nivelului de cultură informațională, deținut de către studenții noi înmatriculați                     | Analiza dosarelor, sondaje orale, discuții, urmărirea comportării studenților noi etc.                                                                                                                                                                       | Septembrie                                                                  | L. Corghenci<br>V. Ghețu<br>Bibliotecari contact |
| 4.             | Elaborarea și difuzarea materialelor promoționale                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Informație generală DIB ULIM (elaborare)</li> <li>▪ Cum se conspectează un document (elaborare)</li> <li>▪ Multiplicarea materialelor elaborate în anul 2005 în colecția „Grija pentru noii beneficiari”</li> </ul> | Z. Sochircă<br>V. Ghețu<br><br>L. Corghenci<br><br>L. Corghenci<br>V. Ghețu |                                                  |

|    |                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                    |
|----|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 5. | Curs opțional<br>„Bazele culturii<br>informaționale”                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Actualizarea conținutului prelegerilor; elaborarea noilor variante de sarcini practice;</li> <li>▪ prelegeri, practicum</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Septembrie-decembrie 2006                                                                                                                                         | L. Corghenci<br>V. Ghețu                                                                                                                                                           |
| 6. | Elaborarea și<br>oferirea de mini-<br>cursuri                                                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Inițiere în computer</li> <li>▪ Tehnici de analiză a documentului. Formarea mapei de lucru</li> <li>▪ Elaborarea și prezentarea referințelor bibliografice</li> <li>▪ Baza de date Moldova actuală</li> <li>▪ Baze de date: tehnici și posibilități de utilizare (în funcție de profilul departamentului ULIM)</li> <li>▪ Inițiere în libertatea intelectuală, cadru legal privind dreptul de autor și drepturile conexe</li> </ul> | Pe parcursul anului<br><br>Noiembrie-decembrie 2006<br><br>Pe parcursul anului<br><br>Pe parcursul anului<br><br>Pe parcursul anului<br><br>Februarie-martie 2007 | Bibliotecarii<br>contact<br><br>L. Corghenci<br><br>Bibliotecarii<br>contact<br><br>N. Soțchi,<br>coord. CID<br>ULIM<br><br>Bibliotecari<br>contact<br><br>Bibliotecari<br>contact |
| 7. | Implicarea<br>studenților în<br>activități de<br>promovare și<br>cunoaștere a<br>valorilor culturii,<br>literaturii,<br>științei, artei<br>(concept „DIB<br>ULIM și<br>perspectivele<br>interculturale” | Lansări de carte, serate<br>literare, prezentări etc.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Pe parcursul<br>anului                                                                                                                                            | Bibliotecarii<br>contact                                                                                                                                                           |

**Impactul programului.** Utilizarea efectivă a resurselor, serviciilor informaționale ale DIB ULIM este în proporție directă cu capacitatea clienților de a se orienta în spațiile funcționale, de a căuta informația necesară, nivelul de informare asupra condițiilor de acces și utilizare a resurselor DIB ULIM. Programul „Grija pentru noii beneficiari” contribuie la formarea culturii informaționale a clientului DIB ULIM, aceasta fiind indispensabilă unui bun profesionist, unui specialist competitiv în condițiile economiei de piață.

Programul „Grija pentru noii beneficiari” se integrează în eforturile ULIM privind reformarea procesului educațional și științific conform prevederilor Procesului de la Bologna (calitate; instruire continuă etc.).

## **BIBLIOGRAFII ȘI BIOBIBLIOGRAFII – MODALITĂȚI INFORMALE DE DEZVOLTARE A CULTUII INFORMAȚIONALE**

**Elena Scurtu  
Anișoara Nagherneac**

*The keys of advanced education is holding new informational technologies, the importance of which is growing up simultaneously Moldova adherence to Bologna process. The article reflects Scientific Library's activity of forming strategies in the informational space of users though consulting traditional resources: bibliographies and biobibliographies. In particular way are defined bibliographies which represent Bălți University documentary inheritance and biobibliographies of refined university personalities.*

Cultura informațională are misiunea de a ajuta omul să se integreze în societatea informațională, să cunoască, cităm spusele Elenei Tîrziman, *noile reguli ale jocului mondial de comunicare* (6, p. 270).

Necesitatea de informare la ora actuală este o necesitate vitală. Spațiul universitar, unde se intersectează procesul educativ cu cel de cercetare științifică, este deschis atât asimilării, cât și producerii informației. Unul dintre pilonii, pe care se sprijină ambele procese, este obținerea informației prin consultarea ansamblului de resurse informaționale. Cele din urmă necesită iscusință și abilitate, deținerea unor strategii de orientare în spațiul informațional.

Obiectul cercetării este formarea abilităților de orientare în spațiul informațional-documentar prin consultarea/utilizarea resurselor tradiționale: bibliografii și biobibliografii.

*Bibliografia*, - susține cunoscutul cercetător Ion Stoica, - *este purtătoare, nu numai de sensuri introspective, ci mai ales, de semnale și intuiții prospective. A ști ce s-a scris într-o*

*epocă, unde, când, de către cine și despre ce, înseamnă mai mult decât a face cumulare, mai mult decât a înregistra entități culturale și mult mai mult decât a insera, într-o anumită manieră, unele caracteristici documentare inconfundabile* (5, p. 289).

Bibliografiile tradiționale (universale și de ramură, curente și retrospective, tematice și personale) contribuie considerabil la formarea documentară și informațională a beneficiarilor, la instruirea lor bibliografică.

Consultarea acestor bibliografii permite cititorului:

- să asimileze cunoștințele necesare procesului educațional;
- să selecteze documente ce vor constitui platforma, temelia unei investigații științifice viitoare;
- să se documenteze persistent asupra noilor publicații, moment indispensabil în investigația științifică;
- să posede normele de prezentare a documentelor primare/secundare (format tradițional și electronic) conform standardelor în vigoare.

Bibliotecile universitare au posibilități variate de formare a culturii informaționale, inclusiv punând la dispoziția beneficiarilor un număr mare și divers de bibliografii. Fondul de bibliografii al Bibliotecii Universității de Stat „A. Russo” include:

- bibliografii naționale (universale) (poate cele mai valoroase): Bibliografia Națională a Moldovei (elaborată și editată de către Camera Națională a Cărții; colecția include publicații începând cu primele numere din anul 1958 și până în prezent); Bibliografia Națională a României. Cărți. Albume. Hărți (publicație a Bibliotecii Naționale a României; colecția include numere din anul 1990); Repertoriul publicațiilor străine intrate în bibliotecile din România;

- bibliografii de ramură: editate de Institutul de Informare (INION) din Rusia, seriile: Jurisprudență, Economie, Lingvistică, Literatură;
- Bibliografii retrospective: de ramură, tematice, personale;
- Biobibliografii.

Din modalitățile de popularizare a acestor categorii de documente menționăm:

- cursul „Bazele culturii informaționale”;
- asistența informațional-bibliografică cotidiană a cititorilor;
- prezentarea selectivă (colaborare cu profesorii) prin expoziții și reviste a bibliografiilor la primele ore de predare a unui sau altui curs universitar (este o formă tradițională la Universitatea bălțeană, apreciată înalt de profesori);
- zile de Informare;
- zile ale catedrelor;
- zilele Bibliotecii Științifice la facultăți;
- zilele Serviciilor/Centrelor Bibliotecii Universitare;
- program „În ajutorul licențiatului”;
- teleinformații;
- pagina Web a bibliotecii <<http://libruniv.usb.md:7000>>

Analizele și sondajele, efectuate de către autori pe parcursul ultimilor ani, ne-au ghidat spre următoarea concluzie: cele mai solicitate sînt bibliografiile naționale, din motivul că acestea cuprind informații exhaustive și recente. În 3 luni ale anului 2006 (lunile de vîrf în munca de cercetare științifică a studenților și a profesorilor) „Bibliografia Națională a Moldovei” a fost utilizată de 980 ori, iar „Bibliografia Națională a României” - de 720 ori.

Bibliotecile, în special cele universitare, alături de alte instituții, sunt creatoare de documente bibliografice. Obiectul de cercetare bibliografică este ales în funcție de obiectivele,

sarcinile și conținutul procesului de instruire și ale muncii de cercetare științifică.

Una dintre sarcinile importante ale bibliotecilor universitare este bibliografierea activității creative și multiaspectuale a profesorilor universitari, reflectată prin intermediul documentelor tradiționale și netradiționale. Astfel, bibliotecile contribuie nemijlocit la asigurarea suportului info-documentar, indispensabil dezvoltării științei naționale și mondiale.

Biblioteca Universității „Alec Russo” a elaborat mai multe lucrări, care inserează și reflectă patrimoniul documentar al universitarilor bălțeni. Acestea constituie un suport prețios în procesul de educare a culturii informaționale, realizând interacțiunea profesor-student în cercetarea științifică, asigurând continuitatea procesului, orientând pentru munca în echipă. Crearea atmosferei de colaborare este un indicator al schimbării în învățământ, fiind și o condiție a activizării rezervelor personalității.

Activitatea de elaborare a bibliografiilor publicațiilor profesorilor a demarat la începutul anilor 70, secolul 20. Ciclul de fascicule, apărute în anii **1974** (1945-1969), **1983** (1970-1980), **1992** (1980-1990), **1995** (1990-1995), **2001** (1995-2000) reliefează/sintetizează preocupările științifice și literare diverse ale profesorilor bălțeni, sprijinind utilizatorii dornici de a se perfecționa. Investigațiile științifice fundamentale și aplicate sunt prezentate în monografii, comunicări, referate la diverse manifestări științifice (congrese, colocvii naționale și internaționale, conferințe, sesiuni, simpozioane, seminare) cu publicarea acestora mai apoi în paginile unor volume, culegeri, anale științifice, reviste de specialitate.

Prima lucrare: *„Библиографический указатель печатных работ профессорско – преподавательского состава института (1945–1969)”* vede lumina zilei în anul 1974. Lucrarea inserează informațiile bibliografice asupra publicațiilor, editate de către ale universitarii bălțeni într-o

perioadă destul de îndelungată (timp de 24 de ani). Este vorba de mai mult de 1000 de lucrări, inclusiv 17 monografii, 31 manuale și alte genuri documente.

Cea de-a doua fasciculă – *„Библиография трудов (1970 – 1980)”* apare în anul 1983. Materialele sunt aranjate în funcție de structura Universității (facultăți, catedre), respectând în interiorul compartimentelor ordinea alfabetică a numelor profesorilor. Fascicula cuprinde 1539 de titluri. Printre autori găsim nume, care au marcat realizări considerabile în diverse domenii științifice: Filip Nicolae, Borșevici Ion, Ciornîi Ion, Botezatu Eliza, Mighirin Victor, Bortă Larisa, Manole, Ion, Ioniță Mircea, Mohorea Efîm etc. În anul 1992 este editată ce-a de-a 3-a fasciculă cu titlul: *„Indice bibliografic al lucrărilor profesorilor și colaboratorilor (1980-1990)”*. De rând cu publicațiile profesorilor din perioada respectivă, lucrarea oglindește și lucrările care din anumite motive n-au fost incluse în edițiile precedente. Se fac și unele modificări de structură. Materialul este prezentat conform structurii menționate, la început fiind plasat materialul în limba română și înalte limbi, ce au la bază caracterele latine, urmând cele în limba rusă.

Bibliografia *„Lucrările profesorilor și colaboratorilor (1990-1995)”*, apărută în anul 1995, este o continuare a celor trei ediții precedente. Un indice distinctiv al activității cadrelor didactice universitare din această perioadă, menit să reflecte activitatea științifică, didactică, educațională, sunt realizările obținute în diverse domenii de cercetare: radiofizică, filosofie, pedagogie, psihologie și altele. Aceste realizări sunt recunoscute departe de hotarele țării noastre grație relațiilor intense de colaborare (și sub aspect editorial) cu o serie de instituții din alte țări: Institutul de Științe ale Educației (București), Fachhochschule (Düsseldorf), Institutul de Geodinamică al Academiei Române (București), Universitatea „A. I. Cuza” (Iași), Universitatea Tehnică „Gh. Asachi” (Iași),

Institutul de Inventică (Iași), Universitatea Politehnică (București), Universitatea „Dunărea de Jos” (Galați), Universitatea „Ștefan cel Mare (Suceava), Institutul de Magnetism Terestru și Propagare a Undelor Radio al A. Ș. din Rusia (Moscova), Institutul de Radiofizică din Nijnii Novgorod (Rusia) ș. a.

Bibliografia **„Lucrările profesorilor și colaboratorilor (1995-2000)”** reflectă investigațiile științifice de amploare, precum și rezultatele obținute de către comunitatea universitară la finele secolului 20.

În prezent pe masa de lucru al bibliografilor se află fascicula, care va oglindi activitatea cadrelor didactice în perioada (2000-2005), perioadă în plină afirmare a civilizației globalizante.

În viața unei instituții există momente (e vorba de mari aniversări), care se vor evidențiate în mod aparte din punct de vedere bibliografic. Astfel, în anii 2004-2005 mai multe facultăți ale universității și-au consemnat aniversările. Biblioteca a inițiat elaborarea unor ediții speciale, care pun în lumină contribuțiile științifice ale profesorilor de la o facultate sau alta.

Prima bibliografie din această serie – **„Contribuții științifice ale profesorilor Facultății Limbi și Literaturi Străine”** - apare în anul 2004. Este un omagiu bibliografic, adus profesorilor și studenților celei mai prestigioase facultăți a universității noastre, care în anul 2004 și-a sărbătorit jubileul de 50 ani de la fondare. Este Facultatea care a dăruit țării cadre științifice de înaltă calificare, manifestându-se în diverse domenii de activitate atât în țară, cât și departe de hotarele ei. Considerăm, că bibliografia în cauză s-a încadrat în contextul actual al exploziei informaționale și al valorii, pe care o capătă astăzi informația în societatea noastră, prin cele 1179 de unități documentare reflectate. Este un material de referință, extrem

de util filologilor, studenților din țară și din străinătate. Modul de abordare a diverselor aspecte lingvistice și literare în limbile de circulație internațională: engleză, franceză, germană, română, rusă, profunzimea și originalitatea expunerii materialului, conferă bibliografiei o înaltă ținută științifică și bibliologică.

Anul **2005**. 25 de ani de existență a Facultății Muzică și Pedagogie Muzicală. Bibliografia „**Lucrările profesorilor Facultății Muzică și Pedagogie Muzicală**” vine să încununeze activitatea științifică a profesorilor timp de un sfert de secol. Remarcabile sînt succesele Facultății în pregătirea generațiilor de profesori de muzică, înzestrați cu har și tact pedagogic, buni cunoscători și promotori ai obiceiurilor și tradițiilor poporului nostru. Bibliografia reflectă și ultimele succese ale facultății: la Concursul Național „Obiceiuri și tradiții de nuntă”, ediția I, organizat recent sub egida Ministerului Educației și Tineretului și a Consiliului Rectorilor din Republica Moldova, ansamblul etnofolcloric universitar „Doinița” s-a plasat pe locul II; Anton Popov, Sergiu Croitoru, Ion Gagim, profesori de la Facultate, sunt autori ai multor manuale de muzică pentru instituțiile preuniversitare etc.

În anul 2005 își sărbătorește aniversarea (un deceniu de la fondare) Facultatea Economie, una dintre cele mai tinere de la Universitate. Activitatea științifică a profesorilor este oglindită în lucrarea „**Contribuții științifice ale profesorilor Facultății Economie**”. Bibliografia (400 de poziții): monografii, studii, manuale, materiale didactice, articole, pune în evidență contribuțiile valoroase ale universitarilor bălteni în dezvoltarea învățământului și științei din Moldova. Descrierile bibliografice, ordonate în funcție de apartenența profesorilor la catedrele Facultății (Economie și Management; Finanțe și Contabilitate), sunt însoțite de fotografia membrilor catedrelor. Informațiile despre tezele de licență, coordonate de către

profesorii Facultății, sunt prezentate în capitolul 3 al bibliografiei. Ediția dată constituie una din multiplele întreprinderi în demersul nostru de cuprindere și valorificare a potențialului creator de la Bălți, care se formează, se dezvoltă și progresează

Bibliografia **„Contribuții științifice ale profesorilor Facultății Filologie (1945-2005)”** este prilejuită de cea de-a 60-a aniversare de la fondarea Facultății. Prin publicarea acestei lucrări este reflectat un segment important din activitatea prodigioasă a filologilor bălțeni. Timp de 60 de ani au ieșit de sub tipar 2360 de lucrări, inclusiv 85 monografii, 140 manuale.

Activitatea de elaborare a bibliografiilor consacrate aniversărilor continuă și în prezent. Este în curs de apariție lucrarea **„Contribuții științifice ale profesorilor Facultății Pedagogie Psihologie și Asistență Socială (1966-2006)”**, cea din urmă ajunsă la vârsta de 40 de ani.

Pentru anul 2007 este preconizată elaborarea unei bibliografii jubiliare, dedicată Facultății Tehnică, Fizică, Matematică și Informatică, ce-și va consemna aniversarea de 60 de ani.

Biblioteca, fiind creatoare de informații și cunoștințe, este preocupată mereu de a-și menține și a-și consolida rolul educațional și locul stabil în contextul societății cunoașterii. Biblioteca este instituția care și-a asumat misiunea de cinstire a personalităților marcante din țară prin elaborarea biobibliografiilor. Bibliotecile de toate nivelurile sînt antrenate în această activitate. Biobibliografiile pot fi considerate suporturi educaționale, deoarece permit utilizatorilor să se documenteze asupra realizărilor protagoniștilor, asupra drumului parcurs de ei de multe ori anevoios în obținerea performanțelor.

Biblioteca Universitară din Bălți este autoarea a 12 biobibliografii apărute în câteva colecții: **Personalități universitare bălțene; Universitari bălțeni; Scriitori universitari bălțeni; Promotori ai culturii**. Personalitățile onorate sunt: Nicolae Filip, Silviu Berejan, Valeriu Cabac, Ion Manoli, Simion Băncilă, Ion Gagim, Gheorghe Popa, Elena Belinschi, Maria Șleahțișchi, Larisa Bortă, Iulius Popa, Vladimir Babii. Colecțiile de biobibliografii constituie „cartea de vizită” a Universității,

conturând o imagine avantajoasă a instituției în țară și departe de hotarele ei, popularizând rezultatele cercetărilor din domeniul profesat, păstrând pentru generațiile viitoare imaginea celor mai distinse personalități universitare de la începutul mileniului trei.

*„Viitorul nu este un loc unde să ne îndreptăm, ci unul care apare pe măsură ce influențăm și sîntem influențați de ceea ce facem, de felul în care gândim și învățăm”*, susține Paul Clarke (2, p. 67). Ca urmare, deprinderile de a mânui tehnologiile informaționale constituie una din cheile învățămîntului performant. Importanța acestui segment a crescut concomitent cu aderarea Moldovei la Procesul de la Bologna.

Promovarea și formarea culturii informaționale necesită implicarea mai multor actori. Numai o colaborare prodigioasă a bibliotecarilor și a profesorilor universitari, un parteneriat educațional, se va solda cu rezultatele mult așteptate.

### **Referințe bibliografice:**

1. Anghelescu, Hermina. Interculturalitate versus globalizare. In: Biblioteca, 2004, nr 9, p. 262-263.
2. Clarke, Paul. Comunități de învățare : școli și sisteme. Ch.: Arc, 2002. 190 p.
3. Harconița, Elena. Instruirea utilizatorilor - funcție indispensabilă bibliotecii universitare. In: Symposia Professorum. Seria Biblioteconomie. Informare. Documentare: materialele ses. șt. din 26-27 apr. 2002. Ch., 2002, p. 57-60.
4. Madan, Ion. Preocupări de bibliografie națională. In: Biblioteconomie și Știința Informării: prelegeri pentru studenții spec. „Biblioteconomie și Asistență Informațională”. Vol. 2. Ch., 2003, p. 32-52.
5. Stoica, Ion. Bibliografia ca operă. In: Biblioteca, 2005, nr 10, p. 289.
6. Tîrziman, Elena. Mediul universitar și formarea documentară. In: Biblioteca, 2004, nr 9, p. 269-271.

## **PROGRAMELE ANALITICE ALE CURSURILOR UNIVERSITARE – SUPT DE ORIENTARE INFORMAȚIONAL-DOCUMENTARĂ**

*Tatiana Levinga*

*The present communication centers on an appearance unpublished: the reflection of correlation between informational dimensions of the analytical program (as didactic style) and the quality of the material. To our mind, the analytical program, the introducing of that, the informational dimensions included—reflect the level of informational culture of the author/teaching staff, professional staff.*

*The effectuated analysis are orientated for improving the potential of the contest, but especially that informational of one of the analytical program, the work very important in the conditions of involving the inherent principles of the Bologna's Process, as the existence of diverse forms of instruction (through correspondence, to instruct at distance).*

Schimbările vertiginoase, care se produc la momentul actual în civilizațiile moderne, înaintează mari cerințe față de toți membrii societății, în mod deosebit față de persoanele cu studii superioare.

La Universitatea Liberă Internațională din Moldova „setul curricular prevede formarea calitativă a specialiștilor pentru ziua de mâine, specialiști capabili să se impună în sfera profesională” (1, p. 4). Un specialist competitiv poate ține piept provocărilor economiei de piață dacă se orientează în fluxul informațional, dacă posedă cunoștințe și deprinderi de a selecta, de a utiliza și de a gestiona informația. Este vorba despre educarea, formarea și deținerea culturii informaționale, element indispensabil unui specialist creativ, bun profesionist.

Un rol important în formarea / educarea culturii informaționale a studenților, a cadrelor didactice la ULIM îi revine Departamentului Informațional Biblioteconomic (DIB).

Acesta implementează diverse forme și metode în acest sens: elaborarea și difuzarea materialelor promoționale, expoziții, consultații individuale și în grup, săptămânile departamentului, cursul “Bazele culturii informaționale”), program „Grija pentru noii beneficiari” etc.

Prezenta comunicare se axează pe un aspect inedit: reflectarea corelației între dimensiunile informaționale ale programei analitice (ca gen de document didactic) și calitatea materialului. La părerea noastră, programa analitică, prezentarea acesteia, dimensiunile informaționale incluse – reflectă nivelul de cultură informațională a autorului / cadru didactic.

Programele analitice, elaborate de către fiecare departament universitar în parte, cuprind conținutul de bază al disciplinei concrete, reflectă repartizarea orelor pe teme de studiu (specificând orele pentru prelegeri, seminare, lucrări practice, de laborator etc.). Un element de structură indispensabil al oricărei programe analitice este compartimentul „referințe bibliografice”. Dimensiunea informațională a programei analitice poate fi abordată sub trei aspecte:

- descrierea și prezentarea referințelor bibliografice;
- orientarea primordială a studenților către resursele documentare și informaționale, deținute de către DIB ULIM (alături de resursele altor instituții info-bibliotecare);
- asigurarea funcționalității compartimentului „referințe bibliografice” (nu este un compartiment pasiv al programei; e necesară aplicarea unui sistem de trimeri între text și referințe).

În continuare autorul a încercat să analizeze aspectele menționate ale programelor analitice, elaborate și implementate în procesul educațional la departamentul Drept, conform “Curriculum în baza Sistemului de Credite – ECTC:

Specialitatea Drept: Specializarea Drept civil. Drept internațional. Drept Penal”, (total supuse analizei 7 discipline)  
(2). Acest departament este unul dintre primele constituite la ULIM, incluzând cel mai mare număr de studenți pe parcursul anilor (cu excepția anului de studiu 2006/2007). Corespunzător, din circa 116.000 ex. (24.000 titluri) monografii, cursuri universitare, culegeri, documente electronice și multimedia, AV- materiale etc., pe care le deține DIB ULIM, 22.000 ex. sunt din domeniul dreptului și jurisprudenței, acestea constituind 19% din fondul total.

La capitolul analiza conținutului referințelor bibliografice din programele analitice situația poate fi prezentată după cum urmează.

- **Anul predării I;**

Disciplina: *Teoria generală statului și dreptului*; autor – *dr. în drept, conf. univ., Dumitru Baltag* (perioada de predare semestrul 1, 2; evaluare: sem.1 - colocviu; sem.2 - examen; total ore –100+100);

*Referințe bibliografice:* din 10 izvoare menționate pentru consultație sunt prezente în colecțiile DIB - 8, lipsă - 2. Adăugător la lista propusă a manualelor de bază în fond mai sînt 8 titluri. Materialul suplimentar la disciplina dată este prezent în bibliotecă în număr de 68 titluri;

- **Anul predării 1-2;**

Disciplina: *Dreptul civil (Partea generală)*; autor – *conf., dr. habilitat, Eugenia Cojocari* (sem.2-3 și 4; evaluare finală: sem.3 - colocviu; sem.4 - examen; total ore -300);

*Referințe bibliografice:* din 8 surse recomandate – la raft sunt prezente 6 titluri; ca și în cazul precedent la disciplina dată studenții pot consulta și alte cărți, de care dispune biblioteca, dar neincluse în bibliografia programei analitice; astfel, cursul dat este dotat cu încă 41 titluri literatură suplimentară.

- **Anul predării 1-2;**

Disciplina: *Dreptul penal (Partea generală)*; autor – *conf., dr. în drept, Trofim Carpov; lector superior Vitalie Țaulean* (perioada de predare - sem. 2, 3 și 4; evaluare finală: semestrul 2, 3 - colocviu; sem.4 - examen; total ore -100+100);

*Referințe bibliografice:* din 8 surse recomandate – în colecții există 6 titluri. La raft literatura suplimentară –72 titluri;

- **Anul predării 3;**

Disciplina: *Dreptul civil (Partea specială)*; autor – lector *Furdui Viorel*; (perioada de predare - sem.5,6; evaluare: sem. 5 - colocviu; sem.6 - examen.; total ore - 200);

*Referințe bibliografice:* toate 10 surse bibliografice oglindite sunt în sălile de lectură ale DIB ULIM; suplimentar la cele recomandate mai pot fi consultate încă 15 manuale, neincluse în programă;

- **Anul predării 3;**

Disciplina: *Dreptul penal (partea specială)*; autor – *conf., dr. în drept, Alexei Barbăneagră* (perioada de predare - sem.5, 6; evaluare: sem. 5 - colocviu; sem.6 - examen; total ore - 100+100);

*Referințe bibliografice:* din 9 surse recomandate – în colecții există 7 titluri; literatură suplimentară - 38 titluri;

- **Anul predării 4;**

Disciplina: *Istoria diplomației*; autor – lector *Vitalie Gamurari* (perioada de predare - sem. 9; evaluare finală - colocviu; total ore - 50);

*Referințe bibliografice:* 13 surse propuse și toate lipsă în fond; 11 din aceste cărți au fost editate până la anul 1950, 3 din ele fiind în limba franceză. În schimb colecțiile DIB inserează circa 23 titluri de documente, care pot servi drept material de documentare la cursul dat (readere, dicționare, ghiduri, articole);

- **Anul predării 4;**

Disciplina: *Procuratura*; autor – *lector universitar Petru Robu*; (perioada de predare - sem. 8; evaluare finală - colocviu; total ore - 50)

*Referințe bibliografice*: surse propuse 8, dintre care: un singur manual, celelalte fiind documente legislative.

***Analiza efectuată ne permite să constatăm următoarele :***

- o parte din sursele recomandate în programele analitice sunt lipsă în fondurile DIB;
- în multe cazuri, resursele deținute de către DIB nu sunt oglindite în compartimentul „referințe bibliografice”;
- insuficient este prezentată literatura suplimentară, puțin se pune accentul pe publicații periodice;
- disciplinele ce se predau la cursurile mari (3, 4) sunt mai puțin asigurate decât cele, predate la cursurile inferioare (1, 2).

Un alt aspect al dimensiunii informaționale analizate ține de prezentarea referințelor bibliografice. Există două modalități de prezentare a acestora: la sfârșitul fiecărei teme din curriculum și o listă unică pentru întreaga disciplină. Care este varianta rațională – decide Consiliul Educațional universitar ori al departamentului, noi considerând oportun prezentarea detaliată a bibliografiei în cadrul fiecărei teme de curs. Ne vom referi la altă problemă – corespunderea referințelor prevederilor standardului în vigoare - SR ISO 690 „Referințe Conținut, formă și structură”: lipsa elementelor de bază a descrierii bibliografice; ordinea prezentării, sistemul de legătură între text și referințele bibliografice etc. La acest capitol programele analitice nu corespund prevederilor standardului. În acest sens DIB ULIM a venit către Senatul ULIM cu propunerea de a i se atribui un nou mandat: redacția / evaluarea bibliografică a publicațiilor, editate sub egida ULIM (anale, culegeri, programe, recomandări etc.), ori editate în alte centre editoriale, aparținând cadrelor didactice ULIM.

Analizele efectuate sunt orientate pentru a îmbunătăți potențialul conținutului, dar mai ales cel informațional al unei programe analitice, lucru foarte important în condițiile implementării principiilor inerente Procesului Bologna, precum și existenței diverselor forme de instruire (prin corespondență, instruire la distanță).

### ***Referințe bibliografice:***

1. Codex ULIM. Univ. Liberă Int. din Moldova. Ch.: ULIM, 2005. 168 p.
2. Departamentul Drept. Curriculum în baza ECTS: spec. Drept; specializarea Drept civil, Drept int., Drept penal. Univ. Liberă Int. din Moldova. Ch.: ULIM, 2005. 230 p.
3. Regulament de organizare și funcționare a structurilor educaționale ale Universității Libere Internaționale din Moldova: aprob. 1 sept. 2001. Ch., 2001. 26 p.
4. Regulamentul de organizare și desfășurare a procesului didactic în Universitatea Liberă Internațională din Moldova în baza sistemului european de credite transferabile (ECTS). Ch., 2003. 22 p

## **FORMAREA PROFESIONALĂ CONTINUĂ A BIBLIOTECARILOR: OPORTUNITĂȚI INTERNE**

**Georgeta Ghenghea**

*This article approaches the professional developing problem, witch is an important domain of the library management. The professional formation system is diverse; each division has its features. The author refers to the suitability's offered by the internal arrangements of the continuing professional formation of staff. The library of T.U.M. has a long experience of the professional formation, presently is realizing a new Conception, witch includes: the establishment of the Management School for continuing formation of managers; studying of the information technologies through school programs for all the staff; using all the modalities of traditional improving witch continue to be advantageous to the professional developing process. Finally the author mentions that for the library of T.U.M. perfection of the staff is a permanent direction of the activity.*

Formarea profesională continuă este un domeniu important al managementului de bibliotecă. Fiind obiectul unor preocupări permanente, astăzi ea se impune în mod deosebit odată cu sporirea dinamismului și creșterea nivelului de complexitate a activității bibliotecare.

Sarcinile actuale ale formării profesionale decurg din strategiile sociale, stipulate în hotărârea Guvernului Republicii Moldova „Cu privire la organizarea formării profesionale continue” (1): edificarea Societății Informaționale și constituirea Societății Cunoașterii, implementarea principiilor Procesului de la Bologna etc. În acest context o atenție deosebită necesită pregătirea bibliotecarilor pentru formarea culturii informaționale a beneficiarilor, pentru implementarea managementului cunoașterii, orientarea acestora spre învățare pe tot parcursul vieții, asigurarea calității învățării. acoperirea organizatorică a procesului de formare profesională continuă.

Sistemul formării profesionale este divers, fiecare verigă având particularitățile sale. Dorim să atenționăm asupra oportunităților oferite de structurile interne de formare profesională continuă.

Pe plan general, învățarea în interiorul organizației are următoarele avantaje:

- permite apropierea formării profesionale de exercitarea practicilor concrete;
- ridică nivelul individualizării formării;
- facilitează comunicarea în procesul învățării grație cunoașterii grupului de muncă;
- sporește responsabilitatea învățării prin raportare la colectivul de muncă și sarcini reale;
- extinde posibilitățile acoperirii cantitative a personalului cu acțiuni de formare;
- înlesnește feed-back-ul.

În Biblioteca Universității Tehnice din Moldova (UTM) formarea profesională continuă a personalului este o prioritate. La factorii binecunoscuți, care determină necesitatea formării profesionale a specialiștilor, putem adăuga:

- biblioteca implementează activ tehnologiile informaționale de muncă, care sunt o noutate pentru angajați;
- majoritatea personalului a dobândit calificare în domeniul specialității în școala veche;
- există personal fără studii de specialitate;
- modalitățile de formare profesională externă nu pot acoperi integral necesitățile Bibliotecii.

Deși Biblioteca U.T.M. are o experiență îndelungată de formare profesională, actualmente se realizează o Concepție nouă în acest domeniu.

În contextul Concepției se impune, mai întâi de toate, formarea continuă a managerilor. Considerăm acest obiectiv important, fiindcă factorului de conducere îi revine rolul

hotărâtor în dezvoltarea activității bibliotecare și implementarea schimbărilor. Pentru manageri a fost constituită ***Scoala de Management*** (ȘM).

Eventual, a fost efectuată evaluarea șefilor, care a demonstrat că majoritatea din ei au potențial înalt de conducere, însă nu posedă cunoștințe temeinice în management. Rezultatele evaluării ne-au permis să decidem de a organiza un ciclu de lecții, orientate pentru amplificarea culturii manageriale a acestei categorii de personal.

Curriculumul a fost elaborat în colaborare cu participanții Școlii, ținând cont de nivelul lor de pregătire, necesități, doleanțe. În rezultat s-a produs îmbinarea concepției formatorului cu viziunea managerială a bibliotecii, ceea ce a permis crearea unui model de învățare propriu. Până în prezent au fost studiate subiectele: bazele conceptuale ale managementului de bibliotecă, planificarea strategică și operativă în bibliotecă, structuri organizaționale ale bibliotecilor, statistica de bibliotecă, evaluarea muncii, legislația de bibliotecă.

Învățarea este maximum orientată spre practică, de aceea conținutul curriculumului este elaborat și implementat în funcție de sarcinile imediate și strategice ale Bibliotecii.

Astfel, în legătură cu programarea conferinței științifice „Calitatea – factor de integrare a bibliotecii în Societatea Informațională”, managerii au studiat tema „Managementul calității în bibliotecă”. Cunoștințele obținute i-au ajutat să realizeze chestionarele „Calitatea de bibliotecă în viziunea personalului Bibliotecii U.T.M.” și „Calitatea serviciilor oferite de Biblioteca U.T.M. în viziunea beneficiarilor săi”, să analizeze munca compartimentelor conduse, să ofere propuneri în vederea îmbunătățirii calității (2).

În perioada de elaborare a planurilor și rapoartelor anuale în cadrul Școlii de Management a fost examinată metodologia

planificării și autoevaluării muncii, aplicarea indicatorilor de performanță în evaluare.

Impactul funcționării ȘM găsit expresie în următoarele. Comparând actele de planificare și dare de seamă de până la funcționarea ȘM și după aceasta, am constatat schimbări esențiale: rapoartele nu mai poartă un caracter descriptiv, în ele urmărindu-se consecvent realizarea obiectivelor, evidențierea punctelor forte și slabe, identificarea cauzelor și efectelor, utilizând comparațiile în orizont de timp; planurile sunt concrete, orientate spre scopuri și obiective, conțin argumentele corespunzătoare, indicatorii statistici, programele specifice de activitate etc.

O altă direcție a Concepției de formare profesională continuă ține de ***însușirea tehnologiilor informaționale***. În acest sens Biblioteca lansează Programe de școlarizare pentru întreg personalul – cel de conducere și cel executiv:

- *„Utilizarea calculatorului. Principii de tehnologii informaționale”* – ciclul de
- lecții teoretice și practice (25 ore), anii 2004-2005, coordonator - serviciul Informatizare;
- *„Utilizarea bazelor de date abonate de Biblioteca UTM”* – lecții teoretice și practice, ianuarie-octombrie 2006; coordonatori - serviciile Informatizare și Asistență Informațională;
- *„Introducerea documentelor retrospective în baza de date la filialele bibliotecii”* – lecții practice, organizate pe parcursul anului 2006; coordonator - serviciul Prelucrare analitico-sintetică a documentelor;
- *„Constituirea colecției în format electronic prin scanarea celor mai solicitate publicații din colecțiile bibliotecii”* – lecții practice, ținute pe parcursul anului 2006; coordonator - serviciul Informatizare.

În afară de instruirea programată, Concepția formării profesionale continue prevede utilizarea modalităților de

perfecționare mai puțin formalizate, așa ca: „poșta circulară”, revistele bibliografice de specialitate, zilele de informare în domeniul specialității, dezbateri profesionale, consultanța metodologică. Cu toate că sunt tradiționale, aceste metode continuă să fie benefice procesului de formare profesională. În favoarea lor s-au pronunțat toți specialiștii Bibliotecii.

Concepția formării profesionale a personalului Bibliotecii UTM include obiective și modalități, care nu au fost încă valorificate. Printre ele menționăm:

- elaborarea unui program automatizat de formare profesională; alcătuirea manualelor electronice practice;
- constituirea în Bibliotecă a unui Centru de formare continuă a beneficiarilor (sub aspect informațional – documentar) și a personalului Bibliotecii;
- amplificarea aspectului umanitar în instruirea profesională a personalului (domeniile: pedagogie, culturologie, filosofie, etica etc.);
- atragerea potențialului uman universitar în formarea profesională continuă a bibliotecarilor.

Pentru Biblioteca UTM perfecționarea personalului nu mai este o sarcină sporadică ca odinioară, ci o direcție permanentă de activitate care se integrează organic în tot ceea, ce constituie conceptul „institutul de bibliotecă performantă”.

### ***Referințe bibliografice:***

1. Republica Moldova. Guvernul. Hotărîre cu privire la organizarea formării profesionale continue: [nr. 1224 din 9 noiemb. 2004]. In: Monitorul Oficial al Rep. Moldova, 2004, nr 208/211, p. 30-38.
2. Conferința Tehnico-Științifică Jubiliară a Colaboratorilor, Doctoranzilor și Studenților, 8-9 oct., 2004. Vol. 4. Biblioteconomie. Informare. Documentare. Calitatea – factor de integrare a bibliotecii în Societatea Informațională. Univ. Tehn. a Moldovei; coord. și red. Z. Stratan. Ch.: Ed. UTM, 2004. 75 p.

## DIVERSITATEA SURSELOR DE INFORMARE – CRITERIU AL MANIFESTĂRII CULTURII INFORMAȚIONALE A STUDENȚILOR

*Elena Bordian*

*The modern society owns a very advanced informational infrastructure. The libraries, the television, the radio, the informational centres, the museum, the press, archives, computer and internet companies, scientific, cultural and education institutions are strong pillars that lies on the bottom of informing people, covering diverse demands of the information consumers.*

Cultura informațională oferă deschideri, oportunități ale integrării studenților în societatea informațională. Nivelul culturii informaționale determină statutul economic, social, profesional al specialistului de mâine. Facilitatea și lărgirea accesului la sursele de informare și documentare, atât locale, cât și externe, implementarea tehnologiilor informaționale moderne, formarea deprinderilor de căutare, selectare, regăsire și utilizare a informației de către studenți este misiunea de bază a Departamentului Informațional Biblioteconomic (DIB) ULIM.

În trecut structurile infodocumentare își concentrau atenția asupra cărților, colecțiilor de documente, având ca scop principal conservarea patrimoniului de cunoaștere a umanității. În prezent majoritatea acțiunilor desfășurate de structurile informaționale au ca obiectiv final difuzarea către utilizatori a cunoașterii, a informației cuprinse în colecții, indiferent de amplasarea teritorială a acestora (4).

Societatea modernă deține o infrastructură informațională foarte dezvoltată. Bibliotecile, televiziunea, radioul, centrele automatizate informaționale, muzee, presa, arhive, companii de calculatoare și Internet, instituții științifice,

culturale și de învățământ sunt piloni puternici ce stau la baza informării omului, acoperind cerințele diverse ale consumatorilor de informație

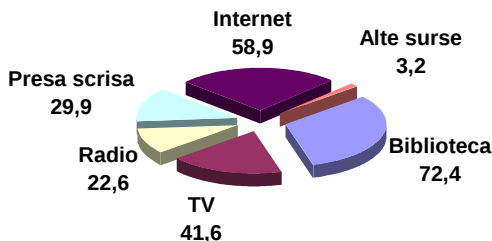
La întrebarea dacă toate aceste structuri nu vor transforma cartea și biblioteca în surse inferioare, am putea răspunde prin mesajul biblioteconomistului englez J.M. Levi-Lembrand: ”Nicicând cartea și biblioteca nu au avut atâta importanță, ca acum. Puternica evoluție a ecranului nu a avut decât să sporească rolul scrisului. Avem de a face cu un aspect fundamental al culturii vremii noastre. Pentru simplul fapt că o cunoaștem și știm s-o utilizăm de multă vreme, cartea este singura, care ne dă acea libertate, fără de care nu există practic culturală veritabilă. Bibliotecile sunt și rămân locul de întâlnire între cultură și știință” (5, p. 80).

Este evident, că pentru a-și îndeplini misiunea cât mai bine, pentru a oferi servicii de calitate, bibliotecile trebuie să identifice prin diverse modalități nevoile și așteptările utilizatorilor. Or, acestea pot fi identificate sub diverse aspecte: tematice, suport de fixare a informației, surse de informare etc. La părerea noastră, diversitatea ori limitarea surselor de informare a beneficiarilor este un criteriu important, care reflectă nivelul de cultură informațională a acestora. Vom încerca să argumentăm acest lucru prin rezultatele sondajului „DIB ULIM în serviciul comunității universitare”, organizat în perioada aprilie-mai 2006 cu scopul amplificării servirii informațional – bibliotecare a procesului educațional și de cercetare universitar (2).

Analiza sondajului efectuat la finele anului de studiu între studenții ULIM ne permite să constatăm, că studenții ULIM folosesc diverse surse de informare în scopul satisfacerii necesităților documentare și informaționale. Răspunsurile respondenților la întrebarea „Din care surse Vă informați mai des” reliefează diversitatea surselor de informare a studenților ULIM. Din gama variată de surse de informare studenții

anchetați preferă biblioteca (72,4%), pe locul doi plasându-se Internetul(58,9%), urmând în ordine descrescândă: TV-41,6%, presa scrisă - 29,9%, radio-ul - 22,6%, alte surse (recomandări ale colegilor, rudelor, etc.) - 3,2% .

### ***Gama surselor de informare ale studenților ULIM***



Situația statistică la acest capitol pentru departamentele concrete ale DIB este prezentată în tabelul 1:

Rezultatele prezentate în tabel ne permit să conchidem asupra următoarelor. Studenții departamentului Științe economice preferă în calitate de surse de informare biblioteca și TV (corespunzător 68,92% și 56,76%), urmând după importanță Internet-ul, presa scrisă, radio și alte surse. Top-ul preferințelor studenților de la departamentele Drept, Istorie și Relații Internaționale, Limbi străine corespunde situației de ordin general (prioritatea bibliotecii și Internet - ului drept sursă de informare).

Datele tabelului mai reliefează influența specificului viitoarei profesii în utilizarea surselor de informare. Astfel, studenții departamentului Jurnalism și Comunicare publică apelează prioritar pentru informare la Internet (63 % dintre respondenții departamentului), urmând TV (61 %), presa scrisă (50 %), biblioteca (47 %), radio (39 %) și alte surse (8 %).

Tabel 1. Gama surselor de informare ale studenților ULIM

| <i>Departament</i>           | Biblioteca |             | TV         |             | Radio     |             | Presa scrisă |             | Internet   |             | Alte surse |            | Total      |
|------------------------------|------------|-------------|------------|-------------|-----------|-------------|--------------|-------------|------------|-------------|------------|------------|------------|
|                              | Numar      | % rasp.     | Numar      | % rasp.     | Numar     | % rasp.     | Numar        | % rasp.     | Numar      | % rasp.     | Numar      | % rasp.    |            |
| Științe economice            | 51         | 68,92       | 42         | 56,76       | 14        | 18,92       | 26           | 35,14       | 40         | 54,05       | 2          | 2,7        | 175        |
| Drept                        | 54         | 93          | 21         | 36          | 18        | 31          | 14           | 24          | 32         | 55          | 1          | 2          | 140        |
| Istorie și RI                | 24         | 37          | 18         | 12          | 8         | 5           | 17           | 11          | 20         | 13          | -          | -          | 65         |
| Psihologie și Asist. sociala | 36         | 86          | 13         | 31          | 6         | 14          | 8            | 19          | 35         | 83          | 1          | 2          | 99         |
| Jurnalism și Com. publică    | 18         | 47          | 23         | 61          | 15        | 39          | 19           | 50          | 24         | 63          | 3          | 8          | 102        |
| Limbă străină                | 33         | 73          | 13         | 29          | 5         | 11          | 12           | 27          | 24         | 53          | 3          | 7          | 90         |
| Medicină                     | 13         | 72          | 9          | 50          | 6         | 33          | 6            | 33          | 6          | 33          | -          | -          | 40         |
| Inginerie și Informatică     | 18         | 47          | 9          | 24          | 8         | 21          | 6            | 16          | 27         | 71          | 1          | 3          | 69         |
| <b>Total</b>                 | <b>247</b> | <b>72,4</b> | <b>142</b> | <b>41,6</b> | <b>77</b> | <b>22,6</b> | <b>102</b>   | <b>29,9</b> | <b>201</b> | <b>58,9</b> | <b>11</b>  | <b>3,2</b> | <b>780</b> |

Studentii departamentului Inginerie și Informatică preferă utilizarea tehnicilor și tehnologiilor informaționale în scopul obținerii informației (pentru Internet au optat 71% dintre respondenții departamentului).

Studentii departamentului Medicină optează pentru bibliotecă drept sursă de informare prioritară (72 %), urmând TV (50%), celelalte surse de informare fiind utilizate în măsură egală.

Dat fiind importanța acordată de către studenți bibliotecii ca sursă de informare, ne-a interesat mult care sunt preferințele studenților pentru acestea. Acest interes și-a găsit expresie în solicitarea răspunsurilor la întrebarea „De serviciile căror instituții info-documentare beneficiați (cu excepția DIB ULIM) ?”. Top - ul preferințelor studenților ULIM pentru instituțiile info - bibliotecare (cu excepția DIB ULIM) poate fi prezentat după cum urmează. În general, studenții ULIM apelează mai mult la serviciile Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova (47,8 % din numărul total al respondenților) și altor biblioteci universitare (19,4 %). În șirul preferințelor urmează alte instituții info-bibliotecare : Biblioteca municipală „B. P . Hasdeu ” (18,8 %), alte instituții (biblioteci specializate) (15,2%), centre de informare și documentare (al Consiliului European, PNUD, ONU, al Ambasadei SUA etc. - 12,9%), Biblioteca Academiei de Științe din Moldova (5,6%).

Tabelul 2 reliefează situația pentru departamentele ULIM, ea fiind similară celei generale universitare, cu unele excepții nesemnificative. Astfel, Biblioteca Națională este acceptată de către studenții tuturor departamentelor drept cea mai preferată instituție info–bibliotecară, pe planul doi fiind specificate diverse instituții. De exemplu, studenții departamentelor Medicină și Științe Economice în ordinea preferințelor indică pe locul II alte biblioteci universitare, studenții departamentelor Jurnalism și Comunicare publică, Psihologie și Asistență Socială, istorie și Relații Internaționale – biblioteca municipală „B. P. Hașdeu), iar cei de la departamentele Limbi străine și Drept – alte instituții. Detaliile statistice pot fi urmărite în continuare:

Tabel 2. Utilizarea serviciilor altor instituții info-bibliotecare (cu excepția DIB)

| <i>Departament</i>          | Biblioteca Națională RM |         | <i>Bibl. Acad. de Științe</i> |         | Bibl. mun. "B.P. Hasdeu" |         | Alte bibl. univ. |         | Centre de Ind. și Doc. |         | Alte instituții |         | Total     |         |
|-----------------------------|-------------------------|---------|-------------------------------|---------|--------------------------|---------|------------------|---------|------------------------|---------|-----------------|---------|-----------|---------|
|                             | Nr. resp.               | % resp. | Nr. resp.                     | % resp. | Nr. resp.                | % resp. | Nr. resp.        | % resp. | Nr. resp.              | % resp. | Nr. resp.       | % resp. | Nr. resp. | % resp. |
| Științe economice           | 28                      | 37,84   | 8                             | 10,81   | 12                       | 16,22   | 19               | 25,68   | 8                      | 10,81   | 5               | 6,76    | 80        | 19,6    |
| Drept                       | 21                      | 36      | 1                             | 2       | 8                        | 14      | 6                | 10      | 6                      | 10      | 11              | 19      | 53        | 13,0    |
| Istorie și RI               | 26                      | 58      | 1                             | 2       | 9                        | 20      | 4                | 9       | 1                      | 2       | 4               | 9       | 45        | 11,1    |
| Patologie și Asist. sociala | 21                      | 50      | 2                             | 5       | 15                       | 36      | 11               | 26      | 5                      | 12      | 8               | 19      | 62        | 15,2    |
| Jurnalism și Com. Publică   | 14                      | 37      | 3                             | 8       | 11                       | 29      | 9                | 24      | 6                      | 16      | 9               | 24      | 52        | 12,7    |
| Limbă străină               | 33                      | 73      | 1                             | 2       | 2                        | 4       | 6                | 13      | 3                      | 7       | 9               | 20      | 54        | 13,2    |
| Medicină                    | 6                       | 33      | 2                             | 11      | 4                        | 22      | 4                | 22      | 2                      | 11      | 2               | 11      | 20        | 4,9     |
| Ing. și Inf.                | 14                      | 37      | 1                             | 3       | 3                        | 8       | 7                | 18      | 13                     | 34      | 4               | 11      | 42        | 10,3    |
| <i>Total</i>                | 163                     | 47,8    | 19                            | 5,6     | 64                       | 18,8    | 66               | 19,4    | 44                     | 12,9    | 62              | 16,2    | 408       | 100     |

Conceperea și orientarea activității instituțiilor informațional-bibliotecare depinde în mare măsură de utilizatori, astfel încât o bună cunoaștere a acestora contribuie la perfecționarea activității structurilor info - documentare, a interacțiunii specialiștilor cu cei pe care îi servesc și implicit, la creșterea culturii informaționale a viitorilor specialiști.

Rezultatele sondajului „Departamentul Informațional Biblioteconomic în serviciul comunității universitare” au confirmat așteptările noastre vizavi de utilizarea de către studenții ULIM a diverselor surse de informare, a multiplelor genuri de documente etc. Biblioteca este specificată drept sursă indispensabilă procesului educațional și de cercetare, dar în același timp este important ca aceasta să facă față provocărilor mediilor interne și externe, corespunzând standardelor unei instituții competitive.

### **Referințe bibliografice:**

1. Republica Moldova. Parlamentul. Lege cu privire la informatizare și resursele informaționale de stat: [nr. 467–XV din 21 noiemb. 2003]. În: Monitorul Oficial al Rep. Moldova, 2004, nr 6/12, p. 23-31.
2. Departamentul Informațional Biblioteconomic în serviciul comunității universitare: rap. de cercetare. Ch., 2006. 29 p.
3. Domocoș, Simona. Importanța informației pentru bibliotecile sec. XXI. In : Biblioteca, 2004, nr 2, p. 47-48.
4. Porumbeanu, Octavia-Luciana. Utilizatorii și intermediarii de informații și documente în epoca contemporană [on-line]. București, 2004. [citată 28.09.06]. Accesibil Internet: [www.unibuc.ro/eBooks/filologie/utilizatorii/index.htm](http://www.unibuc.ro/eBooks/filologie/utilizatorii/index.htm)
5. Stoica, Ion. Criza în structurile infodocumentare: sensuri și semnificații contemporane. Constanța: Ex Ponto, 2001. 221 p.

## ASPECT COMPORTAMENTAL VS CULTURA INFORMAȚIONALĂ A UTILIZATORILOR BIBLIOTECII UNIVERSITARE

*Eleonora Idrisov*

*The author reflects the direct connection between the behaviour and the informational culture of the university library users. There are some certain categories of users, related to their possessed level of the informational culture, presented here: new users (students, masters, candidates for a doctor's degree); students in the 2<sup>nd</sup> -3<sup>rd</sup> year (the last year of study); students with low attendance. The material evolves the specific features of each of the proposed categories.*

Revoluția informațională este marcată, la ora actuală, prin creșterea permanentă a fluxului de informație. Nimeni n-ar putea traversa noianul informațional, dacă n-ar poseda o cultură informațională.

Cultura informațională a fost definită ca „abilitatea de a localiza, a evalua și a utiliza în mod efectiv informația necesară”. Este menționat chiar faptul, că aceasta reflectă abilitatea de a supraviețui în secolul al XXI – ea (2).

Necesitatea promovării culturii informaționale este determinată de diversitatea tehnologiilor de informare, schimbarea rapidă a instrumentelor de căutare, diversitatea modalităților de acces. Modernizarea permanentă a tehnologiilor informării și comunicării conduc la schimbarea comportamentului utilizatorilor, nivelul de educație al acestora, barierele întâlnite în procesul de informare.

Biblioteca universitară sprijină procesul de studiu și cercetare, contribuie la dezvoltarea socială și culturală a comunității, deținând un rol deosebit de important în satisfacerea nevoilor de informare și în procesul de formare a culturii informaționale a viitorilor specialiști.

Biblioteca universitară este o forță polarizatoare, ce atrage în jurul ei pe toți cei interesați, devenind un câmp deschis al relațiilor intelectuale (3). Ea își pune drept scop de a ajuta utilizatorul să cunoască ofertele documentare și informaționale, instrumentele de informare și cercetare documentară, resursele informative, tehnologiile informaționale.

Utilizatorul trebuie să țină piept unei producții de informații în continuă creștere, să dobândească noi competențe complementare sau suplimentare, să-și pună în evidență aptitudinile, să și le dezvolte.

În funcție de nivelul deținut al culturii informaționale, putem evidenția următoarele categorii de utilizatori ai Departamentului Informațional Biblioteconomic (DIB) ULIM:

- **utilizatorii noi** (studenți, masteranzi, doctoranzi, recent încadrați la ULIM); Caracteristici ale culturii informaționale: lipsa capacităților de orientare în spațiile funcționale ale DIB; orientarea prioritară pentru documente tradiționale; cunoștințe minime privind sistemul instituțiilor informaționale, serviciile prestate de către acestea și fluxul informațional; lipsa deprinderilor de muncă intelectuală (conspectarea documentelor; ținerea fișierului personal etc.);
- **studenții anilor 2-3**; posedă capacități de utilizare a catalogului electronic; folosesc diverse genuri de documente în funcție de scopul solicitării informaționale; apelează la diferite surse de informare – alte instituții, alte recomandări etc.;
- **studenții anului 3-4** (ultimul an de studiu); necesitățile informaționale sunt variate, cu orientare preponderentă pentru documentele netradiționale; sunt implicați în elaborarea și promovarea studiilor științifice individuale – teze de licență, proiecte, programe etc.;

- ***studenții, încadrați în procesul de studii cu frecvență redusă***; posedă un nivel redus de cultură informațională, acest aspect fiind influențat de specificul procesului educațional. Vizavi de această categorie DIB ULIM poate aplica o gamă limitată de pârgii de formare a culturii informaționale dat fiind timpul redus de încadrare a acestora în procesul de studiu; Metodele utilizate de către DIB în acest sens, poartă un caracter sporadic, temporar, neprogramat.

Nivelul culturii informaționale deținut de către studenți este în proporție directă cu aspectul comportamental al acestora. Concluziile prezentate în continuare sunt bazate pe analiza comportamentală a categoriilor menționate, efectuată în spațiul Sălii de Lectură nr.1 în anul de studiu 2005/2006. Această analiză a inclus următoarele metode: observări, discuții, implicații directe în procesul de servire a categoriilor de utilizatori, chestionar al sondajului „Departamentul Informațional Biblioteconomic în serviciul comunității universitare” (martie – aprilie, 2006).

O dată cu informatizarea proceselor de muncă, prin creșterea concomitentă și indispensabilă a nivelului științific și cultural, se modifică și comportamentul uman. În publicațiile de specialitate cultura comportamentală este definită drept „o funcție culturală , determinată informațional, care se formează și se consolidează ca urmare a interacțiunii unor mesaje, al căror sens se grefează pe zestrea de predispoziții, conducând la performanțe înscrise pe întregul spectru potențial” (5, p. 35). În funcție de prevederile menționate, cultura comportamentală a utilizatorilor DIB ULIM poate fi caracterizată după cum urmează:

- ***utilizatorii noi*** (studenți, masteranzi, doctoranzi, recent încadrați la ULIM) sunt stânjențiți, încearcă o reținere firească, necunoscând normele și prevederile comunității universitare, ale relațiilor bibliotecii cu utilizatorul;

Necesitățile informaționale sunt formulate neclar, neconcret, aceștia utilizând preponderent documente tradiționale ( informație pe hârtie ); Studenții anului I foarte greu acceptă corelația directă între scopul necesității informaționale și destinația funcțională a categoriilor concrete de documente; ezită pentru apelarea la serviciile personalului DIB;

- ***studenții anilor 2-4*** au un comportament necomplexat, intervenind cu propuneri concrete, implicându-se în elaborarea unor concepte, studii, proiecte de cercetare; nu ezită în apelarea la serviciile și ajutorul bibliotecarilor, selectând riguros sursele recomandate în funcție de necesitățile concrete; ei sunt aceea categorie, care acceptă fenomenul „biblioteca fără pereți”.

În concluzie putem menționa, că utilizatorii Departamentului Informațional Biblioteconomic ULIM sunt contribuabili, membrii ai comunității universitare cu un anumit comportament, cu diverse necesități informaționale și documentare, cu reacții diverse la serviciile oferite, la necesitatea respectării anumitor obligațiuni.

Pe parcursul anilor de studiu utilizatorul DIB din persoană închisă, necomunicabilă, simplu executor, se transformă în utilizator-partener al angajatului DIB ULIM.

Sub influența noilor tehnologii informaționale, implementate în societatea actuală, a culturii personale a utilizatorului, se modifică și relația bibliotecar – utilizator. Deși în prezent utilizatorul cunoaște și posedă, în mare măsură, noile tehnologii informaționale, necesitatea asistenței bibliotecarului în procesul de căutare a informației este necesară. Odată cu timpul crește cantitatea de informații, și pentru a naviga în acest ocean de informații este nevoie de un mediator, un atotștiutor, abil să acorde ajutor prompt și calitativ.

Bibliotecarii sunt parteneri direcți ai procesului educațional, contribuind la formarea studenților drept creatori / consumatori efectivi de informație (2).

***Referințe bibliografice:***

1. Departamentul Informațional Biblioteconomic în serviciul comunității universitare: rap. de cercetare. Departamentul Inf. Biblioteconomic ULIM. Ch., 2006. 29 p.
2. Porumbeanu, Octavia-Luciana. Utilizatorii în epoca contemporană. In: Magazin bibliologic, 2006, nr 1, p. 42-57.
3. Rusea, Lili. Formarea utilizatorilor. In: Biblioteca, 2004, nr 3, p.78-80.
4. Stoica, Ion. Criza în structurile infodocumentare: sensuri și semnificații contemporane. Constanța, 2001. 222 p.
5. Stoica, Ion. Informație și comportament: sinteze, reflecții, atitudini. București: Ed. Tehnică, 1997, p. 34-37.

**SATISFACEREA NECESITĂȚILOR  
INFORMAȚIONAL-DOCUMENTARE A  
UTILIZATORILOR:  
(pe marginea rezultatelor unui sondaj)**

***Lorina Beșelea***

*The presented material presents the results of the research “Informational and Librarianship Department – in service of the university community” (March- April, 2006) related to the level of didactic literature assurance and the thematic diversity of Informational Librarianship Department collections. Therefore, the results of the research advises the Informational and Librarianship Department in the augmentation of the diversity of themes (the collections of the Engineering and Computer science compartment, Journalism and Public Communication, as well as History and International Relations compartment.*

Orientarea strategică a Departamentului Informațional Biblioteconomic (DIB) ULIM este de a presta servicii moderne și accesibile utilizatorilor pentru a răspunde provocărilor, schimbărilor mediilor informațional-tehnologice.

În acest sens DIB ULIM urmărește facilitarea și lărgirea accesului la surse de informare și documentare (interne și externe) prin implementarea tehnologiilor informaționale moderne, formarea deprinderilor de căutare, selectare, regăsire și utilizare a informației de către utilizatori. Actor important al procesului educațional și de cercetare, DIB pregătește utilizatorii pentru orientarea și utilizarea eficientă a oportunităților lumii informaționale, atât pe parcursul anilor de studenție, cât și pentru întreaga perioadă de activitate profesională (2, p.5). Este vorba despre implementarea principiilor inerente Procesului Bologna, ce țin de amplificarea calității procesului de studiu, a mobilității studenților, acceptarea instruirii continue drept suport pentru o carieră și un profesionalism performant. O problemă la zi devine formarea culturii informaționale a studenților, viitorilor specialiști.

La etapa actuală de dezvoltare și utilizare a informației, în virtutea complexității și dinamismului servirii informațional-bibliotecare, orientării necesităților informaționale, crește rolul cercetărilor sociologice în cadrul instituțiilor info-documentare. Acestea oferă un suport fundamental pentru evaluarea resurselor deținute, a serviciilor oferite, a nivelului profesional al angajaților.

Pentru a răspunde la întrebările ce vizează aprecierea de către utilizatorii DIB a calității resurselor oferite, a satisfacerii vizavi de serviciile prestate, în perioada martie-aprilie 2006, serviciul Relații cu Publicul al DIB ULIM a organizat sondajul „Departamentul Informațional Biblioteconomic în serviciul comunității universitare”.

Scopul sondajului:

- îmbunătățirea servirii informațional-bibliotecare a procesului educațional universitar;
- amplificarea utilizării resurselor și spațiilor funcționale ale DIB ULIM;
- conștientizarea de către universitari, studenți a necesității deținerii informației (3, p.4).

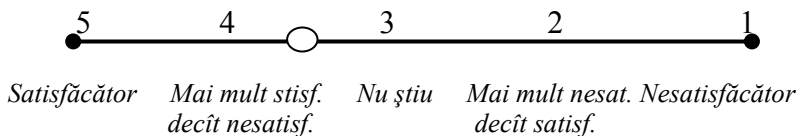
Rezultatele cercetării au fundamentat un program de ameliorare a activității serviciilor Departamentului Informațional Biblioteconomic ULIM.

Unul dintre aspectele importante, supuse cercetării în cadrul sondajului, ține de situația privind nivelul de asigurare cu literatură didactică și diversitatea tematică (de conținut) a colecțiilor DIB. Să urmărim în continuare care sunt aprecierile studenților ULIM la aceste capitole.

Analiza răspunsurilor la întrebarea „În ce măsură sunteți satisfăcut de asigurarea cu literatură didactică?” ne permite să conchidem, că majoritatea respondenților au pledat pentru varianta de răspuns „mai mult satisfăcător decât nesatisfăcător” - 39,9 %. Tabelul de mai jos reflectă situația detaliată privind asigurarea cu literatură didactică pentru fiecare departament ULIM.

| Departament                       | Satisfăcător |             | Mai mult satisf. decât nesatisf. |             | Nu știu   |            | Mai mult nesatisf. decât satisf. |             | Nesatisf. |            | Total      |            |
|-----------------------------------|--------------|-------------|----------------------------------|-------------|-----------|------------|----------------------------------|-------------|-----------|------------|------------|------------|
|                                   | Nr. răsp.    | % resp.     | Nr. răsp.                        | % resp.     | Nr. răsp. | % resp.    | Nr. răsp.                        | % resp.     | Nr. răsp. | % resp.    | Nr. răsp.  | % resp.    |
| Științe economice                 | 25           | 33,78       | 28                               | 37,84       | 1         | 1,35       | 17                               | 22,97       | 1         | 1,35       | 72         | 21,4       |
| Drept                             | 22           | 38          | 24                               | 41          | 3         | 5          | 7                                | 12          | 1         | 2          | 57         | 16,9       |
| Istorie și relații internaționale | 4            | 9           | 7                                | 16          | 0         | 0          | 14                               | 31          | 2         | 4          | 27         | 8,0        |
| Psihologie și Asistență socială   | 10           | 24          | 19                               | 45          | 2         | 5          | 8                                | 19          | 2         | 5          | 41         | 12,2       |
| Jurnalism și Comunicare Publică   | 6            | 16          | 13                               | 34          | 5         | 13         | 12                               | 32          | 2         | 5          | 38         | 11,3       |
| Limbi străine                     | 10           | 22          | 24                               | 53          | 6         | 13         | 6                                | 13          | 1         | 2          | 47         | 13,9       |
| Medicină                          | 7            | 39          | 5                                | 28          | 1         | 6          | 4                                | 22          | 1         | 6          | 18         | 5,4        |
| Inginerie și Informatică          | 2            | 5           | 16                               | 42          | 8         | 21         | 10                               | 26          | 1         | 3          | 37         | 10,9       |
| <b>Total</b>                      | <b>86</b>    | <b>25,2</b> | <b>136</b>                       | <b>39,9</b> | <b>26</b> | <b>7,6</b> | <b>78</b>                        | <b>22,9</b> | <b>11</b> | <b>3,2</b> | <b>337</b> | <b>100</b> |





Acest indicator este relativ bun, deoarece prezintă situația generală asupra diversității tematică și de conținut a colecțiilor DIB.

Sunt satisfăcuți, în general, de diversitatea tematică / de conținut a colecțiilor DIB studenții departamentelor Limbi străine, Psihologie și Asistență Socială, Științe Economice. Mai puțin sunt satisfăcuți în acest sens studenții departamentelor Inginerie și Informatică, Jurnalism și Comunicare Publică, Istorie și Relații Internaționale, Medicină. Tabelul 2 prezintă situația statistică concretă pe departamente.

Prin răspunsurile obiective, concrete, corespunzătoare realității, respondenții și-au demonstrat atât nivelul de cultură generală, cât și nivelul de cultură informațională.

Sintezele obținute în rezultatul sondajului vor fi utilizate în scopul îmbunătățirii funcționării spațiilor DIB, asigurării corelației dintre structura și conținutul necesităților și preferințelor info-documentare ale beneficiarilor, precum și a culturii servirii informațional-bibliotecare. Astfel, în anul 2007 DIB ULIM trebuie să depună eforturi considerabile pentru amplificarea diversității tematică / de conținut a colecțiilor la compartimentele inginerie și informatică, jurnalism și comunicare publică, istorie și relații internaționale.

Tabel 2. În ce măsură sunteți satisfăcut de diversitatea tematică/de conținut a colecțiilor

| Departament                       | Satisfăcător |             | Mai mult satisf. decât nesatisf. |             | Nu știu   |             | Mai mult nesatisf. decât satisf. |             | Nesatisf. |            | Total      |            |
|-----------------------------------|--------------|-------------|----------------------------------|-------------|-----------|-------------|----------------------------------|-------------|-----------|------------|------------|------------|
|                                   | Nr. rasp.    | % resp.     | Nr. rasp.                        | % resp.     | Nr. rasp. | % resp.     | Nr. rasp.                        | % resp.     | Nr. rasp. | % resp.    | Nr. rasp.  | % resp.    |
| Științe economice                 | 18           | 24,32       | 22                               | 29,73       | 12        | 16,22       | 11                               | 14,86       | 2         | 2,7        | 65         | 19,8       |
| Drept                             | 15           | 26          | 29                               | 50          | 8         | 4           | 2                                | 3           | 2         | 3          | 56         | 17,0       |
| Istorie și relații internaționale | 8            | 18          | 6                                | 13          | 4         | 9           | 8                                | 18          | 0         | 0          | 26         | 7,9        |
| Psihologie și Asistență socială   | 10           | 24          | 14                               | 33          | 9         | 21          | 7                                | 17          | 1         | 2          | 41         | 12,5       |
| Jurnalism și Comunicare Publică   | 8            | 21          | 12                               | 32          | 3         | 8           | 13                               | 34          | 2         | 5          | 38         | 11,6       |
| Limbă străină                     | 13           | 29          | 19                               | 42          | 7         | 16          | 7                                | 16          | 0         | 0          | 46         | 14,0       |
| Medicină                          | 7            | 19          | 4                                | 22          | 1         | 6           | 6                                | 33          | 1         | 6          | 19         | 5,8        |
| Inginerie și Informatică          | 9            | 24          | 7                                | 18          | 11        | 29          | 9                                | 24          | 1         | 3          | 37         | 11,4       |
| <b>Total</b>                      | <b>88</b>    | <b>25,8</b> | <b>113</b>                       | <b>33,1</b> | <b>55</b> | <b>16,1</b> | <b>63</b>                        | <b>18,5</b> | <b>9</b>  | <b>2,6</b> | <b>328</b> | <b>100</b> |

### ***Referințe bibliografice:***

1. Cojocaru, Lidia. Metode și tehnici de cercetare sociologică: (note de curs). Acad. de Studii Economice a Moldovei. Ch., 2005. 350 p.
2. Corghenci, Ludmila; Ghețu, Veronica. Cultura informațională și procesul educațional. In: Symposia Professorum. Seria Biblioteconomie. Informare. Documentare. Univ. Liberă Int. din Moldova. Ch., 2005, p. 5-11.
3. Departamentul Informațional Biblioteconomic în serviciul comunității universitare: raport de cercetare. Univ. Liberă Int. din Moldova. Ch., 2006. 29 p.
4. Direcții strategice de activitate 2002 – 2005. Departamentul Inf. Biblioteconomic al Univ. Libere Int. din Moldova. Ch., 2001. 20 p

**SERVICIILE DEPARTAMENTULUI  
INFORMAȚIONAL BIBLIOTECONOMIC ULIM  
ÎN APRECIEREA STUDENȚILOR  
DEPARTAMENTULUI LIMBI STRĂINE  
(pe marginea rezultatelor sondajului DIB ULIM)**

*Natalia Ghimpu*

*The author reveals themes related to the quality of the informational- library service of the Foreign Languages Department of ULIM (Free International University of Moldova) students. There are included here some advices and suggestions connected to the solving of some organizational aspects, the diversity of resources and the functioning of structure units of the Informational and Librarianship Department.*

Odată cu creșterea cerințelor info–documentare pe piața informațională, fiecare instituție este pusă în situația de crea condiții pentru a menține și a atrage utilizatorii prin îmbunătățirea ofertei de informare și documentare. În acest sens sunt folosite diverse metode de analiză și sinteză, cercetări sociologice, organizate în cadrul instituțiilor info-bibliotecare, în scopul amplificării și diversificării serviciilor oferite.

Calitatea serviciilor informațional-bibliotecare este în proporție directă cu calitatea resursele documentare și informaționale, puse la dispoziția utilizatorilor, cu posibilitățile de acces la acestea, nivelul profesional al angajaților etc.

Pentru a menține competitivitatea, a face față provocărilor mediilor interne și externe echipa Departamentului Informațional Biblioteconomic (DIB) caută permanent răspuns la întrebările: cum apreciază utilizatorii DIB calitatea resurselor oferite?; cât sunt de satisfăcuți vizavi de serviciile prestate ?; ce este bine și ce este rău la DIB de pe poziția comunității universitare? (1, p. 4).

Răspunsurile la aceste întrebări sunt importante în contextul reformei procesului educațional, elaborării noilor politici și strategii universitare în corespundere cu prevederile Procesului de la Bologna (politica calității, autonomie, instruire pe parcursul întregii vieți etc.).

De aici a reieșit necesitatea unui studiu complex vizavi de opinia comunității universitare privind serviciile info-bibliotecare, oferite de către DIB. Sondajul a fost organizat de către serviciul Relații cu Publicul al Departamentul Informațional Biblioteconomic ULIM, în perioada martie-aprilie 2006 (1).

**Scopul sondajului** - îmbunătățirea servirii informațional – bibliotecare a comunității universitare; lărgirea utilizării resurselor și a spațiilor DIB ULIM; asigurarea relevanței și pertinentei resurselor deținute necesităților și cerințelor utilizatorilor; majorarea vizitelor utilizatorilor în sălile de lectură etc.

Sondajul reflectă opiniile studenților tuturor departamentelor ULIM. În continuare prezentul material oglindește opiniile, părerile studenților Departamentului Limbi Străine (DLS), expuse și sintetizate în cadrul sondajului. Pentru cei 352 studenți ai DLS au fost difuzate 51 anchete, astfel asigurând reprezentativitatea și veridicitatea informației recepționate (restituite 45 de chestionare completate).

Pentru cumularea informației a fost difuzat un chestionar – anonim, acesta incluzând întrebări deschise și închise (cu alegere multiplă), directe și indirecte. Chestionarul a fost structurat în felul următor: întrebări referitor la persoanele intervievate; opinii ale persoanelor intervievate ce țin de accesul la resursele documentare și informaționale DIB ; calitatea serviciilor prestate în spațiile funcționale DIB; aprecierea profesionalismului personalului DIB.

Răspunsurile la primele trei întrebări ale chestionarului ne permit să prezentăm următorul *tablou general al intervievaților*

din partea DLS. Structura eșantionului poate fi prezentată după cum urmează: 2 studenți - nivelul zero, 15 studenți - anul întâi de studiu, 14 studenți - anul doi de studiu, 10 studenți - anul trei de studiu, 4 studenți - anul patru de studiu. Cei 45 de studenți chestionați constituie 13,2 % din numărul total de studenți respondenți. S-a constatat, că predomină numărul de studenții înmatriculați pe bază de contract (36 %) în comparație cu cei înmatriculați în baza concursului general (9 %). Printre studenții intervievați de la DLS predomină reprezentanți ai sexului feminin – 42 (18% din numărul total de respondenți) vizavi de cei ai sexului masculin – 3 (corespunzător 3%) (1, p. 6-7).

În *calitate de surse de informare* studenților DLS ULIM preferă biblioteca - 73 %; urmând: Internet-ul - 53%, TV – 29 %, presa scrisă – 27 %; radio – 11 %; alte surse (recomandări ale colegilor, rudelor etc.) – 7 %.

Promițătoare și îmbucurătoare sunt răspunsurile la întrebarea „*Cât de des citiți ?*” - 51% dintre studenții DLS ULIM citesc în fiecare zi, urmând după intensitate procesul de lectură în zilele de odihnă - 27 %, în perioada vacanțelor – 7 %. Spre regret, foarte rar citesc 9 % dintre studenții DLS. La părerea noastră, situația statistică reflectă specificul domeniului profesional, adică necesitatea permanentă de a lectura, de a traduce, de a cunoaște valorile literaturii naționale și universale.

Așteptările noastre au fost confirmate și prin răspunsurile studenților DLS la întrebarea „*De serviciile căror instituții info-bibliotecare beneficiați (cu excepția DIB ULIM)?*”. Numărul unul în preferințele studenților Departamentului Limbi Străine ULIM este instituția info-bibliotecară, ei apelând mai mult la serviciile Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova - 73 % și ale altor instituții - 20%. La alte biblioteci universitare apelează - 13 % dintre studenții respondenți ai DLS, urmând Biblioteca Municipală

„B.P. Hașdeu” - 4 % și centrele de informare și documentare (al Consiliului Europei, PNUD, ONU, al Ambasadei SUA etc.), Biblioteca Academiei de Științe din Moldova - 2 %.

Răspunsurile la întrebarea **„Cât de des vizitați spațiile funcționale ale DIB ULIM ?”** au reliefat faptul, că majoritatea studenților DLS vin la DIB în fiecare zi, pe parcursul săptămânii - 36%. În zilele de odihnă aceștia nu preferă să viziteze DIB (1, p. 10). În acest sens putem conchide asupra existenței unui program rațional de funcționare a spațiilor DIB, convenabil și apreciat de către utilizatori.

La capitolul scopul vizitelor în spațiile funcționale DIB, studenții DLS au următoarele preferințe: pregătirea pentru orele de curs – 82 %, efectuarea sarcinilor individuale – 67 %, identificarea documentului necesar în scopul xero-copierii acestuia – 22 %, a petrece timpul liber - 4 % și pentru a fi la curent cu noutățile – 4 %.

La capitolul privind **preferințele studenților ce țin de modul de servire în spațiile DIB ULIM**, studenții DLS ULIM preferă servicii în condiții de acces liber la raft - 87 %. Această preferință este determinată de următoarele avantaje ale accesului liber la raft: formare deprinderilor de orientare în spațiile DIB; cunoașterea amplasării resurselor info-documentare; operativitatea găsirii și regăsirii surselor de informare și documentare; lărgirea accesului la informație; respectarea principiului liberului acces la informație. Alegerea acestui mod de servire demonstrează și deținerea de către studenții DLS ULIM a unui nivel înalt de cultură informațională.

În condiții de acces liber la raft studenții DLS specifică 3 factori, care împiedică utilizarea eficientă a resurselor documentare. Este vorba despre:

- lipsa garderobei – 60% dintre respondenții DLS;
- lipsa documentului solicitat la raft - 51 %;

- număr insuficient de exemplare al aceluiași titlu la raft - 24 %.

Lipsa documentului solicitat la raft ține de ordinea colecțiilor, amplasarea documentelor utilizate, re-aranjarea documentelor incorect de către utilizatori. Documentele utilizate se plasează în locuri speciale, dar din păcate beneficiarii încalcă aceste cerințe. Referitor la insuficiența numărului de exemplare al aceluiași titlu e de menționat, că politica de dezvoltare a resurselor documentare și informaționale DIB este orientată pentru lărgirea accesului la informație, predominând varietatea titlurilor vizavi de numărul de exemplare. Implementarea acestei politici este asigurată de condițiile practice necesare: număr suficient de locuri/utilizatori, oferite simultan; spații selențioase și de lucru în grup; program de funcționare etc. Serviciile netradiționale, oferite în incinta spațiilor DIB (cum ar fi: fotocopierea, scanarea ) la fel sunt orientate în sprijinul acestei politici.

Referitor la varietatea genurilor de documente utilizate, răspunsurile studenților DLS se prezintă în felul următor. Ei optează preponderent pentru utilizarea nelimitată a Internet-ului - 49 % și a documentelor tradiționale - 42 %, urmând pe locul trei îmbinarea organică a diverselor genuri de documente – 38 %, CD, DVD, casete video – 18 %. Deci, putem conchide că studenții DLS ULIM optează pentru utilizarea noilor tehnici și tehnologii informaționale, dar păstrând locul și rolul cărți (în format tradițional) în procesul de instruire, informare și documentare.

Referitor la *asigurarea cu literatură didactică*, majoritatea respondenților DLS ULIM au pledat pentru varianta de răspuns „mai mult satisfăcător decât nesatisfăcător” - 63%. Urmează variantele de răspuns „satisfăcător” - 22 % și „mai mult nesatisfăcător decât satisfăcător” - 13 %.

Aprecierile studenților DLS la capitolul *diversitatea tematică* ne permit să confirmăm, că în general ei sunt

mulțumiți de varietatea tematicii oferită: satisfăcător – 29 %, mai mulț satisfăcător decât nesatisfăcător – 42 %, mai mult nesatisfăcător decât satisfăcător” - 16 %.

**Amplasarea colecțiilor** unei instituții info-bibliotecare este subordonată specificului procesului de servire (utilizatori, spații, necesități etc.) îmbinat cu rigorile profesional bibliotecare (clasificare zecimal-universală, cota etc.). Prin amplasarea și prezentarea colecțiilor DIB ULIM se orientează pentru o servire operativă, confortabilă, echitabilă. Acest aspect este apreciat de către studenții DLS în felul următor: satisfăcător - 58 %; mai mult satisfăcător decât nesatisfăcător – 31 % .

În ce privește **calitatea serviciilor**, oferite în spațiul funcțional al Sălii de Lectură nr. 3 „Filologie Romano – Germanică” avem următoarele date: calificativul „satisfăcător” semnat de către 69 % dintre respondenții DLS, iar „mai mult satisfăcător decât nesatisfăcător” – de către 27 %.

Studenții DLS sunt satisfăcuți, în general, de programul actual de funcționare al spațiilor DIB, consemnând acest fapt prin aprecierile: „satisfăcător” – 64 %; „mai mult satisfăcător decât nesatisfăcător” – 31 %.

**Dotarea tehnică a spațiilor funcționale** DIB ULIM (copiator, imprimantă, computere, stații de lucru, acces Internet, OPAC, echipament pentru studierea individuală a limbilor străine etc.) este apreciată de către studenții DLS: „mai mult satisfăcător decât nesatisfăcător” – 36%, satisfăcător - 29 %, iar prin calificativul „mai mult nesatisfăcător decât satisfăcător” - 18 %. Aceste aprecieri orientează în general DIB ULIM pentru intensificarea procesului de promovare și de utilizare a noilor tehnici și tehnologii, de înnoire a echipamentului tehnic deținut.

Analiza răspunsurilor la întrebarea „**Cum apreciați atitudinea bibliotecarilor față de utilizator**”, reflectă rezultatele politicilor implementate la DIB ULIM: „Biblioteca

utilizatorului”, „Clientul nostru – partenerul nostru”, „Grija față de noii beneficiari” etc. Studenții chestionați au apreciat acest aspect prin calificativele: „satisfăcător” - 56%; „mai mult satisfăcător decât nesatisfăcător” - 38 %.

Menținerea și atragerea utilizatorilor la instituția infobibliotecară depinde direct de **mediul creat pentru informare și documentare** (design, lumina, amplasarea locurilor pentru lectură, echipament audio – video, computer etc. ). Aprecierile studenților DLS privind mediul oferit pentru informare și documentare sunt următoarele: satisfăcător – 51 %; mai mult satisfăcător decât nesatisfăcător – 38%.

Cum apreciază studenții DLS relațiile, stabilite cu personalul DIB, în procesul de servire informațional – bibliotecară ? Observăm, că aprecierea „bune, binevoitoare” este specificată de 60 % dintre respondenți, „relații formale” - de 29 %, „relații de dependență” – de 4 %

Studenții DLS au demonstrat viziuni clare, corecte, argumentate prin aprecierea **calităților, necesare bibliotecarului ULIM**. Astfel, topul calităților, specificate de către studenții DLS, poate fi prezentat în felul următor: cunoașterea standardelor și rigorilor de specialitate - 56%; operativitatea în activitate - 50 %; capacitatea de a comunica - 33 %. Preferințele utilizatorilor pentru alte calități: flexibilitate - 27 %; capacitate de a analiza și de a sintetiza - 22 %; formator – 16 %.

Prin intermediul chestionarului studenții DLS au fost rugați să evidențieze acele cuvinte-cheie, care reflectă rolul și locul DIB în comunitatea universitară. În viziunea acestora cuvintele-cheie sunt: *dezvoltarea personalității; самый главный департамент УЛИМ; ajutor; flexibilitate; dezvoltare; intelect; important; util, necesar; informație; comunicare; rapiditate; avantajos; instruire; acces nelimitat; sursă de informare și documentare; eficiență; cunoaștere;*

*dezvoltare intelectuală; educație; cultură; informație; inovație; perseverență; înțelepciune.*

Aceste cuvintele-cheie au legătură directă cu schimbările mediilor educațional, tehnic, tehnologic, informațional etc. Faptul, că ele sunt atribuite Departamentului Informațional Biblioteconomic confirmă importanța DIB în procesul educațional și de cercetare universitar.

În rezultatul sondajului, Departamentului Informațional Biblioteconomic ULIM, a ajuns la următoarele concluzii și propuneri, ele fiind orientate pentru îmbunătățirea servirii informațional-bibliotecare a comunității universitare (1, p. 23-24):

***Aspecte organizaționale. Resurse:***

- studenții DIB utilizează diverse pârgii (genuri documente, surse, instituții etc.) de informare și documentare, vizitând spațiile DIB preponderent în scop de pregătire pentru orele de curs;
- preferând servirea în condiții de acces liber la raft, utilizatorii sugerează necesitatea re-amenajării Sălii de Lectură nr. 1 (unica funcționând în regim de „cerere – ofertă”);
- amplificarea culturii informaționale a utilizatorilor (curs special, materiale promoționale, consultații etc.);
- îmbinarea organică a tuturor purtătorilor de informație, păstrând rolul și locul cărții ca sursă preferată de informare și documentare;
- facilitarea accesului Internet din spațiile DIB;
- îmbunătățirea calității serviciilor oferite în Mediateca ULIM (diversitate; operativitate; cultura servirii etc.);
- ameliorarea completării colecțiilor DIB cu publicații ale autorilor străini, materiale de analiză și critică literară, precum și publicații în sprijinul procesului de traducere etc.;

### ***Funcționarea unităților de structură DIB. Personal:***

- re-așezarea organizațională și funcțională a Mediatecii ULIM (concept; servicii; resurse etc.);
- amplificarea culturii servirii, culturii comunicării în spațiile funcționale DIB;
- ameliorarea mediului / condițiilor, create în spațiile DIB (temperatură, condiționare etc.);
- asigurarea funcționalității biblioteconomice a Sălii de Lectură nr. 3 (accentuarea activităților specifice unei săli de lectură);
- instruirea continuă a bibliotecarilor (resurse, mânăuirea noilor tehnici și tehnologii, arta comunicării și a convingerii etc.).

### ***Referințe bibliografice:***

1. Departamentul Informațional Biblioteconomic în serviciul comunității universitare: rap. de cercetare. Univ. Liberă Int. din Moldova; echipa de lucru: L. Corghenci, M. Calistru, E. Idrisov, ... Ch., 2006. 29 p.
2. Porojan, D. Statistica și teoria sondajului. B.: Șansa SRL, 1993. 430 p.

## **LUNA LICENȚIATULUI – FORMĂ EFECTIVĂ DE PROMOVARE A CULTURII INFORMAȚIONALE**

*Inesa Soltan*

*This communication reflects and explain the importance of these activities, that contribute towards informational culture promotion of the future specialists .In the arrangement of LLC are systematized a lot of forms and methods which facilitate in the elaboration and structure of the year thesis and diploma thesis .The licentiate Month DIB LIM is a complex activity of information, documentation and consultation oriented for satisfaction of the requirements and specifically necessity of the concrete group of beneficiaries of DIB ULIM being determined by the elaboration and Diploma Thesis presentation and defending the exams degree.*

Competitivitatea unei instituții info-documentare, în mare parte, este determinată de gama serviciilor informaționale, complexitatea acestora, precum și de orientarea permanentă pentru înnoirea și diversificarea ofertelor. În acest sens este semnificativă activitatea Departamentului Informațional Biblioteconomic (DIB) privind implementarea unei noi forme de servire informațională – Luna Licențiatului (LLC).

LLC este o activitate complexă de informare, documentare și consultare, orientată pentru satisfacerea cerințelor și necesităților specifice ale unui grup concret de beneficiari ai DIB ULIM – studenții ultimului an de studiu, implicați în elaborarea, prezentarea și susținerea în public a tezei de licență (și a altor studii științifice) (1; 2; 5)

De ce și-a propus DIB să organizeze o astfel de formă de servire informațională? În sprijinul acestui demers pot fi aduse următoarele argumente: existența unui numeros grup țintă de beneficiari, cu necesități specifice vizavi de metodica lucrului asupra tezei de licență, prezentarea acesteia, elaborarea referințelor bibliografice etc. În structura grupului țintă se

evidențiază o categorie specială de beneficiari – studenții – absolvenți ai secțiilor cu frecvență redusă, aceștia necesitând un sprijin informațional special în procesul de realizare a studiilor științifice (teza de licență etc.).

DIB ULIM a inițiat LLC în anul 2005. Această activitate, de regulă, este organizată în semestrul doi al anului de studiu, când se amplifică activitățile pentru elaborarea studiilor.

### ***Scopul LLC:***

- a sprijini beneficiarul DIB în procesul de elaborare a unui studiu științific (teza de licență);
- a promova, a informa grupul țintă de beneficiari asupra prevederilor legale privind prezentarea studiilor științifice (Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe; standarde naționale; cerințe ale Consiliului Național de Acreditare și Atestare etc.);
- a forma deprinderi de gestionare a informației (tehnici de muncă intelectuală);
- a concepe procesul de informare și documentare drept suport indispensabil procesului de instruire continuă (principiu inerent Procesului de la Bologna);
- a contribui la formarea culturii informaționale a viitorului specialist

### ***Ce forme și metode integrează LLC ?***

- expoziții de documente: „În sprijinul elaborării și prezentării tezelor de licență” (expunerea celor mai bune teze de licență a ultimului ani de studiu);
- consultații individuale și în grup;
- sprijin în utilizarea bazelor de date ale DIB ULIM;
- oferirea prelegerilor cursului opțional „Bazele culturii informaționale”(în PowerPoint, mostre curente);
- oferirea mini-cursurilor: „Descrierea bibliografică a documentelor”, „Elaborarea și prezentarea referințelor bibliografice pentru studiile științifice”, „Utilizarea programului PowerPoint”;

- Adrese utile în Internet;
- Servicii netradiționale (multiplicare, copertare, redactarea referințelor bibliografice ș.a.). (1; 2)

### ***Impactul LLC :***

Evaluarea LLC, efectuată anual în baza diverselor metode (observări; analiza opiniilor studenților în formă scrisă și orală; discuții cu beneficiarii), ne permite să conchidem următoarele.

Una dintre formele preferate de către beneficiari sunt expozițiile celor mai bune teze de licență, organizate în colaborare cu secția Studii ULIM și Serviciul Control și Evidență al ULIM. Expozițiile organizate în cadrul LLC oferă posibilitatea studenților de a consulta tezele de licență a celor mai buni studenți, de a le studia, a se conduce în elaborarea structurii, compartimentelor, reflectând obiectul, scopul cercetării, ipotezele și obiectivele investigației. Este important, la părerea beneficiarilor, că acestora li se oferă mostre concrete de prezentare a foii de titlu, a structurii tezei, a recenziei și a avizului, a referințelor bibliografice.

De asemenea, studenții apelează des în cadrul LLC la mostrele (în format tradițional și electronic) a referințelor bibliografice, oferindu-lise și posibilitatea de a copia informația pe dischetă ori CD. Acest lucru este determinat de dificultățile, cu care se confruntă majoritatea studenților la elaborarea corectă a unei liste de literaturi. Este vorba despre regulile descrierii bibliografice a monografiilor, a contribuțiilor din culegeri și seriale, a documentelor electronice etc.

E de menționat și faptul, că pe parcursul ultimilor ani LLC a depășit grupul țintă stabilit anterior, serviciile oferite fiind solicitate și de către beneficiarii ciclului masterat, doctorat, precum și cadrele didactice

Evaluarea activităților a scos în evidență și promovarea insuficientă a LLC, în acest sens fiind necesare eforturi considerabile din partea bibliotecarilor contact.

LLC este sprijinită de către cadrele didactice, apreciind sprijinul DIB ULIM în procesul de dirijare a studiilor științifice, efectuate de către studenți (1; 2).

### ***Referințe bibliografice:***

1. Amorțitu, Angela. Diversificarea serviciilor informaționale pentru comunitatea universitară. In: Symposia Professorum. Seria Biblioteconomie: materialele ses. șt. din 21 oct. 2005. Univ. Liberă Int. din Moldova. Ch., 2006, p. 66-73.
2. Amorțitu, Angela. Conceptualizarea activității informațional-bibliografice a bibliotecii universitare. In: Probleme actuale ale teoriei și practicii biblioteconomice. Univ. de Stat din Moldova. Ch., Museum, 2005, p. 152-159.
3. Departamentul Informațional Biblioteconomic ULIM în anul 2005: program de activitate. Ch., 2005. 27 p.
4. Departamentul Informațional Biblioteconomic: modelarea viitorului, analiza prezentului, integrarea trecutului (1992-2002). Ch., 2002. 32 p.
5. Direcții strategice de activitate 2006-2010. Dep. Inf. Biblioteconomic ULIM. Ch., 2006. 24 p.
6. Noi tendințe în serviciile de referințe din biblioteci: sinteză doc. Cluj-Napoca; Ch., 2001. 61 p.

**AUTORII MATERIALELOR INCLUSE ÎN  
SYMPOSIA PROFESSORUM  
SERIA „BIBLIOTECONOMIE. INFORMARE.  
DOCUMENTARE”**

***Antufiev, Silvia*** – bibliotecar de referințe, Biblioteca Publică de Drept [santufiev@pll.md](mailto:santufiev@pll.md)

***Beșelea, Lorina*** – bibliotecar, Sala de Lectură nr. 1, DIB ULIM [beselea@mail.ulim.md](mailto:beselea@mail.ulim.md)

***Bordian, Elena*** – șef oficiu, Sala Polivalentă de Lectură nr. 2, DIB ULIM [bordiane@mail.ulim.md](mailto:bordiane@mail.ulim.md)

***Ciocanu, Maria*** – dr. conferențiar, Departamentul Jurnalism și Comunicare Publică ULIM

***Cîrlan, Svetlana*** – șef oficiu Prelucrarea analitico-sintetică a Resurselor Documentare și Informaționale, DIB ULIM [zbarneas@mail.ulim.md](mailto:zbarneas@mail.ulim.md)

***Corghenci, Ludmila*** - director adjunct DIB ULIM [lcorghenci@mail.ulim.md](mailto:lcorghenci@mail.ulim.md)

***Cozonac, Renata*** – director Agenție ISBN, Camera Națională a Cărții [cnc@cncm.dnt.md](mailto:cnc@cncm.dnt.md)

***Harjevschi, Mariana*** – director, Biblioteca Publică de Drept [mharjevschi@pll.md](mailto:mharjevschi@pll.md)

***Ghenghea, Georgeta*** - director adjunct, Biblioteca Universității Tehnice din Moldova [library@mail.utm.md](mailto:library@mail.utm.md)

**Ghețu, Veronica** – master, director Centru Automatizare, DIB  
ULIM [ghetuv@mail.ulim.md](mailto:ghetuv@mail.ulim.md)

**Ghimpu, Natalia** – șef oficiu, Sala de Lectură nr. 3 „Filologie  
Romană – Germanică”, DIB ULIM  
[ghimpu@mail.ulim.md](mailto:ghimpu@mail.ulim.md)

**Idrisov, Eleonora** – șef oficiu, Sala de Lectură nr. 1, DIB  
ULIM [idrisove@mail.ulim.md](mailto:idrisove@mail.ulim.md)

**Levința, Tatiana** - șef serviciu Dezvoltarea și Prelucrarea  
analitico-sintetică a Resurselor  
Documentare și Informaționale, DIB  
ULIM [levintat@mail.ulim.md](mailto:levintat@mail.ulim.md)

**Lupu, Viorica** - director adjunct, Biblioteca Republicană  
Științifică Agricolă [violupu@mail.md](mailto:violupu@mail.md)

**Nagherneac, Anișoara** – bibliotecar principal, Biblioteca  
Științifică a Universității de Stat „A. Russo”,  
Bălți [anitaray@freemail.ru](mailto:anitaray@freemail.ru)

**Scurtu, Elena** – șef serviciu, Biblioteca Științifică a  
Universității de Stat „A. Russo”, Bălți  
[scurtuelena@usb.md](mailto:scurtuelena@usb.md)

**Sochircă, Zinaida** – master, Director general, DIB ULIM  
[zsochirca@ulim.md](mailto:zsochirca@ulim.md)

**Soltan, Inesa** – bibliograf, DIB ULIM [surdui@mail.ulim.md](mailto:surdui@mail.ulim.md)

